

HELSINGIN YLIOPISTO

Solidaarisuus, multilateralismi ja kansallinen etu pienen maan kehityspolitiikassa

Kehityspoliittiset diskurssit suomalaisissa eduskuntavaaliohjelmissa 1945–2023

Politiikan ja viestinnän maisteriohjelma, politiikan ja organisaatioiden tutkimus
Maisterintutkielma

Laatija:
Antti Putila

Ohjaaja:
Professori Tuomas Ylä-Anttila

14.10.2025
Helsinki

Työn nimi: Solidaarisuus, multilateralismi ja kansallinen etu pienen maan kehityspolitiikassa: kehityspoliittiset diskurssit suomalaisissa eduskuntavaaliohjelmissa 1945–2023

Tekijä: Antti Putila

Kuukausi ja vuosi: lokakuu 2025

Sivumäärä: 58

Avainsanat: kehityspolitiikka, diskurssianalyysi, puolueohjelmat, solidaarisuus, kansallinen etu, multilateralismi, ilmasto, tasa-arvo

Tiivistelmä: Tutkielma tarkastelee suomalaisten eduskuntapuolueiden kehityspoliittisia diskursseja eduskuntavaaliohjelmissa vuosina 1945–2023. Kehityspolitiikka on Suomen ulkopolitiikan keskeinen osa-alue, mutta sen poliittista kieltä tai sen muutoksia ei ole aiemmin systemaattisesti analysoitu puolueohjelmien tasolla. Puolueet ovat keskeisiä kehityspolitiikan toimijoita, sillä ne määrittävät hallitusohjelmien sisällöt ja kehystävät julkista keskustelua. Vaaliohjelmien kieli antaa mahdollisuuden tarkastella, miten suomalainen kehityspolitiikka on rakentunut ja muuttunut lähes kahdeksan vuosikymmenen aikana.

Tutkielma vastaa neljään kysymykseen: (1) millaisia kehityspoliittisia diskursseja puolueiden vaaliohjelmista löytyy, (2) miten nämä diskurssit ovat kehittyneet ajassa, (3) mitkä diskurssit näyttävät hegemonisina ja mitkä jäävät marginaaliin, ja (4) miten vaaliohjelmien diskurssit suhteutuvat Suomen laajempaan kehityspoliittiseen kontekstiin erityisesti 2010- ja 2020-luvuilla.

Aineisto koostuu kaikista nykyisten eduskuntapuolueiden ja niiden edeltäjien vaaliohjelmista vuosilta 1945–2023. Tutkimusmenetelmänä on kriittinen diskurssianalyysi, joka nojaa sosiaalisen konstruktionismin viitekehykseen (Berger & Luckmann, 1966; Fairclough, 1992; Burr, 2015). Analyysissä hyödynnetään myös Laclau ja Mouffin (1985) poliittisten diskurssien teoriaa sekä pienvaltioteorioita (esim. Katzenstein, 1985), joiden mukaan monenkeskiset instituutiot ja sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä ovat erityisen merkityksellisiä pienille valtioille, kuten Suomelle.

Tulokset osoittavat, että suomalaisissa vaaliohjelmissa toistuu kuusi keskeistä kehityspoliittista diskurssia. Solidaarisuus, taloudellinen hyöty ja kansallinen etu, institutionaalinen multilateralismi, ihmisoikeudet ja tasa-arvo, ilmasto, sekä kehityspolitiikan vastadiskurssi. Diskurssien dynamiikka on kulkenut solidaarisuudesta 1970–80-luvuilla taloudelliseen hyötyyn ja kansalliseen etuun 1990-luvulla, multilateralismin hegemoniaan 2000-luvulla ja kehityspolitiikan polarisoitumiseen ja vastadiskurssiin 2010- ja 2020-luvuilla. Hegemonisina diskursseina ovat toimineet solidaarisuus ja institutionaalinen multilateralismi, jotka ovat toistuneet yli puoluerajojen ja institutionalisoituneet kansainvälisten sopimusten kautta. Marginaaliin ovat jääneet esimerkiksi talousjärjestelmän radikaali kritiikki, uskonnollinen lähetyretoriikka sekä kehityspolitiikan vastustaminen. Viimeksi mainittu on kuitenkin saanut lisää näkyvyyttä 2010-luvun lopulla ja 2020-luvulla, jolloin vastadiskurssi on haastanut kehityspolitiikan hegemonisia diskursseja.

Tutkielma osoittaa, että suomalaisessa kehityspoliittisessä keskustelussa multilateralismi ja sen vastustus edustavat kahta erilaista tapaa ymmärtää kansallinen etu. Pienvaltioteorian näkökulmasta Suomen kaltaisen valtion rationaalinen etu on sääntöpohjaisen, monenkeskisen järjestelmän puolustaminen, sillä se turvaa pienen valtion vaikutusmahdollisuudet. Silti vaaliohjelmien diskursseissa kansallisen edun käsite kaventuu taloudellisesti vaikeina aikoina ja monenkeskistä vastuuta kyseenalaistetaan. Tämä jännite heijastaa laajempaa kamppailua siitä, asemoituuko Suomi kansainvälisen yhteisön aktiivisena toimijana vai vetäytykö se sisäänpäin korostamaan omaa etuaan.

Tutkielma täydentää kansainvälistä puolueohjelmia koskevaa tutkimusta ja osoittaa, että suomalaiset puolueet seuraavat laajoja eurooppalaisia trendejä, kuten esimerkiksi ihmisoikeus, tasa-arvo ja ilmastodiskurssien vahvistumista, mutta tuottavat myös kansallisia erityispiirteitä, kuten esimerkiksi kehityspolitiikan kehystämisen maaseutu- ja perhediskurssien sekä kristillisen lähetysdiskurssin kautta. Lisäksi tutkielma tuo esiin puolueohjelmien merkityksen kehityspolitiikan pitkäjänteisinä, institutionaalisenä kehyksenä. Ohjelmat eivät ainoastaan heijasta puolueiden ideologisia lähtökohtia vaan myös muovaavat sitä, millaisena kansainvälinen vastuu ja Suomen rooli globaalissa järjestelmässä ymmärretään.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	7
2	Teoreettinen viitekehys	9
2.1	Aiempi tutkimus	9
2.2	Sosiaalinen konstruktionismi	12
2.3	Diskurssianalyysi	13
3	Tutkimusasetelma ja aineisto	17
3.1	Tutkimusote ja metodologinen valinta	17
3.2	Aineisto	18
3.3	Tutkijan positio ja reflektiivisyys	19
3.4	Eettiset näkökulmat	20
4	Analyysi	21
4.1	Vaaliohjelmien kehityspoliittiset diskurssit	21
4.1.1	SKDL ja Vasemmistoliitto	21
4.1.2	SDP	25
4.1.3	Kristillisdemokraatit	28
4.1.4	Kokoomus	31
4.1.5	Keskusta (Maalaisliitto)	33
4.1.6	Perussuomalaiset (SMP)	36
4.1.7	Vihreät	38
4.1.8	Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)	40
4.1.9	Liike Nyt	43
5	Diskurssien dynamiikka ja hegemoniset piirteet	45
5.1	Solidaarisuusdiskurssi	45
5.2	Taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssi	46
5.3	Institutionaalisen multilateralismin diskurssi	47
5.4	Ihmisoikeuksien ja tasa-arvon diskurssi	49
5.5	Ilmastodiskurssi	50
5.6	Vastadiskurssi	51

5.7	Diskurssien dynamiikka ja kontekstit	52
5.7.1	Hegemoniat ja marginaaliset diskurssit ajassa	52
5.7.2	Kansainvälinen konteksti ja suomalainen jatkumo	55
5.7.3	Diskurssit ja Suomen laajempi kehityspoliittinen konteksti 2010- ja 2020-luvuilla	56
6	Johtopäätökset	58
6.1	Keskeiset löydökset	58
6.2	Teoreettiset johtopäätökset	60
6.3	Rajoitteet	64
6.4	Jatkotutkimuksen mahdollisuudet	65

1 Johdanto

Suomen kehityspolitiikkaa ovat määrittäneet vuosikymmenten ajan ”suuret epäjatkuvuudet” (Koponen & Siitonen, 2005, s. 239). Epäjatkuvuudet ovat ilmenneet paitsi poukkoilevina painotuksina kehityspolitiikassa, myös erityisesti kehitysyhteistyömäärärahojen suurina vaihteluina läpi vuosikymmenten. Tämä on ollut kehityspolitiikan toimeenpanolle ongelmallista, sillä toimijasta riippumatta on vaikeaa suunnitella pitkän aikavälin toimintaa, kun määrärahoista on selvyys ainoastaan seuraaviin eduskuntavaaleihin saakka, jos sinnekään (Kehityspoliittinen toimikunta, 2021). Epävarmuuden takia myös kehityspolitiikan tulokset ovat olleet vaihtelevia ja välillä kehitysyhteistyövaroja on leikattu laihojen tulosten – tai liian suurten odotusten – takia (Koponen, 2006). Epävarmuuden tuomia haasteita on tuotu esille jo pitkään niin kolmannen sektorin toimijoiden kuin ulkoministeriönkin puolelta (Kehityspoliittinen toimikunta, 2021). Kehityspolitiikan johdonmukaisuutta on pyritty vahvistamaan esimerkiksi ylivaalikautisella selonteolla (Valtioneuvosto, 2021), mutta määrärahojen heilahtelut ja toistuvat leikkaukset kertovat eri tarinaa.

Keskeinen kiinnekohta suomalaisessa kehityspolitiikassa on ollut YK:n 0,7 prosentin kehitysrahoitustavoite, johon Suomi sitoutui vuonna 1970. Tavoite on kuitenkin jäänyt kerta toisensa jälkeen saavuttamatta (Ulkoministeriö, 2025). Vuonna 2025 Suomen kehitysyhteistyön rahoitusosuus oli 0,36 prosenttia bruttokansantulosta (Ulkoministeriö, 2025). Tämä asettaa Suomen erikoiseen asemaan pohjoismaisten verrokkien joukossa. Vaikka kansalaismielipide tukee kehitysyhteistyötä vahvasti ja puolueet ovat toistuvasti vakuuttaneet sitoutumisestaan, käytännön tasolla Suomi on jäänyt muista pohjoismaista poikkeavaksi toimijaksi (Karhu & Lanki, 2022).

Suomen kehityspolitiikan päätöksenteossa puolueilla on keskeinen rooli. Ne määrittävät hallitusohjelmien sisällöt ja siten myös kehityspolitiikan suuret linjat. Samalla vaaliohjelmat kuitenkin heijastavat puolueiden ideologisia lähtökohtia ja käsityksiä kansainvälisestä vastuusta (Nousiainen, 1997; Adams et al., 2004). Ohjelmien kieli ja retoriikka avaavat näkymän siihen, millaisia moraalisia, poliittisia ja taloudellisia kehyksiä kehityspolitiikalle on eri aikoina annettu ja millaisena kansallinen etu niissä kulloinkin ymmärretään. Poliittiset ohjelmat ovat siis tärkeä ikkuna puolueiden käsityksiin ja prioriteetteihin.

Akateeminen tutkimus on Suomessa painottunut kehityspolitiikan substanssiin ja historiaan (esim. Koponen, 2005, 2006, 2016), mutta puolueiden roolia kehityspolitiikan linjauksissa ei ole systemaattisesti analysoitu. Tämä jättää suomalaisen kehityspolitiikan tutkimukseen merkittävän aukon, sillä kansainvälisesti puolueiden ja niiden ohjelmien merkitystä politiikan sisältöön on tutkittu paljon (esim. Hibbs, 1977; Boix, 2000; Brouard et al., 2018). Tällainen tutkimus sijoittuu ikään kuin perinteisen kehitystutkimuksen ja politiikan tutkimuksen välimaastoon, mikä selittänee osittain sen puutetta Suomessa.

Tämä tutkielma tarkastelee, millaisia kehityspolitiikkaan liittyviä merkityksiä suomalaiset puolueet rakentavat vaaliohjelmissaan ja miten nämä merkitykset kytkeytyvät laajempiin poliittisiin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin. Tutkielma pyrkii tarkastelemaan, miten puolueiden ohjelmissaan käyttämä kieli määrittelee kehityspolitiikan tavoitteita, toimijoita ja perusteluja, sekä millaisia hegemonisia ja vaihtoehtoisia diskursseja niistä nousee esiin.

Tutkielma vastaa neljään tutkimuskysymykseen. Ensiksi, millaisia diskursseja suomalaiset puolueet rakentavat kehityspolitiikasta puolueohjelmissaan? Toiseksi, miten puolueiden kehityspoliittiset diskurssit eroavat toisistaan ja missä kohdin ne limittyvät? Kolmanneksi, mitkä diskurssit näyttäytyvät hegemonisina ja mitkä vaihtoehtoiset diskurssit jäävät marginaaliin? Ja neljänneksi, miten puolueohjelmien kehityspoliittiset diskurssit suhteutuvat Suomen laajempaan kehityspoliittiseen kontekstiin 2010- ja 2020-luvuilla?

Seuraavaksi luvussa 2 tarkastelen aiempaa tutkimusta ja teoreettista viitekehystä, jossa keskiössä on sosiaalinen konstruktionismi ja kriittinen diskurssianalyysi. Luku 3 esittelee tutkimusasetelman ja aineiston sekä perustelee metodologiset valinnat. Luvussa 4 analysoin, millaisia kehityspoliittisiä diskursseja puolueiden vaaliohjelmissa löytyy. Luku 5 syventyy diskurssien dynamiikkaan ja hegemonisiin piirteisiin. Luvussa 6 kokoan tutkimuksen johtopäätökset.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Aiempi tutkimus

Suomessa kehityspolitiikkaa on tutkittu paljon sen historiallisesta ja hallinnollisesta näkökulmasta (esim. Koponen, 2006; Karhu & Lanki 2022), mutta puolueiden ohjelmia ei ole systemaattisesti analysoitu kehityspoliittisten diskurssien näkökulmasta.

Kansainvälisesti puolueiden ohjelmia on tarkasteltu osana poliittista agendaa ja mielipideilmaston muutoksia (esim. Adams et al., 2004), mutta juuri kehityspolitiikan kieleen liittyvä tutkimusaukko on edelleen olemassa. Tämä tutkielma kiinnittyy tähän keskusteluun ja hyödyntää diskurssianalyysin metodeja ohjelmien sisällön tarkasteluun.

Puolueohjelmien muodostumisesta tiedetään tutkimuskirjallisuudessa edelleen melko vähän (Dolezal et al., 2012). Adams ym. (2004) tutkivat kahdeksaa maata tarkastellen puolueiden kannanmuodostusta. Heidän hypoteesinsa oli, että puolueet muuttavat kantojaan joko julkisen mielipiteen muuttuessa tai vaalituloksen perusteella.

Puolueohjelmia ja niiden yhteiskunnallista kontekstia tarkastelemalla kirjoittajat huomasivat, että puolueet vastaavat ohjelmatasolla muuttuneeseen yhteiskunnalliseen mielipiteeseen, mutta erittäin harvoin vaalitulokseen. Julkinen mielipide vaikutti heidän havaintojensa mukaan ohjelmatasolla vain, kun se oli siirtymässä nopeasti kauemmaksi puolueen omasta kannasta (2004, ss. 1–2).

Adams et al. (2009) jatkoivat tutkimusta ja tarkastelivat, vaikuttavatko kilpailevien puolueiden kantojen muutokset muiden puolueiden kantoihin. He havaitsivat, että puolueilla oli taipumusta muuttaa kantojaan samaan suuntaan kuin heidän kilpailijansa, erityisesti jos kyseessä oli ideologisesti samankaltainen puolue.

Wagner & Meyer (2014) puolestaan tarkastelivat puolueiden käytettävissä olevien resurssien vaikutusta niiden strategioihin. Heidän mukaansa suuremmilla puolueilla on resursseja ottaa kantaa laajempaan joukkoon ajankohtaisia kysymyksiä, kun taas pienemmät puolueet keskittyvät enemmän omistamiinsa aiheisiin. Tämä selittää osaltaan, miksi puolueohjelmien sisältö voi vaihdella paitsi ideologian myös puolueen koon mukaan. Nämä tutkimukset osoittavat, että puolueohjelmien diskurssit syntyvät vuorovaikutuksessa julkisen mielipiteen, kilpailijoiden ja resurssien kanssa ja tätä lähtökohtaa on syytä soveltaa myös tässä tutkimuksessa suomalaisia puolueohjelmia analysoitaessa (tutkimuskysymykset 1 ja 2).

Kehityspolitiikkaa on tutkittu puolueiden näkökulmasta melko vähän ainakaan ohjelmien tasolla. Imbeau (1989, ss. 7-8) toteaa, että puolueiden vaikutus politiikkatoimiin riippuu politiikkasektorista ja instrumentista, erityisesti silloin kun toimiin liittyy kustannuksia.

Greene & Licht (2017) tutkivat kehitysavun erityispiirteitä erilaisilla hallitusohjelmilla. Heidän havaintonsa mukaan liberaalit vasemmistohallitukset yleensä panostavat humanitaariseen apuun, kun taas konservatiivihallitukset suosivat kauppaperustaista kehityspolitiikkaa. Wenzelburger & Böller (2019) tarkastelivat kehitysavun ja puolustusmenojen välistä suhdetta. Heidän mukaansa vasemmisto on perinteisesti lisännyt kehitysmäärärahoja, siinä missä oikeisto puolustusmenoja. Heidän havaintonsa perustuvat Eurobarometrin tuloksiin. Wenzelburger & Böller pitävät kehitysmäärärahojen ja puolustusmenojen välistä suhdetta ideologisesti latautuneena. Näiden tutkimusten pohjalta voidaan olettaa, että myös suomalaisissa puolueohjelmissä kehityspolitiikka voi jäsentyä ideologisesti erilaisten diskurssien kautta (tutkimuskysymykset 1–2).

Useat tutkimukset käsittelevät puolueohjelmia sisällönanalyysin keinoin. Dietrich ym. (2020) käsittelevät puolueohjelmien mainintoja kehitysavusta vuosilta 1960–2015. Heidän kvantitatiivinen analyysinsä osoitti, että vasemmistopuolueiden ohjelmissä kehitysapu mainittiin useammin ja myönteisemmässä valossa kuin oikeistopuolueiden ohjelmissä. Lisäksi maininnat korreloivat erityisesti vasemmistopuolueiden kohdalla kehitysyhteistyömäärärahojen määrään.

Chaney (2010) analysoi Iso-Britannian vaaliohjelmia vuosilta 1945–2010 diskursiivisesta näkökulmasta. Hän havaitsi, että kehitysapuun liittyvät aiheet lisääntyivät puolueohjelmissä ajan myötä, mutta samalla puolueiden väliset erot kasvoivat. Vasemmistopuolueet painottivat entistä enemmän humanistisia teemoja, kuten tasa-arvoa, demokratiaa ja köyhyyden poistamista, kun taas oikeistopuolueet korostivat taloudellisia ja strategisia ulottuvuuksia. Chaney myös tuo esiin, ettei puolueohjelmien retoriikka aina heijastu toteutuneessa politiikassa.

Nämä tutkimukset osoittavat, että puolueohjelmat tarjoavat arvokasta aineistoa kehityspolitiikkaan liittyvien diskurssien tarkastelulle, mutta samalla niistä käy ilmi, että diskurssien ja toteutuneen politiikan suhde on monitahoinen. Nähtäväksi jää, onko näin myös suomalaisessa kontekstissa (tutkimuskysymykset 2–4).

Yhteenvedon voidaan todeta kansainvälisen tutkimuksen osoittavan, että puolueohjelmilla on merkitystä. Ne heijastavat ideologiaa, reagoivat julkiseen

mielipiteeseen ja muovaavat politiikan sisältöjä. Erityisesti kehityspolitiikkaan liittyen tutkimus on paljastanut eroja puolueiden välillä ja korrelaatioita ohjelmien ja politiikan välillä. Suomessa ei kuitenkaan ole systemaattisesti tutkittu puolueohjelmien kehityspoliittisia diskursseja. Tämä tutkielma pyrkii tuomaan tähän vastauksia laadullisen diskurssianalyysin keinoin (tutkimuskysymykset 1–4).

Pienvaltioteoriat

Pienten valtioiden asemaa kansainvälisessä politiikassa on tutkittu kosolti. Niin sanottu pienvaltiotutkimus on perinteisesti korostanut selviytymisen ja sopeutumisen teemoja. Klassisen näkemyksen mukaan pienet valtiot ovat suurvaltapolitiikan puristuksessa ja niiden strategiat perustuvat joko liittoutumiseen, puolueettomuuteen tai institutionaaliseen turvaan (esim. Keohane, 1969; Katzenstein, 1985, ss. 3–32). Sitten tutkimus on painottanut yhä enemmän pienvaltioiden kykyä aktiiviseen toimijuuteen. Niitä on tarkasteltu norminsynnyttäjien (norm entrepreneur) roolissa, jossa ne kykenevät vaikuttamaan kansainvälisiin normeihin ja instituutioihin kokoansa selvästi suuremmin (esim. Ingebritsen, 2002; Thorhallsson & Steinsson, 2017). Pienvaltioteorioiden mukaan kansainvälisiin instituutioihin tukeutuminen on pienen valtion rationaalinen tapa edistää kansallista etua, koska niiden vaikutusvalta syntyy yhteistyöstä, eikä niinkään voimasta (esim. Keohane, 1969, ss. 296–298; Katzenstein, 1985, ss. 33–35)

Pienvaltioita on käsitelty myös pehmeän vallan käyttäjinä, jotka rakentavat kansainvälistä profiiliaan esimerkiksi kehitysyhteistyön, tasa-arvopolitiikan tai ilmastotoimien kautta (Prasad, 2009; Ratuva, 2019, s. 55). Globalisaation ja ilmastonmuutoksen myötä pienvaltioiden toimintaympäristö on muuttunut, eivätkä turvallisuusuhat enää rajoitu ainoastaan sotilaalliseen puolustukseen vaan myös kestävään kehitykseen, resilienssiin ja globaaliin vastuuseen (Bailes et al., 2016, ss. 4–7).

Pienet valtiot kuten Suomi voivat siis asemoida itsensä YK:n, EU:n ja pohjoismaisen yhteistyön kautta. Vaikuttaminen kansainväliseen politiikkaan voi tapahtua esimerkiksi kehitys- ja ilmastopolitiikan kautta. Kehityspolitiikan kytkeminen pienvaltioteorioihin auttaa ymmärtämään myös vaaliohjelmien kehityspoliittisten diskurssien merkityksiä. Ohjelmat heijastavat paitsi kotimaisia linjauksia, myös pienvaltiolle ominaisia pyrkimyksiä profiloitua kansainvälisen normatiivisen järjestyksen rakentajina.

2.2 Sosiaalinen konstruktionismi

Sosiaalinen konstruktionismi muodostaa tämän tutkielman teoreettisen lähtökohdan. Sen ydinajatus on, että todellisuus, tieto ja käsitteet rakentuvat sosiaalisissa käytännöissä ja kielellisessä vuorovaikutuksessa (Berger & Luckmann, 1966, ss. 1-30). Berger & Luckmann korostavat klassikkoteoksessaan, että niin sanottu arkitodellisuus ei ole annettu ja objektiivinen, vaan syntyy jaetuissa merkityksissä ja yhteisissä käytännöissä (1966, ss. 1–30). Kieli antaa ihmisille kategorioita ja nimityksiä, joiden kautta todellisuutta voidaan ymmärtää ja jakaa (Berger & Luckmann, 1966, ss. 35–50). Kun tietyt käsitteet institutionalisoituvat, ne alkavat tuntua luonnollisilta ja itsestään selviltä, vaikka ne ovat pohjimmiltaan sosiaalisesti rakennettuja (Berger & Luckmann, 1966, ss. 51–90).

Sosiaalisen konstruktionismin keskeisiä periaatteita on kriittisyys itsestäänselvyksiä kohtaan. Burr (2015, ss. 2–5) korostaa, että myös tieteen tuottama tieto on kulttuurisesti ja historiallisesti sidonnaista. Tieto ei ole neutraalia, vaan sen muodostamat tavat tuottavat erilaisia käytäntöjä (2015, s. 5). Esimerkissään hän toteaa, että vaikkapa se, nähdäänkö alkoholismi sairautena vai rikollisuutena, muovaa koko yhteiskunnallista suhtautumista ja lainsäädäntöä (Burr, 2005, s. 5). Norman Fairclough puolestaan painottaa tiedon ja vallan suhdetta. Diskurssit määrittävät, kuka saa puhua, millä tavoin ja millaisin seurauksin (Fairclough, 1992, ss. 1-7). Gergen (2023, ss. 14-20) tuo esiin, että kielelliset kategoriat palvelevat aina tiettyjä ryhmiä tai hegemonisia asemia. Kehityspolitiikan kieli on tästä hyvä esimerkki, sillä sen käsitteet kuten ”solidaarisuus” tai ”tehokkuus” rakentavat todellisuutta, jossa tietyt tulkinnat näyttävät luonnollisina ja toiset jäävät marginaaliin.

Konstruktionismissa keskeistä on, että sosiaaliset merkitykset ovat aina jatkuvan neuvottelun kohteena. Hacking (1999, ss. 36-40) jakaa sosiaaliset ilmiöt sellaisiin, joiden merkityksistä ei käytännössä voi neuvotella (esim. biologiset diagnoosit), ja sellaisiin, joissa merkitys on alati kiistanalainen ja muuttuva. Kehityspolitiikan käsitteet kuuluvat selvästi jälkimmäiseen joukkoon. Esimerkiksi ”kehitys” voi eri aikoina merkitä kolonialistista sivistystehtävää, köyhyyden vähentämistä tai vihreää siirtymää.

Sosiaalinen konstruktionismi on tieteenfilosofian lisäksi myös konkreettinen tutkimusote. Tutkimuskaan ei ole vain neutraalia havaintojen keruuta, vaan aina osa merkitysten tuotantoa. Burr (2015, ss. 170-175) painottaa, että tutkimus on aina ”tulkintaa tulkinnoista”. Aineisto sisältää jo valmiiksi merkityksiä, joita tutkija edelleen tulkitsee omista lähtökohdistaan Tämä edellyttää reflektiivisyyttä ja tutkijan on tunnistettava omat

taustaoletuksensa ja arvonsa ja arvioitava, miten ne vaikuttavat tutkimustuloksiin. Alvesson & Sköldbberg (2018, ss. 263-270) korostavat, että reflektiivisyys ei ole metodologinen lisä, vaan koko tutkimusprosessia läpäisevä periaate.

Konstruktionismin vahvuus on, että se luo perustan kieleen ja merkityksiin keskittyville menetelmille, kuten diskurssianalyysille. Jos todellisuus rakentuu kielellisesti, on mielekästä käsitellä vaaliohjelmia juuri niiden tuottamien diskurssien kautta. Jørgensen & Phillips huomauttavat, että diskurssianalyysi on mahdollista vain konstruktivisesta lähtökohdasta käsin, sillä muuten kieli ymmärretään helposti vain neutraaliksi kuvaukseksi (Jørgensen & Phillips, 2002, ss. 1-10).

Tässä tutkielmassa sosiaalinen konstruktionismi toimii metodologisena perustana. Se määrittää, millaisena tieto ymmärretään ja millä tavoin vaaliohjelmia voidaan analysoida. Ohjelmat eivät ole vain pelkkiä neutraaleja kannanottoja, vaan tekstejä, jotka aktiivisesti tuottavat käsityksiä kehityspolitiikasta määrittäen millaisena se nähdään, mikä on sen tavoite ja millaisia toimijoita se edellyttää – vai tarvitaanko sitä ollenkaan.

Konstruktivistinen viitekehys tekee näkyväksi, että puolueiden rakentamat tulkinnat kehityspolitiikasta eivät synny sattumalta, vaan rakentuvat historiallisessa ja poliittisessä kontekstissa. Näin se tarjoaa perustan diskurssianalyysille, jonka esittelen seuraavassa luvussa.

2.3 Diskurssianalyysi

Diskurssianalyysi on sekä tutkimusmenetelmä että teoreettinen lähestymistapa, joka käsittelee kieltä sosiaalisena toimintana. Sen lähtökohtana on, että kieli ei pelkästään kuvaa todellisuutta, vaan myös tuottaa sitä. Kielen avulla määritellään ongelmia, nimetään toimijoita ja avataan tai suljetaan tiettyjä ratkaisuvaihtoehtoja (Fairclough, 1992, ss. 1-7). Diskurssi voidaan määritellä tavaksi puhua ja ymmärtää maailmaa, joka samalla rakentaa ja ylläpitää sosiaalisia suhteita (Jørgensen & Phillips, 2002, ss. 1-10).

Keskeistä diskurssianalyysissä on, että diskurssit eivät ole vain kielellisiä ilmiöitä, vaan sosiaalisia käytäntöjä, jotka kytkeytyvät vallan ja ideologian prosesseihin. Diskurssit institutionalisoituvat ja voivat nousta hallitseviksi tulkinnoiksi, jotka näyttäytyvät luonnollisina ja itsestään selvinä (Jørgensen & Phillips, 2002, ss. 2-7). Tämä liittyy läheisesti ideologian käsitteeseen, sillä diskurssit palvelevat aina tiettyjä intressejä ja voivat normalisoida käytäntöjä, joita ei muuten pidettäisi neutraaleina (Fairclough, 1992, ss. 62-

70). Diskurssit eivät kuitenkaan ole pysyviä, vaan jatkuvan neuvottelun kohteena, kun kilpailevat puhetavat haastavat toisiaan ja määrittävät, mikä nousee hegemoniseksi (Jørgensen & Phillips, 2002, s. 47).

Poliittisessa kontekstissa tämä näkyy esimerkiksi puolueiden ohjelmissa, joissa puolueet pyrkivät esittämään oman tapansa määrittellä todellisuus uskottavimpana vaihtoehtona (Jørgensen & Phillips, 2002, ss. 12-17). Hajer (1995, ss. 1-20) osoittaa tutkimuksessaan ekologisen modernisaation diskurssista, että poliittisia ongelmia ei löydetä annettuina, vaan ne kehystetään osana poliittista prosessia. Diskurssien valinta vaikuttaa suoraan siihen, millaisia ratkaisuja pidetään mahdollisina. Ruth Wodak ja Michael Meyer (2009, ss. 4-6) täydentävät, että diskurssianalyysi politiikan tutkimuksessa ei rajoitu yksittäisiin teksteihin, vaan huomioi institutionaalisen ja yhteiskunnallisen kontekstin, jossa tekstit tuotetaan ja jossa ne vaikuttavat.

Fairclough (1992, ss. 200-210) korostaa, että termit, kuten ”turvallisuusuhka”, ”maahanmuuttokriisi” tai ”kehitysyhteistyö” eivät ole neutraaleja, vaan ne kehystävät todellisuutta ja tuottavat poliittisia seurauksia. Vastaavasti vaaliohjelmien tutkiminen diskurssianalyttisesti tekee näkyväksi, miten kehityspolitiikka esitetään milloin esimerkiksi moraalisenä velvollisuutena tai taloudellisenä mahdollisuutena. Jokainen diskurssi järjestää todellisuuden eri tavoin ja avaa erilaisia politiikkavaihtoehtoja.

Suomalaisessa politiikan tutkimuksessa diskurssianalyysiä on hyödynnetty ennen kaikkea poliittisen kielen ja retoriikan tutkimuksessa. Ensimmäisinä esimerkkeinä Kari Palonen (1997) ja Kyösti Pekonen (1999) tarkastelivat poliittisen kielen luonnetta ja muutoksia. Matti Wibergin toimittama teos Poliittinen kieli ja retoriikka (2000) kokoaa yhteen useita artikkeleita diskurssianalyysistä suomalaisessa kontekstissa.

Diskurssianalyysin kentässä Ernesto Laclau ja Chantal Mouffe (1985) ovat kehittäneet poliittisen diskurssiteorian, jota hyödynnän tässä tutkimuksessa. Heidän lähestymistapansa korostaa, että yhteiskunnalliset merkitykset ovat aina kiistanalaisia ja väliaikaisia. Käsitteet ja kategoriat eivät saa merkitystä itsessään, vaan ne määräytyvät suhteessa toisiin käsitteisiin. Heidän mukaansa ”yhteiskunta on mahdoton”, sillä se on aina vain osittainen, tilapäisten merkitysten kiinnittymä, eikä sitä voida koskaan sulkea täysin yhdeksi, objektiiviseksi kokonaisuudeksi (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 111-113).

Laclau & Mouffin artikulaation käsitteellä tarkoitetaan prosessia, jossa merkitykset kiinnitetään väliaikaisesti solmukohtiin. Niiden ympärille järjestyvät muut käsitteet luovat

diskurssin kokonaisuuden. Esimerkiksi kehityspolitiikan käsite voi toimia solmukohtana, jonka ympärille kietoutuvat solidaarisuus, tulostavastuu ja vaikkapa tasa-arvo. Näin syntyy tilapäinen merkitysjärjestelmä, joka voi aina joutua haastetuksi. (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 112-113)

Diskurssit eivät voi kuitenkaan kattaa kaikkia, merkityksiä, vaan niiden on määriteltävä itsensä suhteessa muihin. Antagonismi syntyy, kun erilaiset identiteetit ja merkitysjärjestelmät asettuvat keskinäiseen ristiriitaan. Laclau ja Mouffen mukaan poliittinen kamppailu rakentuu juuri antagonismien ympärille, jossa ”me” määrittäytyy suhteessa ”muihin”. (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 125-127)

Hegemonian käsitteellä Laclau ja Mouffe tarkoittavat sitä, että jokin diskurssi onnistuu vakiinnuttamaan merkityksensä ja näyttäytyy luonnollisena ja itsestään selvänä. Hegemonia ei kuitenkaan ole pysyvä, vaan se rakentuu hegemonisten interventioiden kautta, jotka sulkevat avoimen kiistan ja normalisoivat yhden tulkinnan muiden kustannuksella. (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 134-145)

Laclau ja Mouffe painottavatkin, että merkitysten kiinnittymisen avoimuus tekee politiikasta aina kontingenttia: asiat voisivat olla myös toisin. Tämä antaa tutkimukselle tehtävän paljastaa, millaisia sulkemisia ja hegemonisia ratkaisuja diskurssit edustavat (Laclau & Mouffe, 1985, s. 113).

Tämän tutkielman näkökulmasta Laclau ja Mouffen teoria on hyödyllinen kahdella tapaa. Ensinnäkin se tarjoaa työkalun hahmottaa, miten puolueet rakentavat kehityspoliittisia diskursseja solmukohtien ympärille ja käsitellä, millaisia käsitteitä ne kytkevät osaksi tätä merkitysjärjestelmää. Toiseksi se auttaa analysoimaan, millaisia antagonismeja diskurssit tuottavat ja mitkä diskurssit nousevat hegemonisiksi.

Yksi keskeisistä kritiikeistä diskurssianalyysia kohtaan koskee sen relativismia. Jos kaikki ymmärretään diskursiivisina rakenteina, voidaan perustellusti kysyä, onko olemassa mitään todellista diskurssien ulkopuolella. Erityisesti luonnontieteilijät ja realismin koulukuntaan kuuluvat filosofit ovat arvostelleet sosiaalista konstruktivismia tästä näkökulmasta (Hacking, 1999, ss. 36-62). Hackingin mukaan kritiikki tulee usein niiltä, jotka haluavat puolustaa ”kovien tieteiden” objektiivisuutta. Hänen mukaansa ei ole hyödyllistä väittää, että kaikki on sosiaalisesti rakennettua, vaan sen sijaan on kysyttävä, minkä tarkalleen väitetään olevan sosiaalisesti rakennettua ja missä mielessä.

Breeze (2011) varoittaa puolestaan, että kriittisestä diskurssianalyysistä voi helposti tulla vakiintunut ideologinen ortodoksia, joka unohtaa analyttisen ja reflektiivisen otteen. Bucholtz (2001) toteaa diskurssianalyysin heikkoudeksi sen, että tutkimustulokset ovat harvoin yllättäviä, jos analyysin valtasuhteet ovat ennakkoon kirjoitettuja. Hänkin korostaa tutkijan subjektiivisuutta voimakkaana vaikuttajana. Näiden huomioiden valossa on selvää, että reflektiivisyys ja tutkijan omien oletusten tunnistaminen ovat edellytys analyttisesti kestäväälle diskurssianalyysille.

Kaiken kaikkiaan diskurssianalyysin rajoitteet liittyvät sen peruslähtökohtiin. Sen vahvuus on merkitysten ja vallan tarkastelussa, mutta samalla se voi näyttää kehnolta selitykseltä niille, jotka etsivät yksiselitteisiä vastauksia. Menetelmän arvo tässä tutkielmassa on, että se tekee näkyväksi, miten kieli osallistuu todellisuuden rakentamiseen ja yhteiskunnallisen vallan muotoutumiseen.

Diskurssianalyysin soveltaminen tähän tutkimukseen tarkoittaa, että vaaliohjelmia ei lueta vain ohjelmallisina sisältöinä, vaan teksteinä, jotka tuottavat merkityksiä ja rakentavat käsityksiä Suomesta, sen kansainvälisestä asemasta ja kehityspolitiikan tarkoituksesta. Suomalaisessa tutkimuskentässä poliittisen kielen analyysiä on toki tehty, mutta puolueiden kehityspoliittisia linjauksia ei ole järjestelmällisesti tarkasteltu diskursiivisesti. Tämä tutkielma kiinnittyy kansainväliseen diskurssianalyysin tutkimusperinteeseen ja täydentää sitä Laclau ja Mouffin teorian avulla, joka mahdollistaa hegemonisten ja marginaalisten diskurssien tunnistamisen sekä niiden välisten antagonismien analyysin.

3 Tutkimusasetelma ja aineisto

3.1 Tutkimusote ja metodologinen valinta

Tutkielma nojaa sosiaalisen konstruktionismin teoreettiseen viitekehykseen ja soveltaa diskurssianalyysiä tutkimusotteena. Kuten todettua, sosiaalisen konstruktionismin peruslähtökohtana on, että todellisuus ei ole neutraalisti havaittavissa oleva ilmiö, vaan rakentuu kielellisten ja sosiaalisten käytäntöjen kautta (esim. Berger & Luckmann, 1966; Burr, 2015). Diskurssianalyysi tarkastelee, miten kielenkäyttö tuottaa merkityksiä ja rajoittaa, mitä voidaan pitää mahdollisena poliittisessa todellisuudessa (Jørgensen & Phillips, 2002).

Kriittisen diskurssianalyysin keinoin on mahdollista yhdistää kielen analyysi laajempiin yhteiskunnallisiin ja institutionaalisiin rakenteisiin. Norman Fairclough:n (1992) kolmiulotteinen malli eli teksti, diskursiivinen käytäntö ja sosiaalinen käytäntö, on tämän tutkimuksen metodologinen perusta. Sen avulla voidaan tarkastella vaaliohjelmien sisältöä tekstitasolla, analysoida ohjelmien tuottamista ja soveltamista poliittisina käytäntöinä sekä liittää nämä osaksi laajempaa poliittisyhteiskunnallista kontekstia. Tämä sopii vaaliohjelmien analyysiin, sillä ohjelmat ovat paitsi tekstejä, myös puolueiden välineitä asemoida itsensä poliittisella kentällä. Käytännössä tämä tarkoittaa tässä tutkielmassa puolueohjelmien sanavalintojen ja retoristen keinojen analysointia, niiden kytkeytymistä puolueiden ohjelmalliseen ja poliittiseen kontekstiin sekä suhteuttamista Suomen kehityspolitiikan laajempiin linjoihin.

Kriittisen diskurssianalyysin valinta metodologiaksi tarkoittaa myös, että tutkielmassa ei pyritä esittämään puolueohjelmia neutraaleina faktakokoelmina, vaan tarkastelemaan, miten niissä tuotetaan ja uusinnetaan kehityspolitiikan käsitteitä ja merkityksiä. Diskurssianalyysin avulla voidaan selvittää, millaiset diskurssit nousevat hegemonisiksi ja millaiset jäävät marginaaliin (Fairclough, 1992; Wodak & Meyer, 2009). Metodologian avulla on siis mahdollista vastata tutkimuskysymyksiin 1–4.

Käytännön analyysissä tutkimus yhdistää kriittisen diskurssianalyysin periaatteet systemaattiseen tekstianalyysiin. Kuten todettua, diskurssianalyysi ei ole yhtenäinen teoria, vaan enemmänkin eri menetelmiä yhteen kokoava sateenvarjokäsite.

Tekstianalyysin avulla puolueohjelmien kehityspolitiikkaan liittyvät kohdat tunnistetaan ja

koodataan teemoittain, minkä jälkeen niitä tarkastellaan diskurssien muodostamina merkitysjärjestelminä.

Analyysi etenee kahdessa vaiheessa. Ensin vertailen puolueiden välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä kehityspoliittisissa diskursseissa, minkä jälkeen tarkastelen pitkän aikavälin kehitystä ja muutosta. Näin tutkielma pyrkii yhdistämään niin vertikaaliset (aika) kuin horisontaaliset (puolueiden erot) ulottuvuudet.

3.2 Aineisto

Tämän tutkimuksen aineistona ovat suomalaisten eduskuntapuolueiden eduskuntavaaliohjelmat vuosilta 1945–2023. Aineisto on peräisin The Manifesto Projectin tietokannasta (MPDS 2025a). The Manifesto Project on kansainvälinen tutkimushanke Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschungissa. MPDS on koodannut puolueohjelmia systemaattisesti yli 50 maasta vuodesta 1945 alkaen, ja sen aineistoa hyödynnetään laajasti vertailevassa politiikan tutkimuksessa (Lehmann et al., 2022). Suomesta aineisto sisältää kaikkien nykyisten eduskuntapuolueiden ja niiden edeltäjien eduskuntavaaliohjelmat.

Aineisto tarjoaa vaaliohjelmien koko tekstit sekä sisällöllisen koodauksen, joka mahdollistaa teemojen seurannan pitkällä aikavälillä. Tässä tutkielmassa olen tukeutunut puolueohjelmien läpikäymiseen MPDS:n koodauksen avulla. Olen etsinyt ohjelmista käsin koodein 107 (internationalism: positive) ja 109 (internationalism: negative) merkatut kohdat ohjelmista. Manifesto Projectin koodauksessa kehityspoliittikkaa koskevat kohdat osuvat näkökulmasta riippuen näihin kahteen koodiin. Tämän nopeuttamiseksi tein listan ManifestoR-datasetillä, josta saadun tulosteen avulla sain kaikki koodatut kohdat yhdeksi tulkittavaksi tiedostoksi. Olen myös käynyt ohjelmat läpi käsin ja todennut koodauksen toimivaksi. Varmistin myös, että koodattujen ohjelmien ulkopuolella ei ole analyysiin sopivia linjauksia käymällä läpi kaikki 162 vaaliohjelmaa. Kun ohjelmien kehityspoliittiset linjaukset oli kerätty, kävin ne läpi analyysivaiheessa.

Tutkimukseen on otettu mukaan kaikki nykyiset eduskuntapuolueet ja niiden mahdolliset edeltäjät. Vaaliohjelmat valikoituivat aineistoksi, koska ne ovat kirjallisia dokumentteja, jossa puolueet esittelevät poliittisia kantojaan. Ne ovat virallisia linjauksia, jotka valmistellaan huolellisesti ja hyväksytään puolueorganisaation sisällä, toisin kuin esimerkiksi yksittäisten poliitikkojen puheet tai vaalikampanjan aikana annetut lausunnot.

Ohjelmat tarjoavat systemaattisen ja vertailukelpoisen aineiston puolueiden kehityspoliittisten diskurssien analyysille.

Manifesto Projectin tietokäyttö vaatii tunnuksen. Manifesto R -paketin käyttö vaatii tietokannan API-avainta, jonka sain projektin sivuilta. Analyysissä kaikki puolueohjelmissa esitetyt kohdat on pyritty merkitsemään lähdeviitteiksi sivun tarkkuudella, siltä osin, kun se on mahdollista. Vuoden 2023 eduskuntavaalien ohjelmia ei vielä Manifesto Projectin tietokannassa ole, joten ne hain Tampereen yliopiston Pohtiva-tietokannasta ja etsin niiden kehityspoliittiset linjaukset itse. Pohtiva-tietokannassa ohjelmat ovat vain html-tekstimuodossa, minkä takia vuoden 2023 ohjelmien lähdeviitteisiin ei ole voitu merkitä sivunumeroita. Sama koskee myös joitakin muita ohjelmia Manifesto Projectin tietokannassa. Valtaosa lähteistä on kuitenkin merkattu tarkasti.

3.3 Tutkijan positio ja reflektiivisyys

Sosiaalisen konstruktionismin näkökulmasta kaikki tieto syntyy vuorovaikutuksessa, ja myös tutkija itse on osa sitä kontekstia, jossa merkityksiä tuotetaan (Burr, 2015, ss. 1-10). Tämän vuoksi on tärkeää käydä nopeasti läpi tutkijan omaa taustaa, arvosidonnaisuutta ja suhdetta tutkimuskohteeseen.

Olen politiikan tutkimuksen opiskelija ja minulla on aiempaa työkokemusta kehityspolitiikasta lyhyestä kolmen kuukauden korkeakouluharjoittelusta. Tämä kokemus antaa minulla pientä ymmärrystä kehityspolitiikan institutionaalisista prosesseista ja siitä, millaisia haasteita politiikan toimeenpanoon liittyy. Samalla se kuitenkin väistämättä vaikuttaa siihen, miten luen ja tulkitsen puolueohjelmia. Saatan esimerkiksi painottaa ohjelmien konkreettisia linjauksia enemmän toimeenpanon näkökulmasta kuin tutkija, jolla on erilaista kokemusta.

Arvosidonnaisuuteni tutkimusaiheeseen on rajallinen. Lähtökohtaisesti pidän kehityspolitiikkaa kannatettavana toimintana, mutta en koe siihen suurta henkilökohtaista intohimoa. Olen seurannut aihetta viime vuosina etäämmältä, työkokemukseni aiheen parista ovat jo useamman vuoden takaa. Tämä etäisyys voi myös auttaa, sillä en ole enää tiukasti kiinnittynyt alan sisäisiin diskursseihin tai näkökulmiin, vaan voin ainakin yrittää lähestyä aihetta avoimuudella. Samalla tietysti tunnistan, ettei mikään tutkimus ole

arvovapaata, vaan omat käsitykseni vaikuttavat väistämättä siihen, millaisia kysymyksiä esitän ja millaisia painotuksia teen.

3.4 Eettiset näkökulmat

Tutkimuksen aineistona käytettävät puolueiden vaali- ja puolueohjelmat ovat julkisia dokumentteja, jotka on julkaistu puolueiden omissa kanavissa ja arkistoitu Manifesto Projectin tietokantaan. Tämän vuoksi tutkimukseen ei liity merkittäviä eettisiä riskejä. Julkisten tekstien analysointi ei vaaranna yksittäisten toimijoiden anonymiteettiä, eikä tutkimus kohdistu yksittäisiin henkilöihin vaan puolueiden virallisiin linjauksiin.

Vaikka aineisto on julkista, eettisyys liittyy myös tutkijan omaan asemaan. Kuten aiemmin todettua, keskeistä on reflektiivisyys ja omien ennakko-oletuksien ja arvosidonnaisuuksien tunnistaminen. Tätä olen yrittänyt parhaani mukaan tehdä tuomalla esiin taustaani sekä lyhyttä työkokemustani aiheen parista. Näin lukija voi arvioida, miten oma kokemukseni ja käsitykseni voivat vaikuttaa analyysin tulkintoihin.

4 Analyysi

Edellisissä luvuissa on hahmoteltu tutkimuksen teoreettinen viitekehys, metodologinen lähestymistapa sekä aineiston rajausta. Tämän analyysiluvun tehtävänä on soveltaa esitettyä viitekehystä suomalaisiin puolueohjelmiin ja tarkastella, millaisia kehityspoliittisia diskursseja puolueet ovat rakentaneet toisen maailmansodan jälkeisestä ajasta nykypäivään.

Analyysi jäsentyy tutkimuskysymysten 1–4 mukaisesti. Luvussa 4 tarkastelen, millaisia kehityspoliittisia diskursseja puolueiden ohjelmista voidaan tunnistaa (TK1). Toiseksi analysoin puolueiden välisten diskurssien eroja ja yhtäläisyyksiä (TK2). Kolmanneksi hahmotan kehityspoliittisen keskustelun pitkän aikavälin muutoksia ja hegemonisten diskurssien vaihdoksia (TK3). Neljänneksi suhteutan puolueohjelmien rakentamat diskurssit laajempaan suomalaisen kehityspolitiikan kontekstiin ja sen käytäntöihin (TK4).

Kuten aiemmin todettua, aineistona ovat Manifesto Projectin tietokannasta kerätyt eduskuntapuolueiden eduskuntavaaliohjelmat vuosilta 1945–2023, jotka kattavat sekä nykyiset eduskuntapuolueet sekä niiden edeltäjät. Mukana on siis esimerkiksi Vasemmistoliiton edeltäjä Suomen Kansan Demokraattinen liitto (SKDL), Kristillisdemokraattien edeltäjä SKL, ja Perussuomalaisten edeltäjä Suomen maaseudun puolue.

Metodologisesti analyysi nojaa kriittiseen diskurssianalyysiin (Fairclough, 1992; Wodak & Meyer, 2009; Laclau & Mouffe, 1985), joka on esitelty aiempana. Menetelmä mahdollistaa puolueiden tuottamien merkitysrakenteiden tarkastelun suhteessa poliittisiin ja institutionaalisiin konteksteihin.

4.1 Vaaliohjelmien kehityspoliittiset diskurssit

4.1.1 SKDL ja Vasemmistoliitto

Suomen Kansan Demokraattinen Liitto (SKDL) ja sen seuraaja Vasemmistoliitto muodostavat suomalaisen vasemmiston perinteen, jossa kehityspoliittiset diskurssit rakentuvat aluksi osana ideologista sitoutumista sosialistiseen blokkiin, mutta myöhemmin diskurssit ovat siirtyneet osaksi universaalin solidaarisuuden ja multilateralismin diskursseja.

1940–50-luvuilla SKDL:n varhaisissa ohjelmissa kehityspolitiikkaa ei toki vielä itsenäisenä käsitteenä esiintynyt, mutta erilaisia solidaarisuutta painottavia kirjauksia on tunnistettavissa. Vuoden 1945 ohjelmassaan SKDL vaati sodan evakoiden oikeuksien turvaamista ja toimeentuloa, mikä omalta osaltaan resonoi hyvin vuosikymmeniä myöhemmin esiin tulleiden kehityspoliittisten kysymysten kanssa. Eräänlaisesta maahanmuutosta evakoiden tapauksessakin oli kyse. Puolueen läheinen suhtautuminen Neuvostoliittoon näkyy puolestaan selvästi myös kansainvälisen yhteistyön linjauksissa, kun puolue vuoden 1945 ohjelmassaan suhtautuu kielteisesti yhteistyöhön ”fasismia harjoittavien” länsimaiden kanssa ja rajaa yhteistyön ideologisesti samanmielisiin maihin (SKDL, 1945).

1960-luvulla kehityspoliittisia kantoja alkaa näkyä. Vuoden 1966 ohjelmassaan SKDL esittää, että Suomen ”tulee kehittää taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä suhteita kaikkiin kansoihin” (1966, s. 1). Tämä linjaus merkitsee siirtymistä ideologisesti rajatusta yhteistyöstä kohti universaalimpaa multilateralismidiskurssia, jossa puolue asettaa Suomen aktiiviseksi toimijaksi kansainvälisen rauhan ja solidaarisuuden rakentamisessa.

Vuoden 1970 ohjelmassa puolue omistaa kansainvälisyydelle oman lukunsa ”vastuu maailmasta” (SKDL, 1970, ss. 3-4). Siinä puolue vaatii Suomelta aktiivisuutta ”Euroopan kysymysten ratkaisemisessa sekä kehitysmaiden tukemista yhteiskunnallisten uudistusten toteuttamisessa”. Kehityspolitiikkaa puolue perustelee sosialistisella tietoisuudella, mikä liittyy kiinteästi sen ideologiseen perinteeseen. SKDL on tarkastelun perusteella ensimmäisiä puolueita, jotka liittivät kehityspolitiikan kiinteäksi osaksi ohjelmaansa. Julistuksissa näkyy ajalle tyypillinen developmentalismin suuntaus, jossa kehityksen käsitteen ympärille kasvoi ”kehityskompleksi”, jossa kehitys nähtiin ”hyvää tarkoittavana kehitysintervektiona, jolla voidaan saada aikaan ideaalisesti haluttavaa yhteiskunnallista kehitystä” (Koponen & Seppänen, 2016).

1980-luvulla SKDL jatkoi kansainvälisen solidaarisuuden ja kehitysyhteistyön puolustamista, mutta painopiste siirtyi yhä enemmän globaalien taloudellisten rakenteiden kritiikkiin. Vuoden 1983 ohjelmassa puolue julistaa itsekin toimivansa ”osana imperialisminvastaista kansainvälistä solidaarisuusliikettä - - Palestiinan ja muiden vapaudestaan ja itsemääräämisoikeudestaan taistelevien kansojen tukemiseksi (SKDL, 1982, s. 2). Lisäksi puolue toistaa kehitysyhteistyön ideologiaperustaisuuden: ”Suomen tulee lisätä kehitysyhteistyövarojaan ja suunnata ne edistyksen ja demokratian tielle lähteneille maille (SKDL, 1982, s. 3).” Puolue esittää vuoden 1987 ohjelmassaan

kehitysmaiden ongelmien olevan imperialismin syytä ja puolueen perimmäinen ratkaisu taloudelliseen eriarvoisuuteen onkin kapitalistisen järjestelmän muuttaminen (SKDL, 1987, s. 5). Kehityspoliittika on siis puolueelle myös väline maailmanjärjestyksen uudistamiseen ja kapitalistisen talousmallin haastamiseen.

1990-luvulla SKDL:stä tuli Vasemmistoliitto. Uuden, nuoren puolueen ohjelmissa kehityspoliittiset linjaukset ovat yllättävänkin räväköitä. Keskellä talouslammaa, vuoden 1995 ohjelmassa, puolue toteaa, että ”kestävä kehitys edellyttää, että talouskasvu saadaan ekologisesti kestäväälle pohjalle” viitaten jälleen kapitalistiseen järjestelmään (Vasemmistoliitto, 1995). Vuoden 1999 vaaleissa puolueella oli ensimmäistä kertaa kattava poliittinen ohjelma, jossa puolue toteaa, että ”suomalaisessa kehitysyhteistyössä on paljon parannettavaa” ja jatkaa kritisoiden ulkoministeriön kehitysyhteistyöhankkeita tuloksettomina ”heikon kulttuurintuntemuksen vuoksi” (Vasemmistoliitto, 1999, s. 15). Tämä on ensimmäinen ohjelma tarkastelujaksolla, jossa esitetään kritiikkiä Suomen kehityspoliittikka kohtaan. Ohjelmassa puolue sitoutuu ensimmäistä kertaa 0,7 prosentin tavoitteeseen ja haluaa saavuttaa sen 2006 mennessä (1999, s. 15). Globaalin solidaarisuuden rinnalla jatkaa siis yhä kansainvälisen järjestelmän uudistamiseen tähtäävä diskurssi, jossa puolue näkee kehityspoliittikan välineenä oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi. Toisaalta kehityspoliittikan kytkeminen YK:n tavoitteisiin ja aikatauluttaminen niiden mukaan liittyvät puolueen myös osaksi institutionaalisen multilateralismin diskurssia.

2000-luvulla Vasemmistoliiton ohjelmien kehityspoliittiset diskurssit institutionalisoituivat vähitellen osaksi eurooppalaista liberaalin vasemmiston valtavirtaa. Vuoden 2007 vaaliohjelmassa puolue julistaa jo ensimmäisellä sivulla: ”panostusta kehitysyhteistyöhön on lisättävä ja edistettävä johdonmukaisesti YK:n vuosituhatjulistuksen tavoitteita” (Vasemmistoliitto, 2007, s. 1). Puolue siis jatkaa osallistumista institutionaalisen multilateralismin diskurssiin, jossa solidaarisuutta harjoitetaan yhteisesti sovittujen tavoitteiden pohjalta, osana kansainvälistä järjestelmää.

Vuoden 2011 vaaliohjelmassa kehityspoliittiset maininnat jäivät taka-alalle painopisteen siirtyessä ympäristön, ilmaston ja turvallisuuden teemoihin. Merkittävin muutos 2010-luvun ohjelmien diskursseissa on, että kehityspoliittisista kysymyksistä tulee osa puolueen identiteettiä. Niiden avulla erottaudutaan muista puolueista ja korostetaan vasemmistolaisen politiikan arvolähtöisyyttä. Kehityspoliittika asemoidaan puolueessa osaksi kansainvälisten ihmisoikeuksien ja globaalin vastuun puolustusta. Näin hahmottuu

globaalin vastuun diskurssi, jossa kehitysyhteistyö on väline oikeudenmukaisemman maailman rakentamiseksi. Esimerkkejä tästä on nähtävissä jo aiemmin, mutta lähtölaukauksena voidaan pitää jo vuoden 2007 ohjelmaa, jossa puolue toteaa olevansa ”köyhien ja sorrettujen puolella” julistaen lisäpanostuksia kehitysrahoitukseen (2007, s. 1). Vuoden 2015 ohjelmassa puolue vaatii, että ”kehityksmaista veroparatiiseihin virtaavat pääomavuodot - - tukitaan kansainvälisten sopimusten avulla” (Vasemmistoliitto, 2015, s. 4). 2010 luvulla Vasemmistoliiton kehityspoliittiset avaukset ovat jo vahvasti kehystetty institutionaalisen multilateralismin diskurssin kautta, jossa kehityspoliitikan keskeiset areenat ovat kansainväliset järjestelmät ja sitoumukset.

2020-luvulla Vasemmistoliitto oli mukana kaikkien puolueiden tavoin kehityspoliitikan ylivaalikautisessa selonteossa, jossa yritettiin edistää sen jo vuonna 2007 vaatimaa kehityspoliitikan johdonmukaisuutta. Vuoden 2023 vaaliohjelmassa korostuvat ihmisoikeudet, rauhantyö ja kansainvälinen solidaarisuus. Ohjelmassa puolustetaan globaalia vastuuta ja vastustetaan leikkauspolitiikkaa, joka ”uhkaa kehitysyhteistyön resursseja” (Vasemmistoliitto, 2023). Ohjelmassa todetaan, että ”Suomen kehitysyhteistyön on tuettava turvallisuutta, rauhaa ja vakautta maailmassa”, mikä rakentaa turvallisuuden ja rauhan diskurssia, jossa kehitysyhteistyö nähdään paitsi solidaarisuuden, myös konfliktien ehkäisyn ja vakauden välineenä (Vasemmistoliitto, 2023). Samalla ohjelma vaatii ”konkreettista tiekarttaa” kohti 0,7 prosentin tavoitetta (2023). Tämä viittaa ylivaalikautiseen selontekoon, josta tällainen konkreettinen tiekartta jäi monien puolueiden toiveista huolimatta puuttumaan. Puolue nostaa ”keskeiseksi” kehityspoliittisiksi toimijoiksi myös kansalaisyhteiskunnan, järjestöt ja erityisesti paikalliset ammattiyhdistysliikkeet. Samalla puolue penää tiukempaa yritysvastuulakia sekä tiukkoja velvoitteita yksityisiin rahoitushankkeisiin. Nämä linjaukset jatkavat puolueen linjaa, jossa kehityspoliitikka on kehystetty vahvasti puolueen oman näkökulman kautta eli korostaen esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeen toimintaa solidaarisuuden rakentajana. Lisäksi puolue jatkaa sitoutumistaan kansainväliseen järjestelmään ja kehitysrahoituksen tavoitteisiin osana multilateralismin diskurssia. Nämä linjaukset liittävätkin kehityspoliitikan osaksi ihmisoikeus- ja globaalin oikeudenmukaisuuden diskursseja.

SKDL:n ja Vasemmistoliiton kehityspoliittiset diskurssit kulkevat kotimaisista solidaarisuusvaatimuksista ja ideologisesti rajatusta internationalismista kohti universaalimpaa ja institutionaalisempaa kehityspoliitikkaa. Puolueen kehityspoliittisista

diskursseista vahvin on solidaarisuuden diskurssi, jota kehystävät kriittinen suhtautuminen kapitalistiseen järjestelmään sekä myöhemmin ihmisoikeuksiin ja multilateralismiin perustuva kehityspoliittinen kieli. 2000-luvulta lähtien solidaarisuusdiskurssi alkaa vaihtua institutionaalisen multilateralismin diskurssiin esimerkiksi 0,7-tavoitteeseen sitoutumisena. 2020-luvulla se saa uusia sävyjä leikkauspolitiikan vastustuksena ja puolueen identiteetin luojana. Vasemmistoliiton kehityspoliittinen linja rakentuu jatkumona, jossa historiallinen solidaarisuus yhdistyy nykypäivän vaatimuksiin globaalista vastuusta, kestävydestä ja sääntelyyn perustuvasta oikeudenmukaisuudesta.

4.1.2 SDP

SDP on ollut yksi suomalaisen kehityspoliitiikan keskeisimmistä muotoilijoista, sillä puolue on kantanut hallitusvastuuta monena vuosikymmenenä. Sen ohjelmista hahmottuvat kehityspoliittiset diskurssit, jotka kytkeytyvät solidaarisuuden ja kansainvälisen vastuun perinteeseen, mutta jotka samalla heijastavat Suomen taloudellisia ja poliittisia olosuhteita.

1940–60-lvuilla SDP:n vaaliohjelmat keskittyivät vahvasti kotimaisiin jakolinjoihin, kommunistien ja SKDL:n kritiikkiin tai toisaalta ”linnarauhaan” ja pienviljelijöiden asemaan ilman oikeastaan minkäänlaisia viittauksia kehityspoliitiikkaan (1945, 1948, 1951, 1954, 1958). Myös 1962 ja 1966 ohjelmissa kehityspoliittiset linjaukset puuttuvat ja puolueen keskittyminen on edelleen kotimaan kysymyksissä ja teollistuneen Suomen työläisväestössä. Tämä linja on muihin puolueisiin verrattaessa poikkeuksellinen, sillä muilla suomalaisilla puolueilla ulkopolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö oli jo päätynyt 1960-luvulla vaaliohjelmiin saakka. Tämä voi kertoa kahdesta asiasta: joko SDP on muista puolueista poiketen keskittynyt lähes yksinomaan kotimaan politiikkaan, tai puolueen ulko- ja kehityspoliittiset kehityslinjat löytyvät ensisijaisesti muista asiakirjoista kuin puolueen ohjelmista.

Vuonna 1969 SDP julkaisee sektoripaperin ”SDP:n kanta kehitysmaa- ja YK-politiikkaan (SDP, 1969). Metodologisesti ohjelman ottaminen mukaan analyysiin on harkinnanvaraista, mutta olen päättänyt ottaa sen mukaan, sillä se on ainakin arkistoiduista ohjelmista ensimmäinen, jossa Demarit avaa kehityspoliittisia kantojaan. Asiakirja rakentaa selvän ideologisen kehyksen: ”Sosiaalidemokraatit soveltavat demokraattisen sosialismin periaatteita myös kansainväliseen politiikkaan - - sorron

poistamiseksi maailmasta”, puolue julistaa (1969). Puolue liittyy osaksi solidaarisuuden diskurssia ja julistaa kehitysavun velvollisuudeksi: ”Aatteena sosiaalidemokratia velvoittaa - - irrottamaan kehitysapuun tarvittavia voimia” (SDP, 1969). Tavoitetasolla puolue viittaa YK:n rahoitusvelvollisuuteen: ”Suomi on velvollinen YK:n päätöslauselmien mukaisesti nostamaan - - kehitysyhteistyön varojen määrän yhdeksi prosentiksi bruttokansantuotteestaan” (SDP, 1969). Puolue siis näkee kehityspolitiikan jo tässä vaiheessa institutionaalisen multilateralismin diskurssin kautta ja tuo kotimaisen tulonjaon osaksi globaalia maailmaa.

Vuoden 1979 ohjelma oli merkittävä käänne. SDP sitoo ohjelmassa kehityksen pelkän solidaarisuuden sijaan nyt myös vientiin. ”Kehittyvien maiden kasvaville vientimarkkinoille on suunnattava tehokkaita ponnistuksia” (1979, s. 2). Näin syntyy SDP:lle tunnusomainen kaksoisdiskurssi, joka yhdistää taloushyödyn ja viennin instrumentaaliseksi ja solidaarisuuden normatiiviseksi kehykseksi.

1980-luvun kehityskulkuihin voidaan SDP:n osalta katsoa kuuluvan rauhanomaisen yhteistyön painotus. Erityisesti vuoden 1987 ohjelmassa korostuu multilateralismin ja rauhan kieli: ”maailmanlaajuinen - - oikeudenmukaisuus voidaan taata vain kansakuntien rauhanomaisella yhteistyöllä (SDP, 1987, s. 2). Tässä SDP vahvistaa diskurssia vastuullisesta toimijasta, jonka kehityspolitiikka kytkeytyy rauhaan ja kansainväliseen oikeudenmukaisuuteen, mutta varsinaiset rahoituskeinot jäävät vielä auki. Lisäksi ohjelma viittaa myös velvollisuuteen osallistua ”pakolaiskysymysten ratkaisuun” (SDP, 1987, s. 2).

1990-lukua varjostavat lama ja yleisluontoinen globalisaatiokritiikki. Vuonna 1991 ohjelma puhuu ”osallistumisen lisäämisestä maailmanlaajusten kehitys- ja ympäristöongelmien ratkaisuun” ja varoista kansainväliseen ympäristöyhteistyöhön kuitenkin ilman määrällisiä sitoumuksia (SDP, 1991, s. 1). Vuoden 1999 ohjelmassa suomen talouskehitys tiivistyy: ”tahdomme torjua raa’an kansainvälisen kapitalismin aiheuttaman epävarmuuden ja turvattomuuden” (SDP, 1999). Laman jälkeisissä asemissa SDP:n varovaisuuden ja pragmaattisuuden diskurssi vahvistuu. Samalla ohjelmista häviävät konkreettiset kehityspoliittiset tavoitteet ja linjaukset. Kuten myöhemmin todetaan, ei SDP ole pragmaattisuudessaan yksin, mutta vasemmistopuolueista se on tässä poikkeus.

2000-luvulla SDP:n kehityspoliittiset avaukset asettuvat kohti institutionaalisen multilateralismin diskurssia. Vuoden 2007 ohjelmassa puolue hyväksyy YK:n vuosituhatjulistuksen kehitystavoitteet. Tässä SDP asettuu osaksi MDG-viitekehystä ja

tekee näkyväksi solidaarisuuden ja kaupan avaamisen yhdistelmän. Lisäksi puolue haluaa kehityspolitiikkaan ”uusia kehitysrahoitusmuotoja” (SDP, 2007, s. 14). 0,7-taso ei vielä muutu ohjelmassa konkreettiseksi suunnitelmaksi, mutta sitoutumisen muoto vahvistuu.

2010-luvulla SDP:llä on monenlaisia linjauksia. Vuoden 2011 jättiohjelma ei käsittele kehityspolitiikkaa lainkaan, 2015 ohjelma viittaa asiaan arvotasolla, kun puolue korostaa ”taloudellisen ja sosiaalisen kanssakäymisen merkitystä rauhan lujittamisessa sekä solidaarisuuden edistämässä” (SDP, 2015, s. 26). Kehityspolitiikan konkretia kuitenkin puuttuu 2010-luvun kahdesta ensimmäisestä vaaliohjelmasta täysin. Vuoden 2019 ohjelma onkin täyskäännös tästä. Syynä ovat olleet arvatenkin Sipilän hallituksen ennätyksellisen suuret leikkaukset kehitysyhteistyömäärärahoihin, jonka myötä aihe nousi myös julkiseen keskusteluun.

2019 ohjelmassa globaali osio on ohjelman ensimmäinen luku ja sisältö SDP:n historiallisessa kontekstissa erittäin täsmällistä. Puolue sitoutui Agenda 2030-tavoitteisiin ja nosti sen toteutumisen ehdoksi 0,7 prosentin rahoitusosuuden. Lisäksi puolue vaati ”uskottavaa suunnitelmaa, että 0,7-tavoitteeseen päästään 2030 mennessä” (SDP, 2019, s. 13). Kehityspolitiikan painopisteeksi puolue halusi Afrikan sekä kärkiteemaksi tyttöjen ja naisten oikeudet. Vuoden 2019 ohjelma on SDP:lle täysin historiallinen, yhdistelmä institutionaalisen multilateralismin ja konkretisoidun solidaarisuuden diskursseja.

Vuoden 2023 ohjelma sitoo kehityspolitiikan entistäkin vahvemmin ilmastoon ja erilaisiin rahoituselementteihin. Puolue toteaa, ”ettei ilmastokriisi ratkea ilman rahaa” (SDP, 2023). Puolue vaatiikin ilmastorahoituksen lisäämistä osana kehitysyhteistyötä. Lisäksi ohjelmassa korostetaan demokratian, tasa-arvon ja perusturvan vahvistamista hauraissa maissa sekä 0,7 prosentin tavoitetta. Ohjelmasta on nostettavissa kolme diskurssia: solidaarisuus ja globaali vastuu (07, ihmisoikeudet), rahoituskurssi (erilaiset rahoitusinstrumentit perinteisen kehitysrahoituksen tilalle), sekä institutionaalisen multilateralismin kurssi (EU, YK, ylivaalikautisuus, monitoimijuus).

SDP:n kehityspoliittiset diskurssit siirtyvät 1940–60-lukujen hiljaisuudesta 1970-luvun ideologiseen solidaarisuuteen ja toisaalta 1979 viennin ja solidaarisuuden kaksoiskehykseen. 1980-luvulla vahvistuvat rauhan ja velvollisuuden sävyt, 1990-luvulla kannanotot varovaistuvat ja yleisluontoistuvat. 2000-luvulla SDP liittyy itsensä MDG/Agenda2030-kehykseen ja 2019 tekee poikkeuksellisen konkreettisen ohjelman tiekarttoineen. 2023 diskurssit laajenevat ilmastonmuutoksen välttämättömyyden sekä

toisaalta teknillisten rahoitusinstrumenttien diskursseiksi. Kokonaisuutena SDP:n ohjelmista aikajaksolla on nähtävissä institutionaalisen multilateralismin ja konkretisoidun solidaarisuuden jatkumo, jossa hallitusvastuun pragmaattisuus (eli politiikan toteuttamiskelpoisuus) ja arvoperustainen solidaarisuus kietoutuvat toisiinsa. Ohjelmien kieli rakentaa kuvaa Suomesta luotettavana ja realistisena toimijana kansainvälisessä yhteisössä. Näin SDP:n kehityspoliittinen diskurssi ilmentää institutionaalista jatkuvuutta ja hallitusvastuun mukanaan tuomaa varovaisuutta, jossa solidaarisuuden retoriikka ja pragmaattiset reunaehdot kietoutuvat yhteen.

4.1.3 Kristillisdemokraatit

Kristillisdemokraattien (jatkossa KD) kehityspoliittinen kieli rakentuu kristillissosiaalisen ajattelun peruskiville eli ihmisarvon loukkaamattomuudelle, heikoimmassa asemassa olevien suojelulle sekä subsidiariteettiperiaatteelle, jossa korostetaan kansalaisyhteiskunnan ja läheisavun roolia.

KD:n edeltäjä SKL (Suomen Kristillinen Liitto) sai ensimmäisen kansanedustajansa vuonna 1970. Saman vuoden ohjelmassa puolue perusteli olemassaolonsa sillä, että ”kulttuuripolitiikassa kristilliset arvot olivat joutumassa syrjään” (KD, vaaliohjelma 1970, 1970, s. 1). 1970-luvulla ohjelmien pääpainopiste on kotimaan asioissa ja kristillisen arvopohjan tuomisessa poliittiseen päätöksentekoon.

Vuoden 1983 ohjelmassaan KD tekee ensimmäiset varsinaiset kehitysyhteistyölinjauksensa. Puolue ilmoittaa haluavansa ”tehostaa kehitysyhteistyötä” ja vaatii, että ”kehitysyhteistyössä tulee käyttää yhä enemmän lähetysjärjestöjen tehokkaita kanavia ja asiantuntemusta” (KD, 1983, s. 2). Tämä rakentaa selkeästi KD:n kehityspoliittisen kielen keskeisintä palaa eli lähetysdiskurssia, jossa kehitysyhteistyö ymmärretään nimenomaan kristillisten toimijoiden kautta. Samalla kun annetaan tukea, mukana tulee kristinusko. Samassa ohjelmassa mukana on myös toinen KD:n erityispiirre. Puolue korostaa, ettei Suomi saa ajautua ulkopolitiikassa ”Israelin vastaiseen rintamaan” (KD, 1983, s. 2). Puolueen kansainväliset linjaukset siis rakentuvat pitkälti uskonnollisen viitekehyksen kautta. Vuoden 1987 ohjelmassaan puolue pitää tärkeänä ”työtä rauhan ja aseistariisunnan puolesta” sekä korostaa ”kansamme vastuuta kolmannen maailman hädästä” (KD, 1987, s. 6). Tässä muotoutuvat moraalisen vastuun ja lähimmäisyyden diskurssi sekä kristillinen ihmiskäsitys kehityspolitiikan perustana.

1991 ohjelma sisältää sekä tukea että varauksellisuutta kansainvälistymiselle. Ohjelmassa todetaan: ”tuemme kaikkien kansojen pyrkimyksiä itsenäisyyteen ja inhimillisiin oloihin”, mutta samalla ”haluamme säilyttää Suomen suomalaisena” (KD, 1991, s. 1).

Kehitysyhteistyö rinnastetaan jälleen lähetystyöhön ja pakolaisten auttamiseen, puolue kertoo ”tukevansa kehitysyhteistyötä ja lähetystyötä sekä pakolaisten auttamista lähellä ja kaukana” (1991, s. 1). Tämä tuottaa kaksijakoisen nationalistisen varauksellisuuden diskurssin, jossa toisaalta kehityspolitiikka hyväksytään, mutta samalla sen rinnalla korostetaan kansallisen identiteetin varjelemista. Vuoden 1995 ohjelmassa moraalinen vastuu nousee jälleen esiin ja muista puolueista poiketen vielä keskellä syvintä lamakautta: ”Kehityksmaista sekä humanitaarisen avun tarpeessa olevista lähimmäisistä on kannettava vastuuta kotimaisen lamankin aikana” (KD, 1995, s. 3). Tässä KD asettaa arvojensa mukaisesti solidaarisuus- ja lähimmäisyysdiskurssin kotimaisen talousdiskurssin yläpuolelle.

Vuoden 2003 ohjelmassa KD sitoutuu ensimmäistä kertaa YK:n 0,7 prosentin rahoitustavoitteeseen (KD, 2003, s. 3). Vuoden 2007 ohjelmassa puolue jatkaa linjaa ja liittyy sen globaaliin viitekehykseen sekä kaupankäyntiin: ”kehitysyhteistyövarojen korottamisella 0,7 prosenttiin BKT:stä vuonna 2010 ja reilun kaupan edistämällä lunastamme sitoutumisemme YK:n vuosituhatavoitteisiin” (KD, 2007, s. 2) Tavoite on hurja, sillä vuonna 2007 kehitysrahoituksen taso Suomessa oli 0,38 prosenttia (Ulkoministeriö). KD siis esittää kehitysrahoituksen tuplaamista vain kolmessa vuodessa. Tämä on tarkastelluista ehdotuksista räjäkkäimpiä. Lisäksi puolue toteaa, että ”metsien vähenemisen pysäyttäminen ja ilmastonmuutoksen hillintä tulee kytkeä kaikkeen kehitysyhteistyöhön” (KD, 2007, s. 5). Nämä linjaukset rakentavat institutionaalisen multilateralismin diskurssia (0,7 ja MDG) sekä varhaista ilmastodiskurssia.

Vuoden 2011 ohjelmassa KD vaatii 0,7 tavoitteen lisäksi lisää taloudellisia mahdollisuuksia ja kauppaa kehityspolitiikkaan: ”kehityksmaiden köyhille tulee tarjota mahdollisuus nousta ahdingosta omalla työllään” (KD, 2011, s. 47). Tämä linjaus on toisaalta ristiriidassa aiemmin mainittuun lähimmäisyyden diskurssiin, jossa apu nähtiin enemmän pyyteettömänä. Nyt huomio on vain mahdollisuuksien luomisessa ja loppu on kiinni yksilöstä. Tämä liittyy puolueen osaksi kehityksmaiden oman talouden vahvistamisen diskurssia. Tämä jatkuu myös vuoden 2015 ohjelmassa, jossa puolue vaatii, että ”kehitysyhteistyön kohdemaiden yritystoimintaa on kehitettävä, jotta ne voivat vapautua avun tarpeen kierteestä” (KD, 2015, s. 10). Vuoden 2015 ohjelmassa KD myös vaatii, että

”kansalaisjärjestöjen osuutta kaikesta kehitysyhteistyöstä on kasvatettava edelleen maltillisesti” (2015, s. 10). Tässä puolueella on tietysti oma intressi, sillä se haluaa lisää rahoitusta lähetystyöjärjestöille, jonka kannattajia tai työntekijöitä monet sen äänestäjät ovat. Tämä vahvistaa puolueen subsidiariteetti- ja kansalaisyhteiskuntadiskurssia, jossa kehitysyhteistyön vaikuttavuus liitetään järjestöjen toimintaan.

Vuoden 2019 ohjelmassa ilmastodiskurssi on löytänyt myös KD:n linjauksiin:

”kehitysyhteistyömäärärahoja on kohdistettava ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tehtäviin toimiin, kuten energiateknologiaan ja kestävään ravinnontuotantoon” (KD, 2019, s. 21). Vuonna 2023 linja jatkuu: ”Myös köyhillä mailla on oikeus kehitykseen. Kehitysyhteistyön avulla Suomi tukee kehittyvien maiden ympäristönsuojelua, ruokaturvaa ja sopeutumista ilmastonmuutokseen” (KD, 2023). Lisäksi ohjelma toistaa jälleen vaatimuksen, että kehitysyhteistyörahoitusta on suunnattava puolueen mielestä enemmän kansalaisjärjestöille. Lisäksi puolue toistaa linjauksensa, jossa se vaatii ”verovähennystä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyölahjoituksille”, Linjaus kuulostaa jo melko suoralta tulonsiirroilta KD:ta lähellä oleville lähetysorganisaatioille, mutta puolueella tämä linjaus on ollut ohjelmassa jo vuodesta 2007, jolloin puolue vaati, että ”kehitysapulahjoituksille tulee säätää veronvähennysoikeus” (KD, 2007, s. 2). Vuoden 2023 ohjelmassa yhdistyvät monet puolueen kehityspoliittiset diskurssit: subsidiariteetti- ja järjestödiskurssi, vahva ihmisarvo- ja solidaarisuusdiskurssi sekä viimeisimpänä ilmastodiskurssi.

Kristillisdemokraattien kehityspoliittiset diskurssit rakentuvat kristillissosiaalisen ajattelun varaan. Keskeisimpiä ovat olleet lähetysdiskurssi (kirkollisten järjestöjen ja lähetystyön rooli), solidaarisuus- ja lähimmäisyysdiskurssi (kristillismoraalinen velvollisuus kantaa vastuuta köyhistä ja hädänalaisista), subsidiariteetti- ja kansalaisyhteiskuntadiskurssi (kehitysyhteistyössä toimijana järjestöt, joiden osuutta halutaan kasvattaa, jopa verokannustimet), institutionaalisen multilateralismin diskurssi (0,7, YK:n tavoitteet) sekä 2000-luvulta alkaen myös ilmastodiskurssi. KD:n kehityspoliittinen linja poikkeaa esimerkiksi aiemmin tarkasteltujen sosiaalidemokraattien pragmaattisuudesta tai vasemmistoliiton ideologisesta solidaarisuuspuheesta siten, että sen keskiössä on aina ollut kristilliset arvot ja nimenomaan vahva usko järjestötoimijoiden rooliin kehityspoliitikassa.

4.1.4 Kokoomus

1940–50-luvuilla Kokoomuksen varhaisia ohjelmia yhdistää kotimainen painotus ja konservatiivinen ideologia. Ohjelmat eivät sisällä kehityspoliittisia linjauksia, vaan keskittyvät sisäpoliittisiin jakolinjoihin. Vuonna 1951 puolue mainitsee evakoiden sijoittamisen myötä tehdyt pakkolunastukset. Ne ovat olleet puolueen mukaan kuitenkin ”luonnollisia ja välttämättömiä”, mutta samalla puolue haluaa niiden pysyvän kertaluontoisina (Kokoomus, 1951, s. 2). Kehityspoliittikka ei vielä 1940–50-luvuilla kuulu puolueen ohjelmalliseen sanastoon.

Ensimmäiset varsinaiset kehityspoliittiset viittaukset löytyvät 1960-luvulta. Vuoden 1966 ohjelmassa todetaan: ”Osallistuminen kansainvälisiin organisaatioihin on nykyisin kansallisen menestyksemme edellytys. Samalla Suomen on otettava osaltaan vastuu ns. kehitysmaiden avustamisesta. Suomen turvallisuus varmistuu kansainvälisen yhteistyön kasvun mukana” (Kokoomus, 1966). Puolueen ensimmäiset linjaukset siis kytkevät kehityspoliittikan osaksi turvallisuusdiskurssia, jossa kehityspoliittikkaan tulee osallistua, koska se edesauttaa Suomen turvallisuutta, joka on puolueelle tärkeää. Turvallisuuden lisäksi Kokoomus korostaa vastavuoroisuutta: ”Samalla kun Suomi saa kansainvälisestä toiminnasta monenlaista hyötyä itselleen, on pidettävä huolta siitä, että se pystyy myös antamaan oman panoksensa” (Kokoomus, 1966). Tämä edustaa kansallisen hyödyn ja vastavuoroisuuden diskurssia, jossa kehityspoliittikka on kahdenvälistä eli molempien osapuolten on hyödyttävä siitä.

1970-luvulla ohjelmia hallitsee multilateralismin diskurssi. Vuoden 1970 ohjelmassa todetaan: ”Puolue pyrkii vaikuttamaan kansainvälisten suhteiden myönteiseen kehittymiseen. Kansainvälistä yhteistoimintaa tulee kehittää valtioiden välisen tasa-arvoisuuden pohjalta” (Kokoomus, 1970, s. 1) Lisäksi kannatetaan ”poliittista, taloudellista ja sivistyksellistä yhteydenpitoa yli järjestelmärajojen” (Kokoomus, 1970, s. 3). Linjaus on sinänsä mielenkiintoinen, että vastoin monia muita puolueita (SDP, SKDL) puolue haluaa yhteistyötä myös eri (talous)järjestelmiin kuuluvien maiden kanssa. Kokoomuksen ohjelmissa 1970-luvulla ei mainita kehityspoliittikkaa eksplisiittisesti, mutta ohjelmat rakentavat multilateralismin diskurssia, jossa Suomi asemoidaan kansainvälisen vuorovaikutuksen edistäjäksi.

1980-luvulla Kokoomuksen ohjelmissa ei ole kehityspoliittikasta yhtään mainintaa, vaan puolue keskittyy kotimaan politiikkaan. Syitä tähän voi olla monia. 1980-luvulla

Kokoomus asemoi itseään hallituskelpoiseksi porvaripuolueeksi ja ajoi teemoja, joilla se pyrki erottautumaan SDP:stä ja Keskustasta (Leino-Kaukiainen & Vares, 2017).

Vuoden 1991 ohjelmassa puolue liittää jälleen kansainvälisen yhteistyön ja turvallisuuden yhteen. ETYKin asemaa pidetään ”ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta keskeisenä” sekä YK:n roolia ”maailmanlaajuisen turvallisuuden vahvistajana” (Kokoomus, 1991, s. 1). Ihmisoikeuksien tuominen osaksi turvallisuusdiskurssia, jatkaa puolueen linjaa, jossa kansainvälisten asioiden hoitaminen ymmärretään osana maailmanlaajuista vakautta. Myös vuoden 1995 ja 1999 ohjelmista kehityspoliittiset avaukset puuttuvat kokonaan. Tämä edustaa muillekin puolueille tyypillistä kehitystä, jossa Suomen talouslama oli puolueohjelmien ykkösaihe. Kokoomuksen profiloituminen talousasioissa näkyy tässäkin suhteessa muita voimakkaammin, sillä koko kehityspolitiikka hävisi puolueen vaaliohjelmista käytännössä kolmeksi vuosikymmeneksi.

2000-luvun ainoa kehityspoliittinen maininta löytyy 2007 ohjelmasta, siitäkin ohimennen. Puolue vaatii, että ”EU:n on keskityttävä asioihin, joissa jäsenmaat yksinään eivät ole tarpeeksi vahvoja. Painopisteenä on oltava ihmisten hyvinvointi, kestävä kehitys ja Euroopan turvallisuus” (Kokoomus, 2007, s. 13). Kestävä kehitys (ja kehityspolitiikka) sulautuu puolueen ajatuksissa osaksi EU:n institutionaalista kehystä ja osaksi multilateralismin diskurssia. Kokoomus tuntuu menneen puolueista pisimmälle tässä, sillä ohjelmien perusteella kehityspolitiikan toimijuus on puolueen mielestä unionin tasolla, eikä Suomella näytä olevan paljonkaan tehtävää, ainakaan puolueen linjausten perusteella.

2010-luvulla kehityspolitiikka nousee Kokoomuksen ohjelmiin mukaan vuosikymmenien tauon jälkeen. Vuoden 2011 ohjelmassa puolue toteaa: ”Meidän tulee kantaa vastuumme köyhimmistä kehitysmaista ja tarjota apuamme siellä, missä tarvitaan suomalaisten rauhanrakennustaitoja” (Kokoomus, 2011, s. 18). Tämä ilmentää solidaarisuus- ja vastuudiskurssia, mutta samalla puolue kytkee avun suomalaiseen osaamiseen. Vuoden 2015 ohjelmassa näkökulma muuttuu vielä avoimemmin hyötyperustaiseksi: ”Suomen kehitysyhteistyö nostetaan toimimaan suomalaisen osaamisen ovenavaajana kehitysmaiden nopeasti kasvaville markkinoille” (Kokoomus, 2015, s. 13). Tämä on suora esimerkki taloudellisen hyödyn diskurssista, jossa kehityspolitiikka nähdään välineenä kotimaisen viennin ja kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Vuoden 2019 ohjelma monipuolistaa puolueen linjaa. Kuten muidenkin puolueiden ohjelmista on voinut lukea, kehityspolitiikka todella oli yksi vaalien kysymyksistä 2019

Sipilän hallituksen leikkausten jälkeen. Tämä näkyy Kokoomuksen ohjelmassa kaikista puolueista selkeimmin, sillä kehityspoliittika käytännössä palaa puolueen agendalle vuosikymmenten jälkeen. Kokoomus nostaa esiin neljä kehityspoliittista kärkeä: investointien suuntaamisen ilmastonmuutoksen hillintään, naisten ja tyttöjen koulutuksen, EU:n kautta tehtävän poliittisen vakauden lisäämisen, sekä, ensimmäistä kertaa puolueen historiassa, ”uskottavan tiekartan laatimisen kehitysyhteistyön 0,7 prosentin osuuden saavuttamiseen” (Kokoomus, 2019, s. 6). Linjaukset yhdistävät puolueen ensimmäistä kertaa vahvemmin osaksi institutionaalisen multilateralismin diskurssia ja ilmastodiskurssia.

Vuoden 2023 ohjelmassa kehityspoliittikka käsitellään lyhyesti: ”Harjoitamme strategista, aktiivista ja tehokasta kehitysyhteistyötä, jolla kehittyviä maita sidotaan sääntöpohjaiseen, ihmisoikeuksia kunnioittavaan kansainväliseen järjestelmään” (Kokoomus, 2023). Tämä tiivistää viime vuosien kokoomuksen kehityspoliittisen linjan, jossa kehityspoliittikka nähdään välineenä strategisen ulkopoliitiikan ja sääntöpohjaisen järjestyksen vahvistamisessa.

Kokoomuksen kehityspoliittiset linjaukset ovat kulkeneet pitkän matkan 1960-luvun ensimmäistä avauksista 2010-luvun avoimen vienti- ja markkinakeskeiseen kehukseen, sekä 2019–2023 ohjelmien monipuolistuneeseen linjaan, joissa huomioidaan myös ilmasto, tasa-arvo ja institutionaalinen 0,7-tavoite (joka tosin on mainittu vain yhdessä ohjelmassa koko tarkastelujaksolla). Kokoomuksen kehityspoliittiset diskurssit rakentuvat erityisesti taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun ympärille, joita täydentävät eri aikoina multilateralismin, vastuullisuuden ja strategisen ulkopoliitiikan diskurssit. Toisin kuin vasemmistopuolueilla, Kokoomuksen kehityspoliitiikan keskiössä ei ole ensisijaisesti solidaarisuus universaalina arvona, vaan kehityspoliittikka nähdään välineenä, joka tukee sekä kansainvälistä vakautta että Suomen omaa asemaa globaalissa järjestelmässä.

4.1.5 Keskusta (Maalaisliitto)

Varhaisissa 1940–50-lukujen ohjelmissa Keskustan edeltäjä Maalaisliitto korostaa kansainvälistä rauhaa ja hyviä suhteita, mutta kehityspoliittikka ei vielä kuulu ohjelmatasolle. Vuonna 1945 puolue lupaa luoda ”kestävän vuorovaikutuksen myös muihin liittoutuneisiin kansakuntiin” (Maalaisliitto, 1945, s. 2). Vuonna 1948 linjataan, että suhteita tulee ylläpitää ”lähinnä Neuvostoliittoon ja pohjoismaihin”, mikä heijastaa ajan poliittista asetelmaa (Maalaisliitto, 1948, s. 1). 1951 ohjelmassa puolue suhtautuu

kansainvälistymiseen varauksellisesti: ”Suomen ulkopoliitiikan päämääränä tulee olla itsenäisyyden turvaaminen” (Maalaisliitto, 1951, s. 1) Kehys on vielä vahvasti kansallinen ja turvallisuuspainotteinen.

Vuoden 1966 ohjelmassa Keskusta tekee ensimmäiset suorat viittaukset kehitysapuun ja vaatii ”köyhien kansojen ja maanosien auttamista” sekä ”kehitysavun lisäämistä” (Maalaisliitto, 1966, s. 4). Tämä rakentaa varhaista solidaarisuus- ja velvollisuusdiskurssia, jossa köyhien maiden tukeminen nähdään osana Suomen kansainvälistä vastuuta. Vuoden 1979 ohjelmassa Keskusta sitoutuu YK:n rahoitustavoitteeseen: ”Kehityspoliitikassa on tavoitteena YK:n suositusten toteuttaminen ja uusien toimintamuotojen selvittäminen” (Keskusta, 1979, s. 7). Tämä on puolueen ensiaskel kohti institutionaalisen multilateralismin diskurssia.

Vuoden 1987 ohjelmassa Keskusta esittää kaikkiin tarkasteltuihin puolueisiin verrattuna poikkeuksellisen radikaalia analyysiä. ”Kansojen välisen oikeudenmukaisuuden toteutuminen edellyttää maailmantalouden rakenteen syvällistä muuttamista. Vaurauden kasautuminen, rajallisten luonnonvarojen piittaamaton tuhlaus ja vallan keskittyminen harvoin suurkeskuksiin on käännettävä maailmanlaajuisesti yhteistyöksi ekologisesti kestävänsä taloudenpidon pohjalta.” (Keskusta, 1987, s. 15) Samalla puolue korostaa, että Suomen avun painopisteen tulee olla maaseudun ja maatalouden kehittämisessä. Ohjelman kieli ja analyysi on poliittisesti keskustaan sijoittuvalle puolueelle terävää. Siitä hahmottuu globaalin rakennekritiikin diskurssi, joka on suomalaisessa puoluekentässä melko harvinainen ja jota on esittänyt yhtä terävästi vain SKDL ja Vasemmistoliitto. Toisena mielenkiintoisena diskurssina on maaseutu-kehitysmaat-analogiadiskurssi, jossa kotimainen ideologinen perusta heijastuu myös kehityspoliittisiin tavoitteisiin: maaseudun aseman ajaminen on Keskustalle keskeistä myös kansainvälisesti.

1990-luvun ohjelmissa puolueen huomio siirtyy Suomen EU-jäsenyyteen, mutta kehityspoliittikka ei kuitenkaan katoa kokonaan. Vuoden 1999 ohjelmassa todetaan: ”Kun kehitysavun tarve on viime vuosina kasvanut, on sen määrä laskenut. Pahinta on, että kehitysavun leikkaukset ovat osuneet erityisesti maaseutuohjelmiin.” (Keskusta, 1999, s. 5) Puolue sitoo jälleen kehityspoliitiikan ja maaseudusta huolehtimisen.

Vuoden 2003 ohjelmassa Keskusta haluaa nostaa ”ympäristö- ja ilmastopoliitiikan kansainvälisen politiikan ytimeen, koska Suomi ei yksin voi ympäristöongelmia ratkaista” (Keskusta, 2003, s. 28). Vuoden 2007 ohjelmassa puolue vaatii yksiselitteisesti:

”kehitysyhteistyön voimavaroja on lisättävä” ja samalla peräänkuulutetaan kehityspolitiikalta lisää tuloksellisuutta sekä myös hyötyä suomalaisille (Keskusta, 2007, s. 28). Samalla puolue kertoo, että haluaa kehityspolitiikan olevan keskeinen väline köyhimpien maiden ja naisten aseman parantamiseen. Tämä tuottaa yhdistelmän solidaarisuus- ja hyötydiskursseja, jossa kehityspolitiikkaa perustellaan sekä moraalisilla että kansallisilla argumenteilla.

Vuoden 2011 ohjelmassa Keskusta haluaa Suomen saavuttavan 0,7 prosentin rahoitusosuuden vuoteen 2015 mennessä (Keskusta, 2011, s. 13). Aikataulu on kunnianhimoinen, sillä 2011 kehitysrahoitus oli 0,51 prosenttia bruttokansantulosta (Ulkoministeriö). Lisäksi puolue toteaa: ”Kestävän kehityspolitiikan kulmakiviä ovat toimiva demokratia, ihmisoikeuksien kunnioitus, kansansivistystyö ja kansalaisyhteiskunnan edistäminen” (Keskusta, 2011, s. 12). Linjauksessa kehityspolitiikka näyttäytyy solidaarisuuden, sivistyksen ja moraalisen velvollisuuden diskursseissa. Vuoden 2015 ohjelman kiinnostavin linjaus on ruokaturvan painottaminen. painotetaan globaaleja uhkia. ”Ruokaturva – riittävän ravinnon turvaaminen kaikille – on nostettava Suomen kehityspolitiikan kärkitavoitteeksi.” (Keskusta, 2015, s. 7) On jopa yllättävää, että Keskusta nostaa ruokaturvan esiin vasta vuoden 2015 ohjelmassaan, sillä se on luonteva osa maaseutu-kehitysmaat-analogiadiskurssia. Samalla ohjelma ja sen tavoitteet ovat mielenkiintoisia peilaten poliittiseen kontekstiin, jossa Keskusta saavutti Juha Sipilän johdolla 2015 vaaleissa vaalivoiton, jonka seurauksena tuleva keskustavetoinen hallitus teki kehityspolitiikkaan ennätysuuret leikkaukset. 2011 linjaukset YK-tavoitteista ja ihmisoikeuksista liittyvät puolueen kehityspoliittiset kannat myös osaksi institutionaalisen multilateralismin diskurssia.

Vuoden 2019 ohjelmassa Keskusta vaatii Sipilän hallituksen päätöksistä huolimatta, että ”Suomen kehitysyhteistyön määrärahoja on asteittain nostettava kohti kansainvälistä tavoitetta, 0,7 % BKTL:stä. Tämän saavuttamiseksi on tehtävä realistinen aikataulu, johon hallitukset sitoutuvat.” (Keskusta, 2019, s. 23) Samalla puolue korostaa Suomen osaamisen hyödyntämistä metsätaloudessa ja ympäristöteknologiassa. Vuoden 2023 ohjelmassa puolue painottaa, että ”perheet [tulee asettaa] kehityspolitiikan ytimeen” viitaten erityisesti tyttöjen ja naisten oikeuksiin (Keskusta, 2023). Lisäksi todetaan: ”Kehittyvien maiden omaa talouden vahvistamiskykyä on tuettava” ja että ilmaston ja tulevien sukupolvien elämään on välttämätöntä vaikuttaa kehitysyhteistyön keinoin (2023). Tämä asettaa perheen keskeiseksi kehityspolitiikan yksiköksi ja ainakin osittain lomittuu KD:lta

tutun lähimmäisyysdiskurssin kanssa. Toisaalta linjaukset kehitysmaiden talouden vahvistamisesta liittyvät osaksi taloudellisen omavaraisuuden diskurssia. Myös ilmastodiskurssi on läsnä.

Keskustan kehityspoliittinen kieli on kulkenut 1960-luvun varhaisista solidaarisuusavauksista 1980-luvun järjestelmäkritiikkiin ja 2000-luvun kestävä kehityksen ja ruokaturvan painotuksiin. Diskursseista näkyvimpiä ovat olleet solidaarisuusdiskurssi, maaseutu-kehitysmaat-analogiadiskurssi, institutionalisoidun multilateralismin diskurssi sekä viime vuosina ilmastodiskurssi sekä perhe- ja tasa-arvotdiskurssi. Keskustan kehityspoliittinen kieli heijastaa puolueen taustaa maaseudun asioiden ajajana. Kehityspoliittikka ymmärretään usein maatalouden, ruokaturvan ja paikallisyhteisöjen vahvistamisen kautta. Toisin kuin vaikkapa Kokoomuksen hyötyperustainen linja tai Vasemmistoliiton universaali solidaarisuus, Keskustan kehityspoliittinen diskurssi rakentuu yhtäältä arvopohjaiselle vastuulle ja toisaalta maatalous- ja perhemetaforien kautta jäsenyväälle konkreettisemmalle näkökulmalle.

4.1.6 Perussuomalaiset (SMP)

Suomen maaseudun puolueen (jatkossa SMP) ensimmäinen puolueohjelma on vuodelta 1967. 1960–1980-luvun ohjelmissa SMP käsittelee kansainvälistä politiikkaa lähinnä rauhan ja Euroopan yhteistyön näkökulmasta, eikä kehityspoliittikkaa juuri mainita. 1970 ohjelmassa SMP toteaa haluavansa ”tukea rauhaa koko maailmassa, mutta erityisesti rauhanomaista kehitystä Pohjois-Euroopassa” (SMP, 1970). Pääpaino on kuitenkin selkeästi kotimaan politiikassa.

Vuoden 1991 ohjelmassa SMP ottaa ensimmäisen kerran näkyvästi kantaa kehitysapuun ja vaatii sen kehitysavun määrän jäädyttämistä: ”SMP ei kuitenkaan hyväksy kehitysapumäärärahojen jatkuvaa paisuttamista, vaan vaatii kehitysmäärärahojen jäädyttämistä nykyiselle lähes 4 miljardin markan tasolle” (SMP, 1991). Samaisessa ohjelmassa puolue kuitenkin myöntää kehitysyhteistyön tarpeen: ”SMP kannattaa kehitysmaitten avustamista kehitysapumäärärahojen turvin. (Rahojen) ohjaamista oikeisiin kohteisiin sekä hyödyn seuranta on tehostettava.” (SMP, 1991) Tämä luo kaksijakoisen pohjan puolueen kehityspoliittisille diskursseille. Toisaalta puolue hyväksyy humanitaarisen avun ja ympäristönsuojelunkin (”kehitysapumäärärahoja on voitava käyttää ympäristöhaittojen poistamiseksi veljeskansojen alueilla”), mutta toisaalta asetetaan selkeä raja avun määrän kasvulle (SMP, 1991). Tässä muodostuu resurssien

priorisoinnin diskurssi, joka myöhemmin muodostuu myös perussuomalaisen politiikan ytimeksi.

Perussuomalaiset perustettiin vuonna 1995. Puolueen ohjelmista ei löydy ensimmäisen reilun kymmenen vuoden ajalta juurikaan kehityspoliittisia linjauksia. Ensimmäiset linjaukset löytyvät vuoden 2007 ohjelmasta, joka merkitsee suomalaisten puolueiden kehityspoliittisissa kannoissa selvää käännettä. Puolue toteaa: ”Perussuomalaisten mielestä on ehdottomasti tingittävä 0,7 prosentin BKT-tavoitteesta. Puheet Suomen kehitysavun häpeällisestä tasosta ovat tietoista harhaanjohtamista.” (PS, 2007, s. 23) Puolue ehdottaa myös kehitysavun siirtämistä kansalaisjärjestöiltä kirkollisille toimijoille ja Punaiselle Ristille ja toisena avauksena esitetään rauhanturvaoperaatioiden sisällyttäminen kehitysmäärärahoihin (PS, 2007, s. 23). Perussuomalaiset luo 2007 ohjelmassaan suomalaisille poliittisille puolueille ainutlaatuista vastadiskurssia, jossa kehityspolitiikka määritellään epäonnistuneeksi ja ideologisesti värityneeksi.

Vuoden 2011 ohjelmassa PS esittää kehitysyhteistyömäärärahojen vähentämistä vähintään 200 miljoonalla eurolla eli noin viidenneksellä vuoden 2011 kehitysmäärärahoista (PS, 2011, s. 40). Ohjelmassa kehitysapua kuvataan kovemmin sanankääntein: ”Kansojansa sortavat gebardihatut kiittävät, kun hyväuskoiset kukkahatut Suomesta lähettävät heille rahaa ja näin mahdollistavat diktaattoreille oman kansansa sortamisen” (PS, 2011, s. 40). Puolue kuitenkin korostaa, että ”luonnonkatastrofien ja tautiepidemioiden aiheuttamaa hätää lievitetään suomalaisten veronmaksajien rahalla” (2011, s. 40).

Vuoden 2015 ohjelmassa puolue tuo oman mallinsa kehitysyhteistyöhön: puolue kertoo haluavansa siirtää kehityspolitiikan rahoituksen kansalaisten vastuulle (PS, 2015, s. 3). Tämä puolueen lanseeraama ”vapaaehtoisen kehitysveron” malli kuvastaa kehitysapukritiikin ja yksilöllisen vastuun diskurssia. Vuoden 2019 ohjelmassa kehitysapua suomitaan jälleen kovin sanoin: ”globaali kehitysapu on todettu jopa haitalliseksi”, puolue jyrähtää (PS, 2019, s. 56). Puolue liittää kehityspolitiikan vahvasti maahanmuuttoon ja vaatii, että ongelmat tulee ratkaista paikan päällä, ei massasiirtolaisuutta sallimalla (2019, s. 56). Samalla ohjelma sisältää yllättävän arvopohjaisen painotuksen, kun Perussuomalaiset toteaa ”naisten ja tyttöjen aseman parantamisen olevan tärkein yksittäinen teko kehitysmaiden ongelmien ratkaisemiseksi pitkällä aikavälillä” (2019, s. 56). Kuitenkin tämän ehdoksi asetetaan väestönkasvun hallinta (2019, s. 56). Vuoden 2019 ohjelmassa muodostuu maahanmuuton ja kehityspolitiikan kytkevä diskurssi sekä ehdollistamisen diskurssi, jossa kehityspolitiikka

on ehdollista apua ja väline hallita globaaleja muuttoliikkeitä, toisin sanoen maahanmuuttoa. Lisäksi voidaan kysyä, tuleeko puolueen halu tyttöjen ja naisten oikeuksien edistämiseen myös osittain puolueen ajatusmaailmasta, jossa keskiössä on perhe, vai puolueen tavasta nähdä kehittyvät maat ja niiden kulttuurit.

Vuoden 2023 eduskuntavaaleihin PS ei laatinut ollenkaan vaaliohjelmaa, vaan kasan sektoripoliittisia ohjelmia. Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ohjelmassa puolue toteaa, että sen mielestä ”kehitysapua tulee myöntää vain ylijäämäisestä budjetista” (PS, 2022). Lisäksi puolue varoittaa jälleen väestönkasvusta: ”Afrikan väestöräjähdyksen aiheuttama maahanmuuttopaine on vakava haaste Euroopalle” (PS, 2022) Ohjelmassa asetetaan kehitysavulle uusia ehtoja: ”Kaikilta kehitysapua Suomelta saaneilta mailta pitää poikkeuksetta vaatia sitä, että ne ottavat vastaan Suomesta käännyttävät tai karkotettavat kansalaisensa” (PS, 2019). Ohjelmasta nousee esiin kolme vahvaa diskurssia: resurssien priorisoinnin diskurssi, ehdollistamisen diskurssi sekä kehityspolitiikan ja maahanmuuton kytkevä diskurssi. Kaikki kolme ovat osa suurempaa kehityspolitiikan vastadiskurssia.

Perussuomalaisten kehityspoliittinen kieli ja diskurssit poikkeavat jyrkästi muiden puolueiden diskursseista. SMP:n alkuvaiheen yleisluontoisesta rauhanretoriikasta puolue siirtyi 1990-luvulla kehitysavun kriittiseen diskurssiin, jossa määrärahojen kasvua vastustettiin. 2000-luvulta alkaen PS on rakentanut aktiivisesti kehityspoliittista vastadiskurssia, jossa kehityspolitiikka mielletään epäonnistuneeksi, ideologiseksi ja jopa haitalliseksi. Puolue on liittänyt kehityspolitiikkaan voimakkaasti maahanmuuttopoliittisen ulottuvuuden ja näkee kehitysyhteistyön keinona hillitä muuttoliikkeitä, mutta toisaalta sen ehtoina ovat tiukat velvollisuudet väestönkasvun hallintaan ja karkotettujen kansalaisten vastaanottamiseen. Vaikka ohjelmissa esiintyy myös ihmisoikeuksiin liittyviä teemoja, kuten naisten ja tyttöjen asema tai koulutus, nekin asettuvat tiukkojen ehtojen ja kansallisen edun raameihin. Perussuomalaiset siis tuottavat kehityspolitiikasta kriittistä vastadiskurssia kansallisen resurssipriorisoinnin ja maahanmuuton vastustamisen raameissa. Se tarjoaa jyrkän kontrastin muiden eduskuntapuolueiden solidaarisuus- ja multilateralismipuheen kanssa.

4.1.7 Vihreät

Vihreät perustettiin vuonna 1987 ja rekisteröitiin puolueeksi vuonna 1988. Ensimmäisiin vaaleihinsa se lähti vuonna 1991. Vuoden 1991 vaaliohjelman kymmenenkohtainen lista,

”itsekkyydestä yhteiseen maailmaan”, muistuttaa, että ”maapallon elinehdot ovat yhteiset” (Vihreät, 1991, s. 3). Kehityspolitiikan osalta puolue vaatii, että ”Suomen kehitysyhteistyövarat on kohdistettava tehokkaiden ympäristö- ja väestöohjelmien toteuttamiseen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ehdoilla” (1991, s. 3). Lisäksi puolue vaatii, että Suomen tulee osoittaa ei ainoastaan 0,7 prosentin rahoitusosuus kehityspolitiikkaan vaan myös 0,5 prosentin rahoitusosuus ympäristöyhteistyövaroihin. Nämä linjaukset luovat puolueen kehityspoliittiseen kieleen jo alusta alkaen vahvan ympäristön ja kehityspolitiikan yhdistävän diskurssin, jossa ekologinen kestävyys ja globaali oikeudenmukaisuus kytketään vahvasti toisiinsa.

Vuonna 1995 puolue toisti kantansa lyhyesti, mutta selkeästi: ”Kehitysyhteistyömäärärahat on palautettava nykyiseltä häpeälliseltä tasolta 0,7 prosenttiin.” Vuoden 1999 ohjelmassa kehitysyhteistyö liitetään osaksi turvallisuutta: ”kansainvälinen kehitysyhteistyö on oleellinen osa turvallisen maailman rakentamista.” Lisäksi ohjelmassa painotetaan erityisesti ”ympäristönsuojelua sekä naisten koulutusta ja elinkeinomahdollisuuksien kehittämistä”. Näissä 1990-luvun ohjelmissa puolueen kehityspoliittinen kieli muotoutuu vahvasti solidaarisuuden, ympäristön ja sukupuolten tasa-arvon diskursseihin sekä tietenkin institutionalisoidun multilateralismin diskurssiin.

Näistä jälkimmäisin vahvistuu vuoden 2003 ohjelmassa, jossa puolue esittää konkreettisemmän tavoitteen ja vaatii, että ”Suomen kehitysapu pitää nostaa YK:ssa luvattuun 0,7 prosenttiin kansantuotteesta 2010 mennessä” (Vihreät, 1995, s. 4). Aikataulutettu vaatimus vahvistaa institutionaalisen multilateralismin diskurssia, jossa kansainväliset sitoumukset nähdään velvoittavina. Vuonna 2007 ohjelmassa puolue toistaa jälleen 0,7-tavoite ja esittää sille uusia rahoituskeinoja: ”kehitysapua voitaisiin rahoittaa kansainvälisen lentoveron avulla” (Vihreät, 2007, s. 11). Toisena keinona köyhimpien maiden viennin tukemiselle puolue haluaa poistaa ”haitalliset vientituet” (2007, s. 11). Näin syntyy globaalin taloudellisen oikeudenmukaisuuden diskurssi, jossa kehityspolitiikka kytkeytyy reilumpaan kauppajärjestelmään.

Vuoden 2011 ohjelmassa Vihreät painottaa, että ”kehitysyhteistyön on lähdettävä köyhyyden vähentämisestä ja kehitysmaiden omista lähtökohdista, ei suomalaisen vientiteollisuuden tarpeista” (2011, s. 15). Tämä muodostaa mielenkiintoisen eroavaisuuden erityisesti Kokoomuksen ja Keskustan hyötyperustaiseen diskurssiin. Vihreät asemoivat kehityspolitiikan universaalina oikeudenmukaisuuden välineeksi, eivät kansallisen viennin tukimuodoksi. Vuonna 2015 puolue halusi ”torjua äärimmäistä

köyhyyttä ja eriarvoisuutta maailmassa” (Vihreät, 2015, s. 14). Lisäksi puolue haluaa tehdä rahoitustavoitteen saavuttamisella Suomesta ”vastuullisen pohjoismaan” sekä 2015 (s. 14) että 2019 (s. 10). Puolue asemoituu toistuvasti osaksi pohjoismaisen vertailun diskurssin.

Vuoden 2023 ohjelmassa kehityspolitiikka kytketään muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen: ”Euroopassa on sota ja kansainvälinen yhteistyö on uusien haasteiden edessä” (Vihreät, 2023). Linjaukset tiivistyvät peruseriaatteisiin: ”Kansainvälisen yhteistyön on nojattava tavoitteisiin tasa-arvosta, ihmisoikeuksista, oikeusvaltiosta, kansanvallasta ja rauhasta” (2023). Kehityspolitiikan ytimeksi Vihreät nostaa jälleen köyhyyden ja eriarvoisuuden torjunnan, YK:n kestävän kehityksen tavoitteet sekä kehitys- ja ympäristörahoituksen lisäämisen. 0,7 prosentin tavoite on jälleen mukana ohjelmassa (2023). Myös 2020-luvun ohjelma vahvistaa vihreiden identiteettiä ihmisoikeus-, tasa-arvo- ja ympäristödiskurssien puolueena, joka asemoituu kansainvälisen solidaarisuuden etujoukkoihin.

Vihreiden kehityspoliittiset diskurssit ovat olleet johdonmukaisia puolueen perustamisesta lähtien. Niiden ytimessä on solidaarisuus ja globaali vastuu, johon kytkeytyvät alusta asti vahvasti ympäristönsuojelu, sukupuolten tasa-arvo ja kestävän kehityksen tavoitteet. Toisin kuin esimerkiksi Kokoomuksella tai Keskustalla, kehityspolitiikka ei ohjelmien kielessä ole Vihreille viennin väline, vaan osa universaalien arvojen toteuttamista. 0,7 prosentin tavoite ja erilaiset YK:n tavoitteet ovat olleet kehityspoliittinen kulmakivi ohjelmissa koko puolueen historian ajan liittäen puolueen kaikista vahvimmin osaksi institutionalisoituneen multilateralismin diskurssia. 0,7 prosentin tavoitteen rinnalle Vihreät on nostanut uusia vaatimuksia rahoitusinstrumenteista sekä globaalin rahoitusjärjestelmän oikeudenmukaisuutta kyseenalaistavia kantoja. 2020-luvulla Vihreät kehystää kehityspolitiikan osaksi sekä muuttunutta turvallisuusympäristöä että universaalia arvojen puolustusta. Se vahvistaa puolueen asemaan kansainvälisen solidaarisuuspolitiikan johdonmukaisimpana suomalaisena puolueena.

4.1.8 Ruotsalainen kansanpuolue (RKP)

RKP:n ohjelmat 1940–1960-luvuilla painottavat ennen muuta pohjoismaista yhteistyötä ja hyviä suhteita ulkovaltoihin. Vuonna 1948 ja 1951 puolue linjasi tavoitteekseen ”pohjoismaisen yhteistyön ja vapaakaupan” (RKP, 1948, s. 3; 1951, s. 2). Vuoden 1954 ohjelmassa korostetaan ”hyviä suhteita kaikkiin maihin” (1954, s. 2) ja vuoden 1958 ohjelmassa lisätään, että YK:ssa tulee työskennellä ”ristiriitojen tasaamiseksi ja

kansainvälisen tilanteen lieventämiseksi” (1958, s. 1). Kehityspoliittisia mainintoja ei vielä esiinny, mutta puolueen kansainvälisyyspuhe rakentaa varhaista multilateralismin ja pohjoismaisen solidaarisuuden diskurssia.

Vuoden 1972 ohjelmassa RKP ottaa ensimmäisen kerran esiin paria vuotta aiemmin valmistuneen YK:n rahoitustavoitteen. Suomen tulisi saavuttaa ”0,7 % 70-luvun puoliväliin mennessä, yksi prosentti vuosikymmenen loppuun mennessä” (RKP, 1972, s. 4). Vuoden 1975 ohjelmassa puolue painottaa kaupan lisäämistä kehitysmaiden kanssa ja viittaa epäsuorasti 0,7-tavoitteeseen (RKP, 1975, s. 4). Vuoden 1979 ohjelmassa linja täsmentyy, kun puolue viittaa YK:n tavoitteeseen ja haluaa kasvattaa määrärahoja vuosittain (RKP, 1979, s. 4). Samalla puolue korostaa myös kaupan tärkeyttä (1979, s. 4). Näin ohjelmissa yhdistyvät solidaarisuusdiskurssi ja hyötydiskurssi, jossa kehitysyhteistyö ja ulkomaankauppa kietoutuvat yhteen.

Koko 1980-luvulla kehityspolitiikkaa kommentoidaan RKP:n ohjelmissa vain yhdellä lauseella. Vuoden 1987 ohjelmassa puolue toteaa: ”kehitysmaita autettava” (RKP, 1987, s. 1). Tämä on mielenkiintoista, sillä puolue näyttäytyy ennen ja jälkeen ajanjakson kehityspolitiikkaan myönteisesti suhtautuvana puolueena.

Vuoden 1999 ohjelmassa puolue palaa vihdoinkin kehityspolitiikan osalta määrällisiin tavoitteisiin: ”kehitysmaille annettavaa tukea on nostettava 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta suunnitelmien mukaan” (RKP, 1999, s. 11). Tämä palauttaa puoluetta jälleen kohti institutionalisoidun multilateralismin diskurssia, joka jatkuu 2000-luvulla voimakkaana.

Vuoden 2003 ohjelmassa RKP muistuttaa, että ”Suomen kehitysapu on ollut alhaisella tasolla etenkin muihin pohjoismaihin verrattuna” (RKP, 2003, s. 1). Puolue vaatii konkreettista aikataulua ja ehdottaa 0,7-tavoitetta saavutettavaksi 2007 mennessä. Samalla puolue painottaa, että apu tulee suunnata köyhimmille maille ja sellaisille ohjelmille, joilla ”on myönteisiä ympäristövaikutuksia ja jotka parantavat naisten ja lasten ehtoja” (2003, ss. 1-2). Tämä rakentaa pohjoismaisen vertailun diskurssia sekä vahvistaa ympäristö- ja tasa-arvodieskursion. Vuoden 2007 ohjelmassa RKP tiivistää vaatimuksensa iskulauseeseen: ”0,7 kerran ja lopullisesti [0,7 en gång för alla]” (RKP, 2007, s. 4).

Vuoden 2011 ohjelmassa RKP haluaa 0,7-tavoitteen saavutetuksi vuoteen 2015 mennessä. Se haluaa ohjata varat ”köyhille ja tarvitseville”, ei maille, ”jotka systemaattisesti rikkovat

ihmisoikeuksia” (RKP, 2011, s. 10). 2015 puolue linjaa: ”Suomen tulee olla aktiivinen ja vastuullinen kansainvälinen toimija kehitys- ja kauppapolitiikassa” (RKP, 2015, ss. 10-11). Kehityspolitiikan tulee ”aina perustua ihmisoikeuksiin” sekä tukea ”lasten ja naisten oikeutta koulutukseen” (2015, ss. 10-11). Lisäksi RKP vaatii reilun kaupan edistämistä ja korruption torjuntaa ja toteaa, että ”kehityspolitiikan tulee tukea hyvän ja avoimen hallinnon kehittämistä”. 2019 ohjelmassa puolue haluaa aiempien linjausten lisäksi, että yrityksiä velvoitetaan ”kunnioittamaan ihmisoikeuksia koko tuotantoketjussa” (RKP, 2019, s. 32). 2010-luvulla RKP siis jatkaa vahvaa solidaarisuusdiskurssia ja vahvistaa institutionalisoidun multilateralismin diskurssia. Lisäksi mukaan tulee arvoliberaali talouden edistämisen diskurssi. Puolueen ohjelmissa on myös varsin mielenkiintoisesti ainoana oikeistopuolueena mainintoja globaalin talouden epäoikeudenmukaisuudesta. Lisäksi puolueen linjaukset asettuvat vahvasti myös ihmisoikeus- ja tasa-arvodiskurssiin.

Vuoden 2023 ohjelmassa RKP asettaa kehityspolitiikan painopisteiksi ”oikeusvaltioperiaatteen, demokraattisen kehityksen sekä hyvän ja avoimen hallinnon” (RKP, 2023). Samalla puolue vaatii lisää sukupuolten tasa-arvoa: ”Suomen tulee kehityspolitiikassaan korostaa tyttöjen ja naisten oikeuksia sekä oikeutta koulutukseen” (2023). Konkreettisesti RKP vaatii jälleen kehitysyhteistyömäärärahojen nostamista 0,7 prosenttiin ja lisäksi että 0,2 prosenttia osoitetaan kaikkein haavoittuvimmille maille. Tämä vahvistaa puolueen 2000-luvun johdonmukaista institutionalisoidun multilateralismin diskurssia sekä ihmisoikeus- ja tasa-arvodiskurssia.

RKP:n kehityspoliittiset diskurssit rakentuvat johdonmukaisesti kansainvälisen solidaarisuuden, pohjoismaisen vertailun ja institutionalisoidun multilateralismin varaan. Puolue on omaksunut 0,7-tavoitteen varhain ja hiljaisen 80-luvun jälkeen puolue on tuonut tavoitetta esiin ohjelmissaan tasaisesti. Lisäksi puolueen ohjelmista nousevat ympäristö-, tasa-arvo-, ja ihmisoikeusdiskurssit. 2000-luvulta alkaen RKP on painottanut myös hyvää hallintoa, korruption torjuntaa ja vapaakauppaa. Verrattuna esimerkiksi Kokoomukseen (taloushyöty), Keskustaan (maaseutu, ruokaturva) tai Perussuomalaisiin (kehityspolitiikan kritiikki), RKP vahvistuu suomalaisista (keskusta- ja) oikeistopuolueista selkeimmin kansainvälisen solidaarisuuden ja pohjoismaisen velvoittavuuden puolueeksi, joka kytkee kehityspolitiikan osaksi universaalia arvoperustaa.

4.1.9 Liike Nyt

Liike Nyt perustettiin huhtikuussa 2018 kansanedustaja Harry Harkimon ajaututtua riitaan Kokoomuksen puoluejohdon kanssa. Koska Liike Nyillä on ollut vain yksi kansanedustaja vuodesta 2018 (Harkimo), sen merkitys kehityspoliittisessa keskustelussa on ollut huomattavasti rajallisempi kuin muiden käsiteltyjen puolueiden. Käsittelen kuitenkin puoluetta, jotta tutkielmani on vertailukelpoinen ja sisältää kaikki eduskunnassa nyt olevat puolueet. Lisäksi Liike Nyt tarjoaa kiinnostavan vastakohdan.

Liike Nyt ei maininnut kehityspoliitikkaa vuoden 2019 vaaliohjelmassaan. Vuoden 2020 poliittisessa ohjelmassaan puolue kuitenkin esittää, että ”kehitysyhteistyöllä vauraamat maat voivat auttaa köyhiä maita nousemaan jaloilleen” (Liike Nyt, 2020).

Kehitysyhteistyön tavoitteiksi puolue määrittelee ”koulutuksen ja mahdollisuuksien lisäämisen kaikista köyhimmissä maissa” (2020). Lisäksi puolue linjaa, että ”Suomen tulee kehitysyhteistyössä keskittyä niihin asioihin, joita se osaa parhaiten” ja että rahoituksen ”tulee vastata Suomen taloudellista kehitystä” (2020). Taustalla on siis taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssi. Kehityspoliitikka kytetään myös siirtolaisuuteen: ”Kehitysyhteistyön tulee luoda mahdollisuuksia paikallisesti ja ehkäistä siirtolaisuutta” (2020). Nämä linjaukset rakentavat kansallisen osaamisen diskurssia sekä kehityspoliitikan ja maahanmuuton diskurssia, joissa kehitysyhteistyö on väline Suomen osaamisen hyödyntämiseen ja muuttoliikkeiden hallintaan.

Vuoden 2023 vaaliohjelmassa linja on jyrkentynyt merkittävästi. ”Perinteinen kehitysyhteistyö budjettieränä on monessa suhteessa tullut tiensä päähän globalisaation ja uuden kylmän sodan seurauksena” (Liike Nyt, 2023). Liike Nyt esittää 600 miljoonan leikkausta kehitysyhteistyömäärärahoihin ja haluaa Suomen ”erikoistuvan tiettyihin sektoreihin, kuten humanitaarinen apu ja vihreän siirtymän tukeminen kehittyviin maihin tehdyin investoinnein” (2023). Tämä rakentaa edelleen taloudellisen hyödyn diskurssia, jossa kehityspoliitikan perinteisiä muotoja kritisoidaan ja tilalle halutaan uusia muotoja, kuten investointipohjaisia elementtejä.

Liike Nytin kehityspoliittiset linjaukset ovat lyhyessä ajassa muuttuneet maltillisesta ja koulutuspainotteisesta näkemyksestä kohti jyrkkää leikkauslinjaa. Liike Nytin kehityspoliittiset diskurssit painottavat taloudellista realismia, maahanmuuton hallintaa ja investointipohjaista lähestymistapaa. Nämä erottavat puolueen sekä perinteisistä

solidaarisuuspuolueista että toisaalta myös jossain määrin perussuomalaisten avoimesta kehitysapukritiikistä.

5 Diskurssien dynamiikka ja hegemoniset piirteet

Edellä esitetty puoluekohtainen analyysi osoittaa, että kehityspolitiikan diskurssit rakentuvat puolueiden omista ideologisista ja historiallisista lähtökohdista, mutta niissä on myös vahvoja yhtymäkohtia. Tässä luvussa tarkastelen puolueohjelmien kehityspoliittisia diskursseja vertaillen diskurssi kerrallaan (TK2). Lisäksi analysoin diskurssien dynamiikkaa, hegemonisia piirteitä ja tarkastelen, mitkä diskurssit jäävät marginaaliin (TK3). Lopuksi suhteutan puolueohjelmien rakentamat diskurssit laajempaan suomalaisen kehityspolitiikan kontekstiin ja sen käytäntöihin (TK4). Teoreettisena viitekehyksenä toimii diskurssianalyttinen näkemys, jossa diskurssit eivät ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan myös tuottavat sitä ja asemoivat puolueet poliittisessa kentässä.

5.1 Solidaarisuusdiskurssi

Solidaarisuusdiskurssissa kehityspolitiikka nähdään moraalisen velvollisuutena auttaa heikompia. SDP:n määrittely vuonna 1969: ”Kehitysapu on kansallisen tulonjaon ulottamista kansainvälisiin suhteisiin - - aatteena sosiaalidemokratia velvoittaa irrottamaan kehitysapuun tarvittavia voimia” (SDP, 1969). Solidaarisuuden varaan rakentuva kehystys on ollut näkyvä erityisesti suomalaisten vasemmistopuolueiden (SKDL/Vas, SDP) kielessä, mutta myös Vihreät ja RKP ovat sen johdonmukaisia edustajia siinä mielessä, että puolueet ovat vaatineet ohjelmissaan panostuksia kehityspolitiikkaan ja pitäneet sitä ylipäättään tärkeänä. Tämä vastaa aiempaa tutkimusta, jossa solidaarisuus on nähty suomalaisen kehityspolitiikan keskeisenä moraalisenä lähtökohdana erityisesti 1970–80-luvuilla (Koponen, 2005; Hautaniemi, 2016). Esimerkiksi Vihreät 2011: ”Suomen antamat kehitysyhteistyövarat on kohdistettava - - sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ehdoilla” (Vihreät, 1991, s. 3). RKP vuonna 2011: ”työskennellään sen puolesta, että kehitysrahat menevät suoraan köyhille ja tarvitseville” (RKP, 2011, s. 10). KD osallistuu solidaarisuusdiskurssiin kristillisen lähimmäisenrakkauden kautta: ”kehitysmaista sekä humanitaarisen avun tarpeessa olevista on kannettava vastuuta kotimaisenkin laman aikana” KD, 1995, s. 3). Keskusta maaseutu- (esim. 1987; 1991) ja perhemetaforien kautta: ”vaurauden - - ja vallan keskittyminen harvoin suurkeskuksiin on käännettävä maailmanlaajuisesti yhteistyöksi” (Keskusta, 1987, s. 15). KD:lla ja Keskustalla moraalinen solidaarisuuden velvollisuus yhdistyy siis puolueen identiteettipoliittisiin painotuksiin.

Perussuomalaiset ja Liike Nyt taas kyseenalaistavat solidaarisuuden kokonaan usein resurssipriorisoinnin kautta asettaen ne vastakkain valtaviiran kanssa.

Solidaarisuusdiskurssi voidaan tulkita Laclau ja Mouffen (1985, ss. 50-51) hegemonisen merkitysketjun käsitteen kautta. Solidaarisuus, oikeudenmukaisuus ja moraalinen velvollisuus ovat kytkeytyneet yhteen suomalaisten puolueiden kehityspoliittisessa kielessä niin, että ne näyttävät luonnollisina kehityspoliittikan perusteina. Juuri näin hegemoniset diskurssit toimivat: ne sulkevat pois vaihtoehtoisia merkityksiä ja muodostavat eräänlaisen meidän ja muiden välisen rajan. Laclau ja Mouffe huomauttavat, että diskurssit rakentuvat aina myös suhteessa siihen, mitä ne eivät ole; me syntyy aina yhdessä muiden kanssa (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 50-51). Solidaarisuus voidaan nähdä myös eräänlaisena kelluvana merkitsijänä. Sen perusmerkitys ”heikompia tulee auttaa” tuntuu olevan lähes kaikille puolueille yhteinen, mutta keinot ja sisällöt ovat jääneet suomalaisissa vaaliohjelmassa usein avoimiksi. Vasemmistopuolueille solidaarisuus tarkoittaa moraalista velvollisuutta ja resurssien jakamista, kun esimerkiksi Keskusta ja KD liittävät solidaarisuuteen maaseudun väestöön tai uskontoon liittyviä asioita. Vihreät puolestaan liittävät siihen ympäristöön liittyviä ulottuvuuksia. Näin solidaarisuusdiskurssi paitsi kuvaa puolueiden kehityspoliittikan kieltä, myös tuottaa poliittista todellisuutta, jossa auttaminen näyttää suomalaisen kehityspoliittikan luonnollisena lähtökohtana. Keinot ja painotukset sen sijaan jäävät avoimiksi ja poliittisen kamppailun kohteeksi.

5.2 Taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssi

Kokoomus on ollut kehityspoliittisissa linjauksissaan eksplisiittisin taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssin edustaja suomalaisessa politiikassa. Vuoden 2015 ohjelmassa puolue julisti kehitysyhteistyön olevan ”ovenavaaja markkinoille” (Kokoomus, 2015, s. 15). Tämä linjaus konkretisoi kokoomuksen diskursiivisen hyötyyn perustuvan kielen, jossa kehityspoliittikka on viennin sysääjä. Keskusta (1999) ja SDP (2007) ovat nojanneet vastaavaan pragmaattiseen puhetapaan ajoittain. Keskusta 1999: ”yhdessä maakuntien kanssa voidaan luoda - - kontaktipinta globalisoituvaa talouteen” (Keskusta, 1999, s. 5). SDP 2007: ”toivon tuominen edellyttää - - markkinoiden avaamista” (SDP, 2007, s. 2). Erityisesti diskurssia on nähtävissä 80-luvulta alkaen ja sen yleistymisen osuu 90-luvun lamavuosille, jolloin taloudellista jaettavaa oli niukemmin. Käytännössä taloudelliseen etuun viittaavia linjauksia oli eniten Kokoomuksella, muilla puolueilla laman vaikutus on lähinnä, että kehityspoliittiset linjaukset joko varovaistuvat (esim. SDP, 1991, s. 1) tai

poistuvat kokonaan. Myöhemmin 2000-luvulla taloudellisen hyödyn diskurssi näkyy vaatimuksina viennin ja suomalaisen teollisuuden edistämisestä. Esimerkiksi Keskusta toteaa vuonna 2019: ”Suomen huippuosaamista kestävässä maataloudessa ja ympäristöteknologiassa pitää hyödyntää entistä tehokkaammin myös kehityspolitiikassa” (Keskusta, 2019, s. 23). Nämä löydökset vahvistavat Kopenen (2016) havaintoa, että kehitysrahoitusta on Suomessa usein perusteltu kansallisen hyödyn kautta. Suomen kehityspolitiikka asemoitui aiemman pohjoismaisen vertailun sijaan EU-keskiarvoon, ja tuloksellisuuden vaatimus vahvistui osaksi poliittista kieltä (Koponen & Siitonen, 2005). Tämä selittää osittain, miksi Kokoomus, KD ja Keskusta alkoivat ohjelmissaan korostaa kehitysyhteistyön tehokkuutta ja tuloksellisuutta osana multilateraalista sitoutumista. Perussuomalaiset ja Liike Nyt liittävät taloudellisen edun erityisesti maahanmuuton hallintaan ja budjettikuriin, jolloin kehityspolitiikka esitetään resurssien vääränä kohdentamisena.

Taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssissa kehityspolitiikka ketjuutuu osaksi kansallista kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia. Kyse on vaihtoehtoisesta merkitysketjusta hegemonian sisällä (Laclau & Mouffe, 1985). Kehitysyhteistyö ei näyttäydy ensisijaisesti moraalisen velvollisuutena, vaan enemmän instrumenttina kansallisen hyödyn saavuttamiseksi. Kehitysyhteistyö itsessään näyttää olevan tässä diskurssissa kelluva merkittäjä, joka täytetään ”markkinoiden ovenavaamisella” (Kokoomus, 2015, s. 15) tai ”markkinoiden laajentamisella” (SDP, 2007, s. 2). Tässä tapauksessa hegemoninen kehys tunnustaa kehityspolitiikan tarpeellisuuden, mutta sen peruste voi liukua solidaarisuudesta taloudelliseen hyötyyn. Näin diskurssi paljastaa myös jännitteitä ja pakottaa kysymään kenen intressejä kehityspolitiikalla halutaan viime kädessä palvella, globaalin etelän köyhimpien maiden vai Suomen talouden. Taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssin esiintyminen vaaliohjelmissa osuu yhteen Kopenen (2016) havaintojen kanssa, joiden mukaan kehitysrahoitusta on Suomessa usein perusteltu juuri kansallisen hyödyn logiikan kautta.

5.3 Institutionaalisen multilateralismin diskurssi

Institutionaalisen multilateralismin diskurssi on suomalaisessa kehityspolitiikassa kaikista vahvin diskurssi. Kaikki puolueet Perussuomalaisia ja Liike Nytiä lukuun ottamatta viittaavat ohjelmissaan kansainväliseen viitekehykseen, jossa kehityspolitiikan keskeinen toimijuus on kansainvälisessä, monenkeskisessä yhteistyössä. Tämän näyttävimpänä

areenana nähdään YK ja keskeisimpänä linjauksena YK:n 0,7 prosentin kehitysrahoituksen tavoite, johon kaikki puolueet sitoutuivat kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa (Valtioneuvosto, 2021, s. 25). Suomalaiset puolueet siis näkevät kansainväliset sopimukset myös velvoittavina. Erityisesti SDP, RKP ja Vihreät korostavat YK:ta ja EU:ta institutionaalisina kehyksinä, joissa pienellä valtiolla, kuten Suomella on mahdollisuus vaikuttaa. Multilateralismin siirtyminen ohjelmiin vaikuttaa tapahtuneen asteittain. Esimerkiksi SDP:llä linjaus löytyy jo vuodelta 1969, jolloin puolue mm. ”kannattaa YK:n roolin kasvattamista kehittyvien maiden ongelmien ratkaisemisessa” ja ”vaatii kehitysavun nostamista YK:n tavoitteisiin” (tuolloin vielä 1 % BKT:stä) (SDP, 1969). RKP korostaa kansainvälisiä instituutioita ja velvoitteita säännöllisesti, esimerkiksi vuonna 2003: ”Suomen kehitysapu on ollut alhaisella tasolla etenkin muihin pohjoismaihin verrattuna. RKP:n mielestä kehitysavun olisi noustava 0,7 prosenttiin” (RKP, 2003, s. 1). Vihreillä kansainväliset instituutiot ja velvoitteet ovat kulkeneet lähes joka ohjelmassa. Vuoden 2007 ohjelmassa sitä kehystetään nimenomaan lupauksella: ”Suomen kehitysapu pitää nostaa YK:ssa luvattuun 0,7 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä” (Vihreät, 2003, s. 17). Puolueista Kokoomus on pitänyt YK:ta aktiivisesti esillä kehityspoliittisissa linjauksissaan, tosin useimmiten ilman mainintoja rahoitustavoitteista. Vuonna 1991: ”Suomen on tuettava YK:n toimintaa ja aseman vahvistamista maailmanlaajuisen turvallisuuden vahvistamiseksi” (Kokoomus, 1991). KD sitoo multilateralismin kirkollisiin instituutioihin ja järjestötoimijoihin haluten kasvattaa niiden roolia (esim. KD, 2015, s. 10). Perussuomalaiset suhtautuvat kriittisesti institutionaaliseen kehitysyhteistyöhön ja haluavat siirtää painopistettä kohti vapaaehtoisuutta ja humanitaarista apua.

Institutionaalinen multilateralismi on vakiintunut suomalaisessa kehityspoliittisessa kielessä hegemoniseksi viitekehykseksi, jossa puolueet sitoutuvat YK:n, EU:n ja muiden kansainvälisten instituutioiden kautta määriteltyihin tavoitteisiin. Pienvaltioteoriat tarjoavat tälle selityksen. Niiden ydinajatuksen mukaan pienillä valtioilla ei ole sotilaallista tai taloudellista voimaa ajaa etujaan yksin, vaan niiden strategiat perustuvat enemmän institutionaaliseen turvaan ja monenkeskiseen yhteistyöhön (Keohane, 1969; Katzenstein, 1985). Tästä näkökulmasta suomalaisten puolueiden sitoutuminen kansainvälisiin instituutioihin ja YK:n ja EU:n kehystäminen kehityspolitiikan ensisijaisiksi areenoiksi näyttäytyy luonnollisena. Samalla ohjelmat heijastavat uudemman pienvaltiotutkimuksen näkemyksiä, joissa pienet valtiot nähdään normien luojina ja pehmeän vallan käyttäjinä (Ingebritsen, 2002; Bailas et al., 2016). Tämä näkyy hyvin seuraavana käsiteltävien ihmisoikeus ja tasa-arvo- sekä ilmastodiskurssien tapauksissa. Suomelle institutionaalisen

multilateralismin hegemonia ei siis merkitse vain institutionaalista turvaa, vaan myös mahdollisuutta asemoitua vastuulliseksi ja vaikutusaltaiseksi toimijaksi kehityspolitiikan kautta. Laclau ja Mouffen käsittein tämä hegemoninen sulkeuma rakentaa käsityksen, jossa multilateralismi näyttäytyy itsestään selvänä, vaikka kyse on toki poliittisen kamppailun tuloksesta.

5.4 Ihmisoikeuksien ja tasa-arvon diskurssi

Vihreät ja RKP ovat ohjelmissaan johdonmukaisimmat ihmisoikeus- ja tasa-arvoperustaisen kehityspolitiikan ajajat, sillä näiden kahden puolueen ohjelmissa ihmisoikeuksien ja kehityspolitiikan välinen yhteys on jatkuva. Esimerkiksi Vihreät vuonna 2011: ”Kehitysyhteistyön on lähdettävä köyhyyden vähentämisestä ja kehitysmaiden omista lähtökohdista, ei suomalaisen vientiteollisuuden tarpeista” (Vihreät, 2011, s. 15). Vasemmistoliitto ja SDP liittävät ohjelmissaan ihmisoikeudet osaksi solidaarisuutta ja globaalia vastuuta, kun taas KD tuo mukaan uskonnonvapauden näkökulman. Vasemmistoliitolla ihmisoikeudet kytkeytyvät myös osaksi puolueen ideologisia päämääriä: ”Osan rahoituksesta on kohdistuttava paikallisten ammattiyhdistysliikkeiden vahvistamiseen” (Vasemmistoliitto, 2023). Ainoa kaikkia puolueita ohjelmatasolla yhdistävä asiakokonaisuus diskurssissa on tyttöjen ja naisten oikeudet, joita kaikki puolueet, myös PS (ehdollistaen tuen väestönkasvun hallintaan ks. PS, 2023) ja Liike Nyt kannattavat ohjelmissaan. Esimerkiksi RKP 2023: ”Suomen tulee kehityspolitiikassaan korostaa tyttöjen ja naisien oikeuksia sekä oikeutta koulutukseen myös jatkossa” (2023). PS 2019: ”Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on tärkein yksittäinen teko kehitysmaiden ongelmien ratkaisemiseksi pitkällä aikavälillä” (2019, s. 56). Tämä kirjattiin myös kehityspolitiikan ylivaalikautiseen selontekoon Suomen kehityspolitiikan yhdeksi tavoitteeksi (Valtioneuvosto, 2021, s. 12).

Ihmisoikeuksien ja tasa-arvon kehys heijastaa tutkimuskirjallisuuden havaintoja, että ihmisoikeusperustainen kehityspolitiikka on vahvistunut erityisesti 2000-luvulta lähtien (Broberg & Sano, 2017). Vasemmistoliiton, SDP:n, Vihreiden ja RKP:n ohjelmissa toistuvat teemat ihmisoikeuksista, tasa-arvosta ja demokratiasta vastaavat myös Suomen virallisia kehityspolitiikan painotuksia 1990-luvulta alkaen (Koponen & Siitonen, 2005), mikä osoittaa vaaliohjelmien heijastavan myös todellisuutta ainakin jossain määrin. Diskurssianalyttisesti myös ihmisoikeudet tuntuvat toimivan eräänlaisena kelluvana merkitsijän (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 50-51). Kaikki puolueet näyttävät kannattavan

niitä myös kehityspolitiikan perustana, mutta tässäkin tapauksessa sisällöt ja painotukset eroavat, kuten edellä on kerrottu. Kehityspolitiikan ihmisoikeuspuhe toimii yhteisenä kielenä, mutta toisaalta sen avulla voidaan tehdä myös poliittisia erontekoja ja painottaa eri asioita. Toisaalta kyseessä on myös merkitysten ketju, jossa ihmisoikeudet, tasa-arvo ja erityisesti naisten oikeudet muodostavat universaalien perustelun kehityspolitiikalle. Diskurssin vahvistuminen viime vuosikymmeninä selittyy sillä, että nämä merkitykset ovat yleisesti jaettuina ja vaikeasti kiistettäviä, siis vailla poliittisia kustannuksia.

5.5 Ilmastodiskurssi

Vihreät toivat jo vuonna 1991 esiin ympäristön ja kehityspolitiikan kytköksen, joka on vakiintunut suomalaisten puolueiden kehityspoliittiseen kieleen pysyvämmin vasta 2010-luvulla. ”Suomen kehitysyhteistyövarat on kohdistettava tehokkaiden ympäristö- ja väestöohjelmien toteuttamiseen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ehdoilla” (Vihreät, 1991, s. 3). Keskusta (2003), KD (2007), RKP (2003) ja Kokoomus (2007) liittivät ilmaston osaksi kehityspoliittista sanastoaan 2000-luvulla. Kuitenkin satunnaisia ilmauksia oli jo aiemmin, esimerkiksi Keskusta 1987 ohjelmassaan vastusti ”rajallisten luonnonvarojen piittaamatonta tuhlausta” ja penäsi ”ekologisesti kestävästä taloudenpitoa” (Keskusta, 1987, s. 15). 2000-luvulla tapahtunut, selvempi ja kiinteämpi ilmastonmuutoksen ja kehityspolitiikan välinen yhteys näkyi ohjelmissa selkeämpinä linjauksina siitä, miten ilmastotoimet tulee liittää kehityspolitiikan tavoitteiksi. Esimerkiksi KD 2007: ”Metsien vähenemisen pysäyttäminen ja ilmastonmuutoksen hillintä tulee kytkeä kaikkeen kehitysyhteistyöhön” (KD, 2007, s. 2). 2010-luvulla ilmaston ja kehityspolitiikan väliltä löydettiin uusia ulottuvuuksia.

Keskusta löysi ilmastonmuutoksen aiheuttaman ruokaturvan ja kehityspolitiikan välisen yhteyden, joka sopii puolueen omaan ideologiaan hyvin. Puolue vuonna 2015: ”Ruokaturva – riittävän ravinnon turvaaminen kaikille – on nostettava Suomen kehityspolitiikan kärkitavoitteeksi” (Keskusta, 2015, s. 7). Mielenkiintoista on, että molempien vasemmistopuolueiden, Vasemmistoliiton (2023) ja SDP:n (2023) ohjelmissa nimenomaan kehityspolitiikan ja ilmaston vahvempi yhteys rakentuu vasta 2020-luvulla. SDP toteaa, ”ettei ilmastokriisi ratkea ilman rahaa” (SDP, 2023) ja Vasemmistoliitolle ilmastonmuutoksen torjunta näyttäytyy osana globaalia solidaarisuutta (2023). Perussuomalaiset tarkastelevat ekologiaa tekijöitä pääosin muuttoliikkeiden hallinnan näkökulmasta: ”Afrikan väestöräjähdyksen aiheuttama maahanmuuttopaine on vakava

haaste Euroopalle (PS, 2022). Tämä havainto kytkeytyy myös tutkimuskirjallisuuteen. Esimerkiksi Adger et al. (2006) ja Death (2011) mukaan kehityspolitiikan ja ilmastonmuutoksen kytkeytyminen on yksi suurista 2000-luvun trendeistä ja myös suomalaiset puolueet nivoutuvat tässä osaksi sitä. Lisäksi ilmasto lienee noussut puolueiden kehityspoliittiselle agendalle myös kansainvälisten viitekehyksien (Agenda 2030, Pariisin sopimus ja etenkin 2010-luvun loppupuolella IPCC-raportit) myötä. Ilmastonmuutoksen kiihtyminen on lisännyt puolueiden välistä konvergenssia.

Diskurssianalyttisesti ilmasto on esimerkki siitä, miten uusia merkityksiä voidaan artikuloida osaksi vallitsevaa hegemoniaa. Ilmastosta on tullut uusi, kelluva merkitysijä. Tämä artikulaatio ei kuitenkaan ole ollut neutraali, vaan se on muovannut uudelleen kehityspoliittista sanastoa. Ilmastosta on tullut universaali viite, johon lähes kaikki puolueet ankkuroivat ohjelmissaan vastuupuheensa. Samalla ilmastodiskurssi on esimerkki hegemonian rajojen joustavuudesta (ks. Laclau & Mouffe, 1985, s. 50). Ilmastodiskurssi ei ole syrjäyttänyt solidaarisuuden tai multilateralismin hegemonista asemaa, vaan on asettunut niiden rinnalle uudeksi perusteluksi. Suomalaiset puolueet asettuvat tässäkin laajempaan kontekstiin (ks. Death, 2011). Ilmastonmuutoksen hillinnästä on tullut yksi politiikan perustavoitteista.

5.6 Vastadiskurssi

Siinä missä muut yleisimmät puolueiden jakamat kehityspolitiikan diskurssit perustuvat yhteisesti jaetulle oletukselle kehityspolitiikan merkityksestä, rakentavat Perussuomalaiset ja viime aikoina myös Liike Nyt kokonaan toisenlaista kehityspoliittista puhetapaa.

Puolueet kyseenalaistavat sekä kehitysyhteistyöhön käytetyt resurssit ja niiden vaikutukset että ylipäätään koko kehityspolitiikan tarpeellisuuden. Vastadiskurssin ensimmäiset äänet vaaliohjelmissa esitti Perussuomalaisten edeltäjä SMP vuonna 1991: ”SMP ei kuitenkaan hyväksy kehitysapumäärärahojen jatkuvaa paisuttamista, vaan vaatii kehitysmäärärahojen jäädyttämistä” (SMP, 1991). Sittemmin PS:n ohjelmissa kehityspolitiikan vastustaminen sai enemmän jalansijaa vasta 2000-luvulla. Perussuomalaiset kuvaavat kehitysyhteistyötä ”haitalliseksi” ja ”punavihreäksi puuhamaaksi” (PS, 2007, s. 23) ja puolue korostaa vapaaehtoista kehitysyhteistyötä, humanitaarista kriisiapua ja maahanmuuton hallintaa. PS 2015: ”Perussuomalaisten kehitysyhteistyömalli säästää yli 500 miljoonaa euroa valtion varoja, kun päävastuu siirretään yksittäisille kansalaisille” (PS, 2015, s. 3). Liike Nyt liittyy

osaksi vastadiskurssia vuoden 2023 ohjelmassaan, jossa puolue toteaa ”perinteisen kehityspolitiikan tulleen tiensä päähän” (Liike Nyt, 2023).

Kehityspolitiikan vastadiskurssi eroaa täysin muiden puolueiden solidaarisuuteen ja multilateraalisuuteen perustuvasta kehityspolitiikan puhetavasta ja edustaa haastetta hegemoniselle suomalaisen kehityspolitiikan konsensukselle. PS:n ja Liike Nytin vastadiskurssi on sovellettavissa suoraan Laclau ja Mouffen ajatuksiin (1985). Nämä puolueet eivät ainoastaan tarjoa vaihtoehtoista tulkintaa kehityspolitiikan painopisteistä, vaan kyseenalaistavat koko kehitysyhteistyön oikeutuksen. Erityisesti PS pyrkii rakentamaan marginaalidiskursseille tyypillistä uutta merkitysten ketjua yhdistämällä (Laclau & Mouffe, 1985) kehityspolitiikan kritiikin maahanmuuton kritiikkiin. Puolueen teksteissä kehityspolitiikka ei ole vain tehotonta, vaan myös maahanmuuttopaineen juurisyy. PS 2019: ”(kehitys)apu edellyttää, että kohdevaltio esittää suunnitelman väestönkasvun saamiseksi kuriin” (PS, 2019, s. 56).

Vastadiskurssia voidaan käsitellä myös antagonismin käsitteen avulla (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 122–125). Laclau ja Mouffe painottavat, että antagonismi syntyy, kun jokin marginaalinen ääni haastaa hegemonian ja tekee sen rajat näkyväksi. PS ja Liike Nyt pyrkivät politisoimaan aiemmin itsestään selvinä pidettyjä periaatteita, kuten kansainvälisen vastuun kantamista ja 0,7-tavoitetta. Näin tehdessään ne pakottavat muut puolueet puolustamaan hegemonisia positioitaan entistäkin tiukemmin siirtäen koko poliittista aluetta uusiin ulottuvuuksiin. Näin tehden vastadiskurssi paljastaa hegemonian rajat ja on yhtä aikaa marginaalinen ja vaikutusvaltainen.

5.7 Diskurssien dynamiikka ja kontekstit

5.7.1 Hegemoniat ja marginaaliset diskurssit ajassa

Kehityspolitiikan diskurssit eivät ole pysyneet muuttumattomina, vaan niiden painoarvo ja merkityssisällöt ovat vaihdelleet aikakausittain. 1970–80-luvuilla keskeiseksi nousi solidaarisuuteen kytkeytyvä diskurssi, jossa kehityspolitiikan perustana oli moraalinen velvollisuus auttaa heikompia. Solidaarisuusdiskurssi ja sen vallalla olo liittyy kenties myös siihen, miksi jo 1970-luvulla monet puolueet (Keskusta, RKP, SDP) kertoivat kannattavansa YK:n 0,7 prosentin tavoitetta. Solidaarisuus asemoi myös 1970–80-luvuilla Suomen ulkopoliittista identiteettiä pienenä valtiona, joka kantaa vastuuta. Solidaarisuusdiskurssi voidaan tulkita suomalaisen kehityspolitiikan perustaksi, joka oli

hegemonisena puhetapana, sillä se loi yhteisen viitekehyksen kehityspolitiikan hyväksyttävyydestä, jonka kaikki suuret puolueet jollakin tavalla hyväksyivät (Hautaniemi, 2016).

1990-luvun lama murensi solidaarisuuden hegemonista asemaa. Paradoksaalisesti 90-luvun laman seurauksena Suomi saavutti ainoan kerran 0,7-rahoitustavoitteen, kun BKT romahti, mutta kehitysyhteistyömäärärahat pysyivät ennallaan (Koponen, 2006). Joidenkin puolueiden ohjelmista kehityspolitiikka katosi lähes kokonaan vuosikymmeniksi (esim. Kokoomus ja osittain SDP) ja samalla katosivat ainakin ohjelmiin kirjattu sitoutuminen 0,7-tavoitteeseen. Puolueiden kehityspoliittista retoriikkaa luonnehtii 90-luvulla pragmaattinen varovaisuus. Tämä heijastaa Fairclough:n (1992) ajatusta hegemonian uudelleenjärjestelystä. Taloudelliset reunaehdot saivat puolueet muovaamaan uudelleen hyväksyttävää kehityspolitiikan kieltä. Tätä samaa on nähtävissä myös 2020-luvulla, tosin monimutkaisemmassa poliittisessa tilanteessa.

2000-luvulla hegemoninen kehystys rakentui multilateralismin ja YK:n tavoitteiden ympärille. YK:n vuosituhattavoitteet ja Agenda 2030 (SDG-tavoitteet) institutionalisoivat kehityspolitiikan osaksi kansainvälisiä sitoumuksia, jotka toistuivat useimpien puolueiden kielessä. Puolueet tuntuvat näkevän pienvaltioteorioihin sopien, että Suomea hyödyttää kansainvälinen järjestys, ja järjestyksen ylläpitämiseksi sopimus pohjaista järjestelmää tulee noudattaa. Tästä syystä on tärkeää, että myös Suomi täyttää sitoumuksensa. Institutionaalinen multilateralismi on 2000-luvun hegemoninen diskurssi, jonka huipentumana voidaan pitää vuoden 2021 kehityspolitiikan ylivaalikautista selontekoa, jossa kaikki eduskuntapuolueet sitoutuivat sinällään 0,7 prosentin tavoitteeseen (vaikka aikataulu jäikin puuttumaan).

2010-luvulla kehityspoliittinen kieli alkoi kuitenkin polarisoitua. Perussuomalaiset nousivat selkeäksi hegemonian haastajaksi kritisoimalla koko kehitysapua ja kytkemällä sen maahanmuuttoon. Tämä on siirtänyt kehityspoliittisia kantoja kehityspolitiikan sisältöjen debatoinnista suurpiirteisemmälle tasolle, jossa puolueet väittelevät, tarvitaanko kehityspolitiikkaa ylipäätään. Tässä mielessä Perussuomaisia ja heidän luomaansa vastadiskurssia voidaan pitää suomalaisen kehityspolitiikan historian merkityksellisimpänä avauksena, ainakin sen vaikutus kehityspoliittiseen kieleen ohjelmissa on ollut aikajaksolla helposti suurin.

Hegemonian rinnalla on kuitenkin esiintynyt myös muita marginaalisia diskursseja, jotka eivät ole nousseet valtavirtaan, mutta toisaalta ovat tehneet näkyviksi kulloisenkin hegemonian rajoja. 1980-luvulla Keskusta kritisoi ohjelmassaan kovin sanoin globaalia talousjärjestelmää ja halusi kehityspolitiikan avulla pysäyttää globaalin kaupungistumisen (Keskusta, 1987). Vasemmistopuolueista SKDL/Vasemmistoliitto ja jossain määrin Vihreät ovat harjoittaneet myös tätä talousjärjestelmien kritiikkiä. SKDL linjasi kehityspolitiikan tavoitteiksi sosialismin levittämisen (esim. SKDL, 1982, s.3), siinä missä Vihreät on kritisoinut globaalia taloudellista eriarvoisuutta ja penännyt esimerkiksi yritys vastuuta (esim. Vihreät 1991, s. 3). Talousjärjestelmän kritiikki on kuitenkin pysynyt suomalaisessa kehityspolitiikassa marginaalissa ja hegemonisessa asemassa ovat olleet vallitsevan talousjärjestelmän puitteissa tapahtuva kehitys. Selvimmin tämä näkyy siinä, miten vapaakauppa, vienti ja viime vuosina erilaiset rahoitusinstrumentit ovat olleet keskeinen osa suomalaista kehityspolitiikkaa.

Toistaiseksi myös PS:n ja Liike Nytin vastadiskurssi on ollut marginaalissa, vaikka se on viime vuosina jo haastanut hegemoniaa enemmän. Ukrainan sota, puolustusmenojen kasvu ja Suomen heikko taloustilanne ovat tarjonneet vastadiskurssille tilaa ja vähien resurssien kohdentamista muualle kuin kotimaahan on tullut sitä kannattaville puolueille entistä vaikeammin perusteltavaa. Tämä on näkynyt mm. perussuomalaisten kannatuksessa vuoden 2023 eduskuntavaaleissa. Pienvaltioteorioiden näkökulmasta vastadiskurssin menestyminen paljastaa myös hegemonisen diskurssin sisäisen haavoittuvuuden. Multilateraalinen sääntöperustainen järjestelmä on nähty pienten valtioiden selviytymisen ja vaikutusvallan välineenä (esim. Keohane, 1969, Katzenstein, 1985). Institutionaalinen turva ja normatiivinen sitoutuminen tarjoavat pienille maille enemmän vaikutusvaltaa kuin niillä olisi yksinään. Tästä huolimatta pieni maa voi itse murentaa tätä hegemoniaa omilla toimillaan. Esimerkiksi kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen heikentää multilateraalista järjestelmää, vaikka juuri multilateralismi olisi sen omaan etuun parhaiten sopiva järjestelmä. Tämä ristiriita osoittaa, ettei hegemonia ole pelkästään ulkoisista haastajista riippuvaista, vaan myös siitä, miten toimijat itse ylläpitävät tai horjuttavat sitä (Laclau & Mouffe, 1985, ss. 125, 134–135).

Diskurssien dynamiikkaa voi kuvata sykliseksi. Suomalaisen kehityspolitiikan kieli on siirtynyt solidaarisuudesta varovaisuuteen, multilateralismin hegemoniaan ja edelleen polarisaatioon hegemonian ja vastadiskurssien välillä. Tämä vahvistaa myös sosiaalisen konstruktionismin ydinajatusta (Fairclough, 1992; Laclau & Mouffe, 1985).

Kehityspolitiikan kieli ei ole neutraali resurssien kohdentamisen kysymys, vaan jatkuva hegemoninen kamppailu, jossa puolueet asemoivat itsensä suhteessa omaan ideologiaansa, kansallisiin taloudellisiin reunaehtoihin ja kansainvälisiin velvoitteisiin. Diskurssien ajallinen vaihtelu myös osoittavat, ettei mikään diskurssi ole pysyvä tai itsestään selvä, vaan jatkuvuus edellyttää puolustamista ja uudelleenartikulointia. Marginaaliin jäävät diskurssit eivät siis ole pelkkiä sivulauseita, vaan olennainen osa kehityspolitiikkaa. Ne politisoivat sen, mikä muuten näyttäytyisi luonnollisena.

5.7.2 Kansainvälinen konteksti ja suomalainen jatkumo

Suomen puolueiden kehityspoliittiset diskurssit ovat olleet vahvasti sidoksissa kansainvälisiin tavoitteisiin, mutta samalla Suomen rahoituspanos on jäänyt pitkään kansainvälisesti vaatimattomalle tasolle (Karhu & Lanki, 2022, s. 1). Vaikka puolueohjelmissa 0,7-tavoite on otettu esille jo 1970-luvulla, ei Suomi ole kyennyt saavuttamaan tätä kuin hetkellisesti 1990-luvulla, kun laman myötä bruttokansantuote putosi niin alas rahoituksen ollessa ennallaan. Suomen kehitysyhteistyörahoitus on toistuvasti jäänyt jälkeen eurooppalaisesta ja pohjoismaisesta vertailusta (Karhu & Lanki, 2022, s. 1). Tämä ristiriita näkyy myös puolueiden diskursseissa: 0,7 on retorisesti vahva ja lähes universaalisti hyväksytty, mutta kansallisissa budjettikehyksissä se ei ole konkretisoitunut.

Kansainvälisessä kontekstissa suomalaiset puolueet ovat toistaneet pitkälti samoja kehyksiä kuin muualla Euroopassa. Carbonen (2007) mukaan 1990-luvulta alkaen eurooppalaisissa kehityspoliittisessa keskustelussa korostuivat ihmisoikeudet, sukupuolten tasa-arvo ja hyvä hallinto. Nämä näkyvät suomalaisessa kontekstissa erityisesti RKP:n, SDP:n ja Vihreiden ohjelmissa säännöllisesti 2000-luvulta alkaen. Myös multilateralismin hegemonia vastaa eurooppalaista valtavirtaa: pienet jäsenmaat, kuten Suomi, ovat perustelleet kehitysyhteistyötä ennen kaikkea YK:n ja EU:n rakenteiden kautta (Stokke, 2009).

Eurooppalaisessa kontekstissa kehityspolitiikka institutionalisoitui osaksi EU:n ulko- ja kauppapolitiikkaa erityisesti Policy Coherence for Development (PDC) -periaatteen kautta, joka 2010-luvulla laajennettiin kestävän kehityksen viitekehyykseksi (PCSD). Sen myötä kehityspolitiikan tuli olla jatkossa linjassa kauppaa-, ilmasto- ja ulkopolitiikan kanssa (Carbone, 2007). Kuten todettua, tämä näkyy myös suomalaisissa ohjelmissa: esimerkiksi Kokoomus painotti 2000–10 luvuilla voimakkaasti EU-viitekehystä ohjelmissaan, samoin

SDP viittasi YK:n lisäksi EU-yhteistyöhön, ja RKP korosti hyvän hallinnon tukemista osana EU:n kehityspolitiikkaa.

Suomalaisessa kehityspolitiikan kielessä myös nähtävissä joitakin erityispiirteitä. Keskustan ja KD:n ohjelmissa kehityspolitiikkaa kehystetään maaseutu- ja perhediskurssien kautta, mikä on ainakin näiden puolueiden kontekstissa ideologisesti juurtunutta ja loogista, mutta harvinaisempaa Euroopassa. Toisaalta Perussuomalaisten ja Liike Nytin kriittiset vastadiskurssit resonoivat laajemmin eurooppalaisten populistipuolueiden linjausten kanssa, joissa kehitysapua kuvataan tehottomaksi ja kansallisia resursseja väärin ohjatuiksi (ks. Herkman, 2019; Hammerschmidt et al., 2021).

5.7.3 Diskurssit ja Suomen laajempi kehityspoliittinen konteksti 2010- ja 2020-luvuilla

2010- ja 2020-lukuja voidaan pitää poikkeuksellisina ajanjaksoina suomalaisessa kehityspolitiikassa. Viimeisen viidentoista vuoden aikana on tapahtunut enemmän murroksia, ja poliittisia kamppailuja kuin koko aiemmalla tarkastelujaksolla yhteensä. Kehityspolitiikasta on tullut paitsi kokonaisvaltaisemmin ulkopoliitiikan osa-alue myös selvästi puoluekenttää jakava sisäpoliittinen kysymys.

Vuonna 2019 kehityspolitiikka nousi vahvasti puolueohjelmien agendalle Sipilän hallituksen (2015–2019) tekemien mittavien leikkausten seurauksena. Ne olivat poliittisesti kiistanalaisia ja pakottivat puolueet asemoitumaan uudelleen suhteessa kehityspolitiikkaan. Oppositio puolueet SDP, Vihreät, Vasemmistoliitto ja RKP nostivat kehityspolitiikan näkyvästi esiin vuoden 2019 ohjelmissaan, ja myös Kokoomus laajensi kehityspoliittista linjaansa ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin. Tämä vahvistaa tutkimuskirjallisuuden havaintoa, että puolueet muuttavat ohjelmiaan silloin, kun julkinen mielipide on liikkumassa kauemmaksi niiden omista toimista (Adams et al., 2004). Leikkaukset toivat esiin hegemonisen solidaarisuuden ja multilateralismin diskurssin rajat ja tekivät kehityspolitiikasta uudenlaisen poliittisen kiistakysymyksen.

2020-luvulla poliittiset reunaehdot ovat muuttuneet entisestään. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, puolustusmenojen kasvu ja julkisen talouden heikko kehitys ovat luoneet otollisen maaperän kehityspolitiikan vastadiskurssille. Perussuomalaiset ja Liike Nyt ovat vahvistaneet vaatimuksiaan kehitysyhteistyön leikkauksista ja painottaneet resurssien suuntaamista kansallisiin tarpeisiin. Muut puolueet ovat toistaiseksi pyrkineet säilyttämään kehityspolitiikan osana kansainvälistä identiteettiä erityisesti sitoutumalla

edelleen 0,7-tavoitteeseen ja Agenda 2030 -viitekehyksen kautta. Tuloksena on uudenlainen polarisaatio, jossa toisille puolueille kehityspolitiikka on osa kansainvälistä vastuunkantoa ja toisille sen vastustaminen osa poliittista identiteettiä. Kehityspolitiikan polarisoituminen on paitsi ulkopoliittinen kysymys, myös osa laajempaa poliittisen jakautumisen jatkumoa, joka on leimannut suomalaista politiikkaa 2020-luvulla.

Käytännön politiikan tasolla 2010–20-luvut osoittavat, että hegemoninen multilateralismin diskurssi ei aina käänny johdonmukaiseksi toiminnaksi. Sipilän hallituksen (2015–2019) ja Orpon hallituksen (2023-) leikkaukset kehitysyhteistyömäärärahoihin ovat esimerkkejä tilanteista, joissa Suomi itse on heikentänyt multilateralismin hegemoniaa. Tämä on ristiriidassa puolueiden omien linjaustensa kanssa, jotka perustuvat kansainvälisen monenkeskisen järjestelmän vahvistamiseen. Lisäksi se on ristiriidassa pienvaltioteorioiden kanssa, joiden mukaan sääntöperustainen kansainvälinen järjestelmä tuo pienille valtioille turvaa ja vaikutusvaltaa (esim. Katzenstein, 1985). Kehityspolitiikkaan panostaminen olisi Suomelle rationaalinen strategia oman kansainvälisen profiilinsa vahvistamiseksi, mutta budjettileikkausten myötä se näyttää alisteisena sisäpoliittisille reunaehdoille. Tilanne osoittaa, että hegemonia ei ole vain ulkoisen antagonismin haastama, vaan se voi murentua myös omien valintojen kautta.

6 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa on tarkasteltu suomalaisten eduskuntapuolueiden eduskuntavaaliohjelmien kehityspoliittisia diskursseja vuosina 1945–2023. Kehityspolitiikka on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä kansainvälistä profiilia, ja se tekee näkyväksi, millaista vastuuta Suomi kantaa globaalisti. Puolueohjelmien diskursiivinen analyysi puolestaan paljastaa, millaisia merkityksiä kehityspolitiikalle annetaan ja miten eri ideologiat ja arvot muovaavat näitä valintoja ja asemoivat lopulta Suomen roolia maailmassa. Tässä luvussa käyn läpi tutkielman keskeiset löydökset tutkimuskysymyksittäin, minkä jälkeen käyn läpi tulokset suhteessa tutkimuskirjallisuuteen niin kriittisen diskurssianalyysin, puolueohjelmien tutkimuksen ja pienvaltiotutkimuksen näkökulmasta. Lopuksi muutama sana tutkielman rajoitteista ja jatkotutkimuksen mahdollisuuksista.

6.1 Keskeiset löydökset

Analyysi toi esiin, että diskursseissa on nähtävissä sekä puolueen ideologisia erityispiirteitä että koko poliittista kenttää yhdistäviä hegemonisia elementtejä. Seuraavaksi kokoan keskeiset havainnot tutkimuskysymyksittäin.

TK1: Millaisia kehityspoliittisia diskursseja puolueohjelmista löytyy?

Aineiston perusteella suomalaisista puolueohjelmista on tunnistettavissa kuusi keskeistä kehityspolitiikan diskussia. Niistä ensimmäinen, solidaarisuusdiskurssi, on historiallisesti vahvin diskurssi. Siinä kehitysyhteistyötä perustellaan moraalisella velvollisuudella auttaa heikommassa asemassa olevia. Solidaarisuusdiskurssia ovat edustaneet Suomessa vasemmistopuolueet ja Vihreät, mutta myös KD (kristillinen arvo lähimmäisenrakkaudesta) ja Keskusta (erityisesti maaseutu- ja perhemetaforien kautta). Toinen, taloudellisen hyödyn ja kansallisen edun diskurssi kehystää kehityspolitiikkaa vientimahdollisuuksien ja kansallisen edun näkökulmasta. Kokoomus on ollut taloudellisen hyödyn diskurssin ylläpitäjä ja puolueen ohjelmissa taloudellinen etu on hallitseva kehityspolitiikan pohjavire. Myös Keskusta ja SDP ovat ajoittain nojanneet pragmaattisiin hyötyargumentteihin. Kolmatta, institutionaalisen multilateralismin diskurssia voidaan pitää hegemonisimpana suomalaisen kehityspolitiikan diskurssina. Sen ytimessä on YK:n 0,7-tavoite ja sitoutuminen kansainvälisiin sopimuksiin YK:ssa ja EU:ssa. Diskurssin hegemoninen huippukohta on kehityspolitiikan ylivaalikautinen

selonteko, jossa kaikki eduskuntapuolueet sitoutuivat YK:n rahoitustavoitteeseen. Institutionaalisen multilateralismin diskurssi heijastaa pienvaltioteorioiden ajatusta, jossa Suomi voi vahvistaa kansainvälistä asemaansa monenkeskisten instituutioiden kautta. Vaikka solidaarisuusdiskurssi onkin ollut historiallisesti vahvin, kehityspolitiikan moraalinen lähtökohta, juuri multilateralismin diskurssi on kaikista voimakkaammin jaettu institutionaalinen kehys, jonka kaikki puolueet ovat omaksuneet.

Neljäs, Ihmisoikeus- ja tasa-arvodiskurssi on korostunut erityisesti Vihreiden, RKP:n ja SDP:n ohjelmissa. Tyttöjen ja naisten oikeudet nousivat 2010-luvulla kaikkia puolueita yhdistäväksi teemaksi ja yhdeksi Suomen kehityspolitiikan virallisista päämääristä. Viidennen, ilmastodiskurssin pioneerina on ollut Vihreät, joka on pitänyt ilmaston ja kehityspolitiikan välistä yhteyttä esillä jo 1990-luvulta lähtien. Ilmastokysymykset valtavirtaistuivat 2010-luvulla lähes kaikkien puolueiden kehityspoliittisiin kantoihin. Kuudetta, vastadiskurssia ovat edustaneet erityisesti Perussuomalaiset ja viime vuosina myös Liike Nyt. Se kyseenalaistaa kehityspolitiikan legitimiuden kokonaisuudessaan ja liittyy sen maahanmuuton, budjettikurin ja kansallisen turvallisuuden kysymyksiin.

TK2: Miten diskurssit sijoittuvat ajallisesti ja miten ne limittyvät?

Diskurssien dynamiikkaa voidaan kuvata sykliseksi. 1940–60-luvuilla kehityspolitiikka puuttui ohjelmista kokonaan. Ainoat läheltä liippaavat poliittiset kannanotot käytiin siirtoväen asemaan liittyen. 1970–80-luvuilla solidaarisuus nousi keskiöön ja samalla muutamat puolueet ottivat 0,7-tavoitteen agendalleen. 1990-luvulla lama murensi solidaarisuuden asemaa ja ohjelmissa esiintyi pragmaattista varovaisuutta. 2000-luvulla institutionaalisen multilateralismin diskurssi vakiintui hegemoniseksi ja kytki kehityspolitiikan YK:n ja EU:n viitekehyksiin. 2010-luvulla kehityspolitiikan kieli polarisoitui. Sipilän hallituksen leikkaukset nostivat kehityspolitiikan kunnolla politiikan agendalle ja puolueiden ohjelmat asemoituivat entistä selkeämmin joko puolustamaan tai kyseenalaistamaan kehityspolitiikan merkitystä. 2020-luvulla vastadiskurssi saavutti suosiota entisestään ja solidaarisuus on painunut marginaaliin. Venäjän hyökkäyssodan, puolustusmenojen kasvun ja vaikean taloustilanteen seurauksena paluu varovaiseen pragmatismiin on alkanut.

TK3: Mitkä diskurssit näyttäytyivät hegemonisina ja mitkä jäivät marginaaliin?

Hegemonisessa asemassa suomalaisessa kehityspolitiikassa on ollut tarkastelujakson alkupuolella solidaarisuusdiskurssi ja loppupuolella institutionaalisen multilateralismin

diskurssi. Nämä diskurssit toistuvat puolueohjelmissa yli ideologisten rajojen ja institutionalisoituivat kansainvälisten sopimusten kautta. Niiden hegemoninen asema näkyy myös siinä, että vastadiskurssit joutuvat asemoimaan itsensä juuri niitä vastaan. Multilateralismin tultua hegemoniaksi solidaarisuusdiskurssin ajatus heikompien auttamisesta on jäänyt ikään kuin institutionaalisen kielen pohjavireeksi. Multilateralismi antaa rakenteet ja jatkuvuuden, mutta kaiken taustalla vaikuttaa edelleen useimpien puolueiden avauksissa solidaarisuuden peruslähtökohdat.

Marginaaliin ovat jääneet talousjärjestelmän radikaali kritiikki (SKDL/Vast, Vihreät), KD:n kirkollinen lähetysretoriikka sekä Perussuomalaisten ja Liike Nytin kehityspolitiikan vastainen linja. Viimeksi mainittu on kuitenkin saanut erityisesti 2020-luvulla enemmän näkyvyyttä, mikä paljastaa hegemonian rajoja ja politisoi uudelleen aiemmin itsestään selviä periaatteita, kuten 0,7-tavoitteen.

TK4: Miten diskurssit suhteutuvat Suomen kehityspoliittiseen kontekstiin 2010- ja 2020-luvuilla?

Viimeisen viidentoista vuoden aikana kehityspolitiikka on noussut suuremmaksi poliittiseksi kysymykseksi kuin aiemmin. Sipilän hallituksen leikkaukset nostivat kehityspolitiikan monien puolueohjelmien kärkeen vuoden 2019 vaaleissa, jolloin oppositiopuolueet profiloituivat sen puolustajina ja Kokoomuskin terävöitti kantojaan. 2020-luvulla sota, puolustusmenojen kasvu ja talousvaikeudet loivat tilaa kehityspolitiikan vastadiskurssille. Samalla multilateralismin diskurssiin kytkeytyneet puolueet ajautuivat puolustamaan Suomen kansainvälistä identiteettiä kehityspolitiikan kautta vedoten kansainvälisiin sopimuksiin ja sitoumuksiin. Kehityspolitiikasta on siten tullut selkeä polarisaatiokysymys suomalaisessa politiikassa. Hegemonia tarjoaa institutionaalista jatkuvuutta, mutta marginaalin äänet tuovat esiin hegemonian rajat ja synnyttävät uusia poliittisia kysymyksiä.

6.2 Teoreettiset johtopäätökset

Tämän tutkielman tulokset vahvistavat diskurssianalyysin perusajatusta: diskurssit eivät ainoastaan kuvaa todellisuutta, vaan myös tuottavat sitä ja asemoivat toimijoita poliittisessa kentässä (Berger & Luckmann, 1966; Fairclough, 1992; Burr, 2015). Puolueiden kehityspoliittinen kieli ei, kuten todettua, ole neutraalia, vaan rakentaa käsityksiä siitä, mitä kehityspolitiikka on, mihin se liittyy ja miksi sitä tarvitaan. Diskurssit

muodostavat eräänlaisen merkityskehysten, jonka sisällä poliittiset toimijat toimivat ja kilpailevat.

Hegemonian ja marginaalin välinen dynamiikka tulee näkyväksi suomalaisessa kontekstissa. Laclau ja Mouffin diskurssiteorian näkökulmasta suomalainen kehityspolitiikka näyttää kamppailuna vallasta. Laclau ja Mouffen (1985) mukaan hegemonia muodostuu, kun tietyt merkitykset luonnollistuvat ja vakiintuvat poliittiseksi järjestykseksi (establishment). Solidaarisuuden ja multilateralismin diskurssit ovat toimineet Suomessa tällaisina hegemonisina kehyksinä, kunnes niiden rajat on paljastettu. 1980-luvulla solidaarisuutta haastoi taloudellisen hyödyn diskurssi, kun pyyteettömän avun rinnalle penähti entistä enemmän myös tuloksia. 2000-luvulla hegemonia-aseman saavuttanut multilateralismi on luonnollistunut ja näyttää ohjelmissa itsestään selvänä viitekehystenä, vaikka sen sisältö ja painotukset ovat poliittisesti rakennettuja. Samalla solidaarisuus toimii kelluvana merkityskehystenä kooten yhteen erilaisia moraalisia ja poliittisia perusteluja, mutta jättäen avoimeksi, millä keinoin solidaarisuutta toteutetaan. Kehityspolitiikan vastadiskurssi ilmentää Laclau ja Mouffin antagonismin käsitettä (1985, ss. 46–47). Se kyseenalaistaa luonnollisena ja kiistattomana näyttävä retoriikan, kuten kehityspolitiikan oikeutuksen tai kansainväliset sopimukset. Antagonismi paljastaa hegemonian rajat ja tuottaa tilan uusille politisoineille, joissa kehityspolitiikan oikeutus ja sisällöt voidaan määrittellä uudelleen.

Tutkielman havainnot asettuvat myös osaksi puolueohjelmien kansainvälistä tutkimusta. Adams et al. (2004, 2009) havaitsivat, että puolueet muuttavat ohjelmiaan erityisesti silloin, kun julkinen mielipide liukuu kauemmaksi niiden linjasta, ei niinkään vaalitulosten perusteella. Tämä ilmiö on havaittavissa Suomessa erityisesti 2019 vaaleissa, jolloin Sipilän hallituksen leikkaukset loivat ja niistä seurannut julkinen reaktio loivat puolueille painetta tarkentaa kehityspoliittisia linjojaan. Oppositio puolueet nostivat kehityspolitiikan keskeiseksi teemaksi ja myös silloinen hallituspuolue Kokoomus määritteli sitä ohjelmassaan aiempaa paljon aktiivisemmin. Wagner & Meyer (2014) korostavat puolueiden resurssien merkitystä ja havaitsivat, että suuremmat puolueet voivat käsitellä laajempaa joukkoa teemoja, kun taas pienet puolueet keskittyvät kapeampiin, identiteettipoliittisesti merkittäviin kysymyksiin. Tämä selittää osin suomalaisia havaintojakin. Resurssit suurilla puolueilla ovat varmasti meilläkin paremmat, mutta meillä monien suurienkin puolueiden ohjelmasta kehityspolitiikka on kuitattu usein vain sivulauseessa. Välillä esimerkiksi Kokoomuksen ohjelmista kehityspolitiikka katosi

kokonaan vuosikymmeniksi. Havaintoa tarkastellessa tulee tosin ottaa huomioon, että puolueohjelmat ovat paisuneet koossa vasta 2000-luvulla, ja kenties siksikin kaikille avauksille ei ole ollut tilaa. Tämä on puolueilta myös strateginen valinta: niitä ei voida panna tilille sellaisesta, mitä ne eivät ole papereissaan todenneet. Wagnerin & Meyerin toinen havainto pienten puolueiden keskittymisestä identiteetilleen tärkeisiin asioihin näyttää pätevän. Vihreät on pitänyt kehityspolitiikkaa ohjelmissaan aktiivisesti esillä koko historiansa ajan ja globaalin vastuun ja yhteistyön voidaan katsoa kuuluvan kiinteästi puolueen identiteettiin.

Tutkimuskirjallisuudesta noussut kehityspolitiikan ideologinen kahtiajako (Imbeau, 1989; Greene & Licht, 2017; Wenzelburger & Böller, 2019) näkyy selvästi myös suomalaisessa aineistossa. Vasemmistopuolueet liittyvät kehityspolitiikan solidaarisuuteen, ihmisoikeuksiin ja globaaliin vastuuseen, kun taas (keskusta- ja) oikeistopuolueet painottavat taloudellista hyötyä, pragmaattisuutta ja resurssien hallintaa. Poikkeuksena tähän kahtiajakoon on SDP, joka perustaa kehityspoliittiset kantansa solidaarisuuden ja internationalismin kehyksiin, mutta noudattaa monesti myös pragmaattisempaa linjaa. Myös Wenzelburgerin & Böllerin (2019) havainto puolustusmenojen ja kehityspolitiikan ideologisesta erosta pätee. Vasemmistopuolueet ovat Suomessakin perinteisesti hallitusvastuussa korottaneet kehitysyhteistyön määrärahoja ja oikeistopuolueet ovat omalla vuorollaan korottaneet puolustusmenoja monesti kehitysyhteistyön kustannuksella. Suomessa tämä on näkynyt erityisesti viime vuosina, toki kansainvälisen tilanteenkin vuoksi.

Dietrich ym. (2020) ja Chaney (2010) ovat osoittaneet, että vasemmisto mainitsee kehitysapua ohjelmissaan useammin ja myönteisemmässä valossa, kun oikeisto kytkee sen enemmän taloudellisiin ja strategisiin tavoitteisiin. Suomalainen aineisto tukee tätä. Erityisesti 1980-luvulta nostetta saanut taloudellisen hyödyn diskurssia ovat pitäneet yllä oikeistopuolueet, etunenässä Kokoomus. Keskusta, SDP, Vasemmistoliitto ja Vihreät esittävät kehityspolitiikan pääsääntöisesti myönteisessä valossa.

Tutkielman tulokset monilta osin vahvistavat kansainvälisiä havaintoja, mutta tuovat esiin myös suomalaisen kontekstin erityispiirteitä. Erityisesti Keskustan maaseutu- ja perhediskurssi sekä KD:n lähetyspuhe ovat näille puolueille tyypillisiä mutta eurooppalaisessa vertailussa harvinaisia. Perussuomalaisten ja Liike Nytin vastadiskurssi puolestaan kytkeytyy laajempaan eurooppalaiseen populismin aaltoon, mutta on suomalaisessa kontekstissa erityisen korostunut. Tutkimuksen anti on siis monilta osin

odotettu. Suomalaisten puolueiden kehityspoliittiset diskurssit eivät ole monesti moniltakaan osin erityislaatuisia sinänsä. Niistä erityisiä tekevät kansalliset erityispiirteet, mutta ennen kaikkea diskurssien asettaminen toteutuneeseen politiikkaan, jossa Suomi on kehityspolitiikassa ”kummajainen (ks. Karhu & Lanki, 2022). Huolimatta vallalla olleista solidaarisuuden ja institutionaalisen multilateralismin diskursseista, Suomen kehitysyhteistyöpanostukset eivät ole päässeet kansainvälisten tavoitteiden tasolle puolueiden tahdosta huolimatta.

Multilateralismi ja sen vastustus vastakkaisina tapoina ymmärtää kansallinen etu

Pienvaltiotutkimuksen näkökulmasta multilateraaliset instituutiot ja sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä tarjoavat pienille valtioille paljon vaikutusmahdollisuuksia ja turvaa (Keohane, 1969; Katzenstein, 1985, ss. 3–32; Ingebritsen, 2002; Thorhallson & Steinsson, 2017). Suomi on historiallisesti asemoitunut juuri tällaiseksi valtioksi, jonka kansainvälinen profiili ja vaikutus ovat rakentuneet normatiivisen ulkopolitiikan, ilmastopolitiikan ja myös kehityspolitiikan kautta. Kehityspolitiikan diskurssit suomalaisissa vaaliohjelmassa ovat pitkään heijastaneet tätä logiikkaa, kun puolueet ovat sitoutuneet YK:n tavoitteisiin, 0,7 prosentin tavoitteeseen sekä EU:n rakenteisiin. Tämä on perustunut oletukseen, että Suomi hyötyy kansainvälisen järjestyksen pysymisestä ja että multilateralismin tukeminen on osa sen kansallista etua.

Analyysi kuitenkin osoittaa, että 2010- ja 2020-luvuilla tämä hegemoninen multilateralismin diskurssi on haastettu entistä voimakkaammin. Perussuomalaisten ja Liike Nytin vastadiskurssi, jossa kehityspolitiikka on turhaa ja tehotonta, on saanut poliittista painoarvoa ja monesti sitä on perusteltu taloudellisella tai turvallisuuspoliittisella kehyksellä. Samankaltaisia kehityspolitiikkaa vastustavia äänenpainoja esiintyi myös 1990-luvun laman yhteydessä, mikä viittaa siihen, että kansallisen edun tulkinta vaihtelee taloussuhdanteiden ja poliittisen ilmapiirin mukaan. Hyvinä aikoina kansallinen etu ymmärretään laajemmin yhteisenä vastuuna ja globaalina vakauden edistämisenä, kun taas kriisiaikoina se kaventuu helposti oman edun suojaamiseksi ja taloudelliseksi sopeuttamiseksi.

Pienvaltioteorian näkökulmasta tällainen kehitys on paradoksaalista. Juuri pienten valtioiden kannattaisi puolustaa sääntöpohjaista järjestelmää ja kansainvälistä yhteistyötä, koska niiden vaikutusvalta perustuu yhteisiin instituutioihin, ei voimapolitiikkaan. Kansallinen etu on tällöin monenkeskisen järjestyksen ylläpitämistä – ei siitä vetäytymistä.

Silti osa puolueista ymmärtää kansallisen edun käsitteen kapeasti ja sijoittaa sen vastakkain multilateralismin kanssa. Näin kehityspolitiikkaa koskevat kiistat heijastavat syvempää poliittista ristiriitaa siitä, asemoituuko Suomi maailmassa osaksi kansainvälistä yhteisöä vai enemmän sen reunoille omaa etua korostaen.

Laclau ja Mouffén (1985) käsittein tarkasteltuna monenkeskinen, solidaarisuuteen nojaava kehityspolitiikan diskurssi on ollut hegemoninen, mutta sitä haastava vastadiskurssi on paljastanut hegemonian rajat. Kehityspolitiikan vastustaminen ei välttämättä merkitse hegemonian romahdusta, vaan sen järjestäytymistä uudelleen. Tällöin kehityspolitiikan ytimeksi nousee se, minkä ympärille uusi konsensus rakentuu. Jatkuuko multilateralismin ja globaalin vastuun perinne, vai muuttuuko kansallisen edun käsite enemmän kapeaksi, sisäänpäin kääntyneeksi tavoitteeksi?

Tulevaisuutta ajatellen tämä jännite on entistä merkittävämpi. Kansainvälisen järjestelmän murros, suurvaltojen kilpailu ja taloudelliset kriisit haastavat monenkeskisyyden periaatteita. Pienvaltioteorian näkökulmasta juuri tällaisina aikoina monenkeskisyyden puolustaminen on pienen valtion rationaalisin strategia, vaikka kansallismielinen paine sitä vastustaisikin. Suomen kannalta kehityspolitiikan kaltaiset multilateralismin käytännöt eivät ole pelkkää moraalista idealismia, vaan myös strateginen tapa ylläpitää vaikutusvaltaa ja turvaa maailmassa, jossa sääntöihin perustuva yhteistyö on yhä hauraampaa.

6.3 Rajoitteet

Tämän tutkielman keskeisin rajaus on vaaliohjelmiin keskittyminen. Puolueiden kehityspoliittisia linjauksia esitetään myös muissa aineistoissa, kuten hallitusohjelmissa, erilaisissa linjapapereissa, eduskunnan keskusteluissa ja mediassa. Näitä ei ole tässä tutkimuksessa tarkasteltu. Aineiston rajaaminen vaaliohjelmiin mahdollisti aineiston hallittavuuden ja pitkän aikavälin vertailun, mutta selvää on, että se jättää joitakin politiikan diskurssien muotoutumisen kannalta keskeisiä ulottuvuuksia analyysin ulkopuolelle.

Toiseksi, kuten analyysissäni olen esittänyt, puolueohjelmien kieli ei tässä tapauksessa heijasta täysin toteutunutta politiikkaa. Kuten Chaney (2010) huomauttaa, ohjelmien retoriikka ja käytännön politiikka voivat eriytyä toisistaan ja näin onkin suomalaisessa politiikassa käynyt. Mielenkiintoista on toki tutkia, miksi näin on.

Kolmanneksi on syytä tunnistaa, että diskurssien tulkinta on väistämättä kirjoittajan tekemää konstruktioita. Diskurssianalyttinen lähestymistapa korostaa merkitysten tuottamista, mutta siihen liittyy aina vaihtoehtoisten tulkintojen mahdollisuus. Kuten Bucholzin (2001) kriittinen huomio toteaa, analyysi tarjoaa harvoin mitään yllättävää, jos analyysin valtasuhteet ovat ennakkokirjoitettuja. Olen pyrkinyt olemaan tästä tietoinen ja olemaan niin objektiivinen kuin kykenen.

Tutkielman rajaaminen puolueohjelmiin on tuonut kuitenkin nähdäkseni myös merkittäviä vahvuuksia. Tärkeimpänä niistä se on mahdollistanut pitkän, kahdeksalle vuosikymmenelle ulottuvan analyysin, joka ei olisi tutkielman puitteissa toteutettavissa, jos mukana olisi poliittisia puheita tai mediatekstejä. Kuten todettua, vaaliohjelmat ovat keskeisiä juuri kehityspolitiikan kaltaisessa politiikan sektorissa, jossa puolueiden rooli linjausten virallisena määrittäjänä on olennainen. Tästä syystä juuri vaaliohjelmat tarjoavat erityisen hyvän ikkunan siihen, miten kehityspolitiikan diskurssit ovat rakentuneet ja muuttuneet. Tarkoitukseni on ollut tuoda tässä tutkielmassa esiin suomalaisen kehityspolitiikan pitkää linjaa ja nähdäkseni olen näillä valinnoilla pystynyt sen tekemään.

6.4 Jatkotutkimuksen mahdollisuudet

Tämä tutkielma on keskittynyt puolueiden eduskuntavaaliohjelmiin, mutta jatkotutkimuksessa kehityspolitiikan diskursseja olisi myös hyödyllistä tarkastella laajemmin poliittisen prosessin eri areenoilla. Tärkeimpänä hallitusohjelmat, ministeriöiden linjapaperit ja eduskunnan keskustelut tarjoavat aineistoa, joka voisi paljastaa, miten puolueohjelmien diskurssit muuntautuvat hallitusneuvottelujen ja päätöksenteon tasoille. Näin voitaisiin arvioida tarkemmin, missä määrin ohjelmien retoriikka kytkeytyy konkreettisiin politiikkatoimiin.

Lisäksi kansalaisjärjestöjen ja median rooli diskurssien muovaajina ansaitsisi huomiota. Kehityspoliittinen keskustelu ei ole vain puolueiden välistä, vaan myös kansalaisyhteiskunnan, asiantuntijoiden ja median tuottamaa. Erityisesti 2010-luvun jälkipuolella järjestöjen kampanjat ja median kehystykset lienevät vaikuttaneet yleiseen mielipiteeseen ja sitä kautta puolueiden kannanmuodostukseen ja kehityspolitiikan nostamiseen suuremmin esille.

Kansainvälinen vertailu avaisi mahdollisuuksia tarkastella, kuinka suomalaiset diskurssit asettuvat suhteessa muihin Pohjoismaihin tai Euroopan unionin jäsenvaltioihin. Tämä auttaisi arvioimaan paremmin, mitkä piirteet ovat kansallisesti juurtuneita ja mitkä osa laajempaa eurooppalaista kehystä.

Lopuksi erityisen kiinnostavaa olisi tutkia tarkemmin, mitä kehityspoliittisissa diskursseissa tapahtuu seuraavien eduskuntavaalien yhteydessä. Olemme toisaalta samankaltaisessa tilanteessa kuin vuonna 2019 siinä mielessä, että ensi vaaleissa takana ovat hallituksen suuret leikkaukset kehitysyhteistyöhön, mikä 2019 ohjelmissa johti siihen, että kehityspoliittikka nousi ohjelmissa keskeiseksi teemaksi. Toisaalta poliittinen konteksti on nyt melko erilainen erityisesti taloustilanteen ja poliittista keskustelua hallitsevan turvallisuusdiskurssin myötä. Onkin mielenkiintoista nähdä, esitetäänkö tulevissa ohjelmissa myös kehityspoliittikka entistä enemmän osana turvallisuutta, vai jääkö kohtaloksi sen putoaminen kokonaan pois ohjelmista, kuten aiemmin vaikeina talousvuosina 1990-luvulla. Viime aikoina Suomessa mm. soiden ennallistamista on perusteltu turvallisuudella (Sulkava, 2025), joten ei olisi valtava yllätys, jos myös kehityspoliittikka esitettäisiin lähitulevaisuudessa turvallisuusdiskurssin kautta.

Lähdeluettelo

- Adams, J.;& Somer-Topcu, Z. (2009). Policy Adjustment by Parties in Response to Rival Parties' Policy Shifts: Spatial Theory and the Dynamics of Party Competition in Twenty-Five Post-War Democracies. *British Journal of Political Science*, 39(4), 825-846.
- Adams, J.;Clark, M.;Ezrow, I.;& Glasgow, G. (2004). Understanding Change and Stability in Party Ideologies: Do Parties Respond to Public Opinion or to Past Election Results? *British Journal of Political Science*, 34(4), 589–610.
- Adger, W. N.;Huq, S.;& Mace, M. J. (2006). *Fairness in adaptation to climate change*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Alvesson, M.;& Sköldböck, K. (2018). *Reflexive methodology: New vistas for qualitative research*. Lontoo: SAGE.
- Bailes, A. J.;Thayer, B. A.;& Thorhallsson, B. (2016). Alliance theory and alliance 'shelter': The complexities of small state alliance behaviour. *Third World Thematics: A TWQ Journal*, 1(1), 9-26. doi:<https://doi.org/10.1080/23802014.2016.1189806>
- Berger, P. L.;& Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. New York: Anchor Books.
- Bergmann, J.;Hackenesch, C.;& Stockemer, D. (2021). Populist Radical Right Parties in Europe: What Impact Do they Have on Development Policy? *Journal of Common Market Studies 2021 Volume 59. Number 1*, 37-52.
- Blais, A.;Blake, D.;& Dion, S. (1993). Do Parties Make a Difference? Parties and the Size of Government in Liberal Democracies. *American Journal of Political Science* 37(1), 40-62.
- Boix, C. (2000). Partisan Governments, the International Economy, and Macroeconomic Policies in Advanced Nations. *World Politics* 53(1), 38–73.
- Breeze, R. (2011). Critical Discourse Analysis and Its Critics. *Pragmatics*, 21(4), 493-525.
- Broberg, M.;& Sano, H.-O. (2017). Strengths and weaknesses in a human rights-based approach to international development – an analysis of a rights-based approach to development assistance based on practical experiences. *The International Journal of Human Rights*, 22(5), 664-680.
doi:<https://doi.org/10.1080/13642987.2017.1408591>

- Brouard, S.;Grossman, E.;Guinaudeau, I.;Persico, S.;& Froio, C. (2018). Do Party Manifestos Matter in Policy-Making? Capacities, Incentives and Outcomes of Electoral Programmes in France. *Political Studies*, 1-19.
- Bucholtz, M. (2001). Reflexivity and Critique in Discourse Analysis. *Critique of Anthropology* 21(2), 178-200.
- Burr, V. (2015). *Social Constructivism (3rd ed.)*. Lontoo: Routledge.
- Carbone, M. (2007). *The European Union and international development: The politics of foreign aid*. Lontoo: Routledge.
- Chaney, P. (2010). Unfulfilled Mandate? Exploring the Electoral Discourse of International Development Aid in UK Westminster Elections 1945–2010. *The European Journal of Development Research*, 25(2), 252–270.
- Death, C. (2011). *The green state in Africa*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Dietrich, S.;Milner, H.;& Slapin, J. (2020). From Text to Political Positions on Foreign Aid: Analysis of Aid Mentions in Party Manifestos from 1960 to 2015. *International Studies Quarterly*, 1-11.
- Dolezal, M.;Ennsner-Jedenastik, L.;Müller, W.;& Winkler, A. (2012). The Life Cycle of Party Manifestos: The Austrian Case. *West European Politics*, 35:4, 869-895.
- Elgström, O.;& Hyden, G. (. (2002). *Development and democracy: What have we learned and how?* Lontoo: Routledge.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Gergen, K. J. (2023). *An invitation to social construction (4th ed.)*. Lontoo: SAGE.
- Greene, Z.;& Licht, A. (2017). Domestic Politics and Changes in Foreign Aid Allocation: The Role of Party Preferences. *Political Research Quarterly*, 71(2), 284–301.
- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Hajer, M. A. (1995). *The politics of environmental discourse: Ecological modernization and the policy process*. Oxford: Clarendon Press.
- Hammerschmidt, D.;Meyer, C.;& Pintsch, A. (2021). Foreign aid in times of populism: the influence of populist radical right parties on the official development assistance of OECD countries. *Cambridge Review of International Affairs*, 35(4), 478-499.
- Hautaniemi, P. (2016). Kehityspolitiikka. Teoksessa T. Forsberg;& T. Raunio, *Politiikan muutokset* (ss. 317-337). Helsinki: Gaudeamus.
- Herkman, J. (2019). *Populism in aika*. Tampere: Vastapaino.

- Hjertholm, P.; & White, H. (2000). *Foreign aid in historical perspective: Background and trends*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Imbeau, L.-M. (1989). *Donor Aid – the Determinants of Development Allocations to Third World Countries: A Comparative Analysis*. New York: Peter Lang.
- Ingebritsen, C. (2002). Norm entrepreneurs: Scandinavia's role in world politics. *Cooperation and Conflict*, 37(1), 11-23.
doi:<https://doi.org/10.1177/0010836702037001689>
- Jørgensen, M. W.; & Phillips, L. J. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. Lontoo: SAGE.
- Karhu, M.; & Lanki, J. (2022). In the quest for true commitment: The Finnish aid paradigm and the 0.7 target in domestic politics. *Forum for Development Studies*, 49(3), 435-465. doi:<https://doi.org/10.1080/08039410.2022.2116353>
- Katzenstein, P. J. (1985). *Small states in world markets: Industrial policy in Europe*. Cornell University Press.
- KD. (maaliskuu 1970). vaaliohjelma 1970. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14520_1970.pdf
- KD. (maaliskuu 1983). vaaliohjelma 1983 - palvelen kansamme parhaaksi. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14520_1983.pdf
- KD. (maaliskuu 1987). vaaliohjelma 1987. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14520_1987.pdf
- KD. (maaliskuu 1991). vaaliohjelma 1991. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14520_1991.pdf
- KD. (maaliskuu 1995). vaaliohjelma 1995. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14520_1995.pdf
- KD. (maaliskuu 2003). vaaliohjelma 2003 - ääni ihmiselle. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14520_2003.pdf
- KD. (maaliskuu 2007). vaaliohjelma 2007 - tiukkapipoisesti oikeudenmukaisemman politiikan puolesta. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/2020-1/14520_2007.pdf
- KD. (maaliskuu 2011). vaaliohjelma 2011 - koti, uskonto, isänmaa, tästä on kyse. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/originals/14520_2011.pdf

- KD. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015 - rohkeus rakentaa tulevaisuutta. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14520_2015.pdf
- KD. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019 - Suomi johon voit luottaa. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14520_2019.pdf
- KD. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023 - järjen ääni. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/KD/1471>
- Kehityspoliittinen toimikunta. (2021). *Kehityspoliittikan tila 2021*. Helsinki: Kehityspoliittinen toimikunta. Noudettu osoitteesta <https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/julkaisut-ja-materiaalit/arvioraportti-2019>
- Kehityspoliittinen toimikunta. (2021). *Miten Suomi kantaa globaalia vastuuta? KPT:n väliarvio hallitusohjelman kehityspoliittisten kirjausten edistymisestä*. Kehityspoliittinen toimikunta. Noudettu osoitteesta https://www.kehityspoliittinentoimikunta.fi/wp-content/uploads/sites/27/2021/11/KPT_valiarvio_miten_suomi_kantaa_globaalia_vastuuta_web-1.pdf
- Keohane, R. O. (1969). Lilliputians' dilemmas: Small states in international politics. *International Organization*, 23(2), 291-310.
- Keskusta. (maaliskuu 1979). vaaliohjelma 1979. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14810_1979.pdf
- Keskusta. (maaliskuu 1987). vaaliohjelma 1987. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//tools/documents/2025-1/coded/14810_198703.csv
- Keskusta. (maaliskuu 1999). vaaliohjelma 1999 - kahtiajakautuneesta Suomesta eheytyvään ja uusiutuvaan Suomeen. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14810_1999.pdf
- Keskusta. (maaliskuu 2003). vaaliohjelma 2003. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14810_2003.pdf
- Keskusta. (maaliskuu 2007). vaaliohjelma 2007 - vähän kuin itseäsi äänestäisit. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14810_2007.pdf
- Keskusta. (maaliskuu 2011). vaaliohjelma 2011 - Koko Suomi, kaikki suomalaiset.
- Keskusta. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14810_2015.pdf

- Keskusta. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019 - Suomen arvoisia tekoja. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14810_2019.pdf
- Keskusta. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023 - Eteenpäin! Vastuuta koko Suomesta. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/KESK/1470>
- Kokoomus. (maaliskuu 1945). vaaliohjelma 1945 - nämä ovat värimme.
- Kokoomus. (maaliskuu 1951). vaaliohjelma 1951 - Varjoisäntäkö itsenäisestä talonpojasta? Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14620_1951.pdf
- Kokoomus. (maaliskuu 1966). vaaliohjelma 1966 - kohti huomispäivän yhteiskuntaa. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/KOK/90>
- Kokoomus. (maaliskuu 1970). vaaliohjelma 1970. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14620_1970.pdf
- Kokoomus. (maaliskuu 1991). vaaliohjelma 1991 - Vahva Kokoomus, sinun turvasi. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14620_1991.pdf
- Kokoomus. (maaliskuu 2007). vaaliohjelma 2007 - Vastuullinen markkinatalous ja sen vaikutukset Suomen tulevaisuuteen. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14620_2007.pdf
- Kokoomus. (maaliskuu 2011). vaaliohjelma 2011 - matkaopas hyvinvointivaltioista paremminvointivaltioon.
- Kokoomus. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015 - jos vanha tapa ei toimi, tarvitaan korjausliike. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14620_2015.pdf
- Kokoomus. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019 - Luotamme Suomeen. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14620_2019.pdf
- Kokoomus. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023 - nyt on oikea aika kääriä hihat ja ryhtyä töihin. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/KOK/1473>
- Koponen, J. (2006). *Kehitysapu puntarissa*. Ulkopolitiikka 3: 2006.
- Koponen, J. (2016). Kehityksen merkitykset. Teoksessa J. Koponen; J. Lanki; M. Sato; & A. Kervinen, *Kehityksen tutkimus. Johdatus perusteisiin*. (ss. 62-90). Tallinna: Gaudeamus.

- Koponen, J.;& Seppänen, M. (2016). Kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö: lupaukset ja ristiriidat. Teoksessa J. Koponen;J. Lanki;M. Sato;& A. Kervinen, *Kehityksen tutkimus. Johdatus perusteisiin* (ss. 341-382). Tallinna: Gaudeamus.
- Koponen, J.;& Siitonen, L. (2005). Finland: Aid and Identity. Teoksessa O. Stokke;& P. Hoebnik, *Perspectives on European Development Co-operation: Policy and Performance of Individual Donor Countries and the EU* (ss. 215-241). Lontoo: Routledge.
- Laclau, E.;& Mouffe, C. (1985). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. Lontoo: Verso.
- Lehmann, P.;Matthieß, T.;Regel, S.;& Weßels, B. (2022). *Manifesto coding instructions (5th fully revised edition)*. Manifesto Project (MRG/CMP/MARPOR): Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB).
- Leino-Kaukiainen, P.;& Vares, V. (2017). *Suomalaiskansallinen Kokoomus. IV, Korpivaellukselta vallan kahvaan : Kansallisen kokoomuspuolueen historia 1966-87*. Jyväskylä: Docendo.
- Liike Nyt. (2020). poliittinen ohjelma 2020. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/LIIK/1391>
- Liike Nyt. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/LIIK/1512>
- Maalaisliitto. (maaliskuu 1945). vaaliohjelma 1945. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14810_1945.pdf
- Maalaisliitto. (maaliskuu 1948). vaaliohjelma 1948. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14810_1948.pdf
- Maalaisliitto. (maaliskuu 1951). vaaliohjelma 1951. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14810_1951.pdf
- Maalaisliitto. (maaliskuu 1966). vaaliohjelma 1966. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14810_1966.pdf
- Palonen, K. (1997). *Kieli ja politiikka*. Tampere: Vastapaino.
- Pekonen, K. (1999). *Poliittisen retoriikan paluu*. Tampere: Vastapaino.
- Prasad, N. (2009). Small but Smart: Small States in the Global System. Teoksessa A. F. Cooper;& T. M. Shaw, *The Diplomacies of Small States: Between vulnerability and resilience* (ss. 41-65). Palgrave Macmillan.
- PS. (maaliskuu 2007). vaaliohjelma 2007.

- PS. (maaliskuu 2011). vaaliohjelma 2011. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14820_2011.pdf
- PS. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14820_2015.pdf
- PS. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019 - äänestä Suomi takaisin. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14820_2019.pdf
- PS. (2022). ulko- ja turvallisuuspoliittinen ohjelma 2022. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/PS/1477>
- Ratuva, S. (2019). Aid and Foreign Policy: New Zealand Development Assistance in the Pacific. Teoksessa A.-M. Brady, *Small States and the Changing Global Order* (ss. 55-75). Springer.
- RKP. (maaliskuu 1948). vaaliohjelma 1948. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1948.pdf
- RKP. (maaliskuu 1951). vaaliohjelma 1951. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1951.pdf
- RKP. (maaliskuu 1954). vaaliohjelma 1954. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1954.pdf
- RKP. (maaliskuu 1958). vaaliohjelma 1958. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1958.pdf
- RKP. (maaliskuu 1972). vaaliohjelma 1972. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1972.pdf
- RKP. (maaliskuu 1975). vaaliohjelma 1975. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1975.pdf
- RKP. (maaliskuu 1979). vaaliohjelma 1979. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1979.pdf
- RKP. (maaliskuu 1987). vaaliohjelma 1987. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1987.pdf
- RKP. (maaliskuu 1991). vaaliohjelma 1991. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1991.pdf
- RKP. (maaliskuu 1999). vaaliohjelma 1999. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_1999.pdf
- RKP. (maaliskuu 2003). vaaliohjelma 2003. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14901_2003.pdf

- RKP. (maaliskuu 2007). vaaliohjelma 2007. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14901_2007.pdf
- RKP. (maaliskuu 2011). vaaliohjelma 2011. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14901_2011.pdf
- RKP. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14901_2015.pdf
- RKP. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14901_2019.pdf
- RKP. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SFP/1481>
- SDP. (kesäkuu 1969). SDP:n kanta kehitysmää- ja YK-politiikkaan (sektoripoliittinen ohjelma). Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/418>
- SDP. (maaliskuu 1979). vaaliohjelma 1979 - Suomi nousuun. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14320_1979.pdf
- SDP. (maaliskuu 1987). vaaliohjelma 1987. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14320_1987.pdf
- SDP. (maaliskuu 1991). Vaaliohjelma 1991. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14320_1991.pdf
- SDP. (maaliskuu 1999). vaaliohjelma 1999. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//tools/documents/2025-1/coded/14320_199903.csv
- SDP. (2007). vaaliohjelma 2007 - Reilu Suomi, työtä ja välittämistä. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14320_2007.pdf
- SDP. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015 - Suunta Suomelle. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14320_2015.pdf
- SDP. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019 - tulevaisuuslinja. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14320_2019.pdf
- SDP. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023 - rohkeutta olla sinun puolellasi . Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/SDP/1474>
- SKDL. (1. Maaliskuu 1945). Demokratian puolesta Fascismia ja taantumusta vastaan - Suomen Kansan Demokraattisen liiton vaaliohjelma 1945. Haettu 17. marraskuu 2022 osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14221_1945.pdf

- SKDL. (maaliskuu 1966). TPSL:n ja SKDL:n vaaliliiton ohjelmalliset tavoitteet. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14221_1966.pdf
- SKDL. (maaliskuu 1970). Vaaliohjelma 1970. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14221_1970.pdf
- SKDL. (toukokuu 1982). On heräämisen aika - ohjelma 1982. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14221_1983.pdf
- SKDL. (maaliskuu 1987). Vaaliohjelma 1987. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14221_1987.pdf
- SMP. (maaliskuu 1970). vaaliohjelma 1970. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//tools/documents/2025-1/coded/14820_197003.csv
- SMP. (maaliskuu 1991). vaaliohjelma 1991. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//tools/documents/2025-1/coded/14820_199103.csv
- Stokke, O. (1989). *The Determinants of Aid Policies: Some Propositions Emerging from a Comparative Analysis*. Teoksessa O. Stokke, *Western Middle Powers and Global Poverty: The Determinants of the Aid Policies of Canada, Denmark, the Netherlands, Norway, and Sweden*. Uppsala: The Scandinavian Institute of African Studies.
- Stokke, O. (1996). *Foreign Aid: What Now? In Foreign Aid Towards the Year 2000: Experiences and Challenges*. Lontoo: Frank Cass.
- Stokke, O. (2009). *The UN and development: From aid to cooperation*. Bloomington, IN: Indiana University press.
- Sulkava, R. (28. toukokuu 2025). Soiden ennallistaminen parantaisi maanpuolustusta. *Suomen Kuvalehti*. Noudettu osoitteesta <https://suomenkuvalehti.fi/mielipide/soiden-ennallistaminen-parantaisi-maanpuolustusta-kirjoittaa-risto-sulkava>
- Thérien, J. P.;& Noel, A. (2000). Political parties and foreign aid. *American political science review*, 94(1), 151-162.
- Thorhallsson, B.;& Steinsson, S. (2017). Small State foreign policy. Teoksessa C. M. Constantinou;P. Kerr;& P. Sharp, *The SAGE handbook of diplomacy* (ss. 419-432). SAGE.
- Ulkoministeriö. (2004). *Suomen kehityspoliittinen ohjelma 2004*. Helsinki: Ulkoministeriö. Noudettu osoitteesta

https://um.fi/documents/384951/405231/kehityspoliittinen_ohjelma_%E2%80%9393_valtioneuvoston_periaatep%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s_2004.pdf/

Ulkoministeriö. (2007). *Kehityspoliittinen ohjelma 2007*. Helsinki: Ulkoministeriö.

Noudettu osoitteesta

https://um.fi/documents/35732/48132/kehityspoliittinen_ohjelma_2007_%E2%80%9393_kohti_oikeudenmukaista_ja_kest%C3%A4v%C3%A4%C3%A4_ihmiskuntapolitiikkaa.pdf

Ulkoministeriö. (2012). *Suomen kehityspoliittinen toimenpideohjelma 2012*. Helsinki:

Ulkoministeriö. Noudettu osoitteesta [https://um.fi/julkaisut/-](https://um.fi/julkaisut/-/asset_publisher/TVOLgBmLyZvu/content/suomen-kehityspoliittinen-toimenpideohjelma-2012)

[/asset_publisher/TVOLgBmLyZvu/content/suomen-kehityspoliittinen-toimenpideohjelma-2012](https://um.fi/julkaisut/-/asset_publisher/TVOLgBmLyZvu/content/suomen-kehityspoliittinen-toimenpideohjelma-2012)

Ulkoministeriö. (ei pvm). Kehitysyhteistyön määrärahat ja tilastot. Haettu 18. huhtikuuta 2022 osoitteesta <https://um.fi/suomen-kehitysyhteistyon-maararahat>

Valtioneuvosto. (2016). *Valtioneuvoston selonteko kehityspolitiikasta 2016*. Helsinki:

Valtioneuvosto. Noudettu osoitteesta

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163793/Suomen-kehityspolitiikka.pdf>

Valtioneuvosto. (2021). *Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko*. Helsinki:

Valtioneuvoston julkaisuja. Haettu 23. maaliskuu 2022 osoitteesta

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163171/VN_2021_23.pdf

Valtioneuvosto. (2021). *Kehityspolitiikan ylivaalikautinen selonteko – Parempi maailma rakennetaan yhdessä*. Helsinki: Valtioneuvosto. Noudettu osoitteesta

[https://um.fi/uutiset/-](https://um.fi/uutiset/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/kehityspolitiikan-ylivaalikautinen-selonteko-2)

[/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/kehityspolitiikan-ylivaalikautinen-selonteko-2](https://um.fi/uutiset/-/asset_publisher/GRSnUwaHDPv5/content/kehityspolitiikan-ylivaalikautinen-selonteko-2)

Valtioneuvosto. (2024). *Kehitysyhteistyön sopeutukset tarkentuvat 18.1.2024*. Helsinki:

Ulkoministeriö. Noudettu osoitteesta <https://valtioneuvosto.fi/-/kehitysyhteistyon-sopeutukset-tarkentuvat>

Vasemmistoliitto. (maaliskuu 1995). Vaaliohjelma 1995 - Unelma hyvästä yhteiskunnasta.

Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//tools/documents/2025-1/coded/14223_199503.csv

- Vasemmistoliitto. (maaliskuu 1999). Vaaliohjelma 1999 - ihmisen kokoinen unelma. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14223_1999.pdf
- Vasemmistoliitto. (maaliskuu 2007). Eduskuntavaaliohjelma 2007. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14223_2007.pdf
- Vasemmistoliitto. (maaliskuu 2015). Vaaliohjelma 2015 - jälleenrakennetaan hyvinvointivaltio. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14223_2015.pdf
- Vasemmistoliitto. (maaliskuu 2019). Vaaliohjelma 2019. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14223_2019.pdf
- Vasemmistoliitto. (maaliskuu 2023). Eduskuntavaaliohjelma 2023. Noudettu osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VAS/1472?start_year=2023&end_year=2025&type1=vaaliohjelma&party1=PARLIMENTARY&language1=FI&stext=&sortable-table_length=10
- Vihreät. (maaliskuu 1991). vaaliohjelma 1991 - käännekohta, vihreät vaalit '91. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14110_1991.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 1995). vaaliohjelma 1995 - pallo on sinun. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-2/14110_1995.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 2003). vaaliohjelma 2003. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu/down/coded_originals/14110_2003.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 2007). vaaliohjelma 2007. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14110_2007.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 2011). vaaliohjelma 2011 - vihreä tehtävä. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/14110_2011.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 2015). vaaliohjelma 2015 - äänelläsi rakennetaan parempi huomisen. Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2019-2/14110_2015.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 2019). vaaliohjelma 2019 - millaisen huomisen haluat rakentaa? näytä luontosi ja äänestä! Noudettu osoitteesta https://manifesto-project.wzb.eu//down/originals/2020-1/14110_2019.pdf
- Vihreät. (maaliskuu 2023). vaaliohjelma 2023 - suojele elämää. Noudettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmalistat/VIHR/1485>

Wagner, M.;& Meyer, T. (2014). Which Issues do Parties Emphasise? Salience Strategies and Party Organisation in Multiparty Systems. *West European Politics*, 37(5), 1019–1045.

Wenzelburger, G.;& Böller, F. (2019). Bomb or build? How party ideologies affect the balance of foreign aid and defence spending. *The British Journal of Politics and International Relations*, 1-21.

Wiberg, M. (. (2000). *Poliittinen kieli ja retoriikka*. Tampere: Vastapaino.

Wodak, R.;& Meyer, M. (2009). *Methods of critical discourse analysis (2nd ed.)* . Lontoo: SAGE.